

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

POSTIMEHE *ONLINE*-VÄLJAANDE LUGEMINE GÜMNASISTIDE HULGAS

Bakalaureusetöö

Kadri Palta-Kivi

Juhendaja Peeter Vihalemm (knd)

Tartu
2011

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1 TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD.....	7
1.1 KONTSEPTUAALNE RAAMISTIK	7
1.1.1 Veebiuudised	7
1.1.2 Postimees online veebileht	9
1.1.3 Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklass	10
1.2 VARASEMAD UURINGUD	11
1.2.1 Noorte internetikasutuse ja huvide uuringud	11
1.2.2 Noorte meediatarbimise ja lehelugemisharjumuste uuringud	13
1.2.3 Silmakaamerauuringud	17
1.2.4 Artiklite valiku aspekte selgitavad muud andmed.....	18
1.3 TÖÖ UURIMISKÜSIMUSED.....	20
1.3.1 Hüpoteesid.....	21
2 METOODIKA.....	22
2.1 MEETODI KIRJELDUS.....	22
2.2 VALIMI MOODUSTAMINE	23
2.3 VAATLUSTE JA INTERVJUUDE KÄIK	24
2.4 TULEMUSTE ESITUS	25
3 TULEMUSED	27
3.1 POSTIMEES ONLINE’I JA TEISTE VEEBILEHTEDE LUGEMISSAGEDUS	27
3.2 ARTIKLITE AVAMINE	29
3.2.1 Ülevaade Postimees.ee sisust vaatluspäevadel	29
3.2.2 Avatud artiklid.....	31
3.3 AVATUD ARTIKLITE ASUKOHT	34
3.4 RUBRIIGID JA SEOTUD ARTIKLID	35
3.5 FOTOD ARTIKLITE JUURES	36
3.6 INTERAKTIIVSED VÕIMALUSED	37
3.6.1 Tagasiside ja kommentaarid.....	37
3.6.2 Pildigaleriid ja videoklipid.....	38
3.7 ARTIKLITE AVAMISE PÕHJUSED	38
3.7.1 Lähedus, seotus artiklite temaga	40
3.7.2 Huvitavus.....	43
3.7.3 Foto ja pealkiri tähelepanu tõmbajana	44
3.7.4 Eestlaste/Eesti käekäik maailmas	45
3.7.5 Päevakajalisus.....	45
3.7.6 Erakordsus	46
3.7.7 Varasem kogemus.....	46
3.8 ARTIKLITE LÄBILUGEMISE MAHT	47
3.9 UUDISTE USALDUSVÄÄRSUS	48
3.10 TAUSTAINFO	50
4 JÄRELDUSED, DISKUSSIOON	51
4.1 JÄRELDUSED	51
4.2 DISKUSSIOON.....	56
4.2.1 Veebiuudiste lugemine.....	56
4.2.2 Lähte meediaklassi eripära	57
4.2.3 Meetodi kriitika	58
4.2.4 Edasine uurimine.....	59

KOKKUVÕTE	60
SUMMARY	62
KASUTATUD ALLIKAD JA KIRJANDUS:.....	63
LISAD	66
LISA 1. INTERVJU KAVA	66
LISA 2. VAATLUSTE TRANSKRIPTSIOONID	68
LISA 3. INTERVJUUD.....	82
LISA 4. MEEDIAPÄEVIK	108
LISA 5 KOKKUVÕTETE TABELID	114

Sissejuhatus

Internet on muutunud meie elu lahutamatuks osaks- me otsime sealt erinevat infot, uudiseid, teeme igapäevaeluga seotud toiminguid, nagu näiteks arvete maksmine, ametiasutustega suhtlemine jmt, suhtleme sõprade-tuttavatega ning lahutame meelt. Kui sind ei ole Internetis, ei ole sind olemas, on kaasaja vanasõna.

2008. aastal TNS Emori poolt läbi viidud E-seire uuringute põhjal on internetiühendust omavate perede osakaal Eestis tõusujoonel -2008. aasta kevadel omas iga teine Eesti pere kodus Internetti ehk ca 304 000 peret (E-seire 2008). 2010. aasta esimese kvartali seisuga on 98% noortest vanuses 16-24 märkinud, et kasutavad Internetti (Statistikaameti...2010). Statistikaameti ajakasutuse uuringu kohaselt on 15-24 aastastel peale magamise, õppimise, perele ning kodule kuluva aja ja filmide/videote vaatamise järel viiendal kohal just arvutiga seotud tegevused (va arvutimängud)- sellele ööpäevas kuluv aeg on keskmiselt 87 minutit (Statistikaameti...2010). Seega võib öelda, et arvuti ja Internet on kahtlemata noorte elu oluline osa.

Interneti võidukäik paljudes valdkondades on aga mingis mõttes kaasa toonud ka nende valdkondade traditsioonilise rolli ja/või leviku muutuse. Ajakirjanduse puhul näiteks näevad paljud uurijad võimalust haarata juhtiv roll (nagu sel varemgi on olnud) info lugeja jaoks selekteerimises ja prioritseerimises. Ajakirjad ja ajalehed esitavad täna suurel määral oma sisu ka Internetis, aga see on kaasa toonud lisaks sisu laiema levitamise aspektile teised väljakutsed- ühest küljest tuleb meediaettevõtetel leida võimalused, et ülal pidada nii väljaande veebiversiooni ning anda välja paberversiooni. Küsimus, mis on otseselt eelmisega seotud, on- kas ja kui palju küsida lugejalt veebiuudiste lugemise eest tasu või püüda kulud katta reklaamituludega. Rohke reklaam võib aga lugejaid peletada, kuna tehniliste võimaluste suurenedes muutuvad ka veebireklaamid järjest pealetükkivamaks ja häirivamaks. Ka kolmas väljakutse on eelmistega tihedalt seotud- et ellu jääda ja reklaamiraha teenida, on vaja lugejaid nii ajalehe paberversioonile kui ka veebiuudistele.

Ajalehed otsivad pidevalt võimalusi, kuidas tõmmata uute lugejate tähelepanu ning neid järjepidevateks lugejateks muuta (Stringer 2009: 15). Vihalemm ja Kõuts (2004: 68) on Eesti lugejate kohta kirjutanud, et ajalehtede lugemise vähenemise üheks põhjuseks on noore

„mittelugejate“ põlvkonna esilekerkimine seoses Interneti levikuga. Noori iseloomustab üha rohkem juhuslik lehelugemine- üldiselt loetavate ajalehtede arv on keskmisest isegi suurem, kuid regulaarselt loetavate lehtede arv on pigem kahanev (Vihalemm & Kõuts 2004: 69). Samad autorid (2004: 72) toovad välja ka Eesti kontekstis välja joonistunud olulised tegurid, mis mõjutavad ajalehe lugejaks-olemist: rahvus, haridustase ja sissetulek. Kui rääkida noortest, siis haridustase ja sissetulek on neil tulevikus suure tõenäosusega paranev. Stringer (2009: 15) jälle nendib, et eeldatavasti jäävad noored ajalehe lugejaks ka oma hilisemas elus, kui leht on neile kolledži ajal meeldinud, kuna just vanus on üks eeldusi [paber-] ajalehe püsilugejaks olemisel.

Kuidas siis ikkagi meelitada lugejateks just noori, kelle lehelugemise harjumused on muutumas, ja seda ajal, mil kõikvõimalik erinevatest allikatest pärinev info on ainult hiirekliki kaugusel? Ja miks peaksid noored lugema paberajalehte, kuidas tekitada neis selleks harjumust ja soovi? Vihalemm ja Kõuts (2004: 71) pakuvad välja kaks varianti, kuidas suurendada ajalehtede lugejaskonda: püüda neid, kes pole varem üldse väljaannet lugenud või püüda suurendada juhulugejate regulaarsust väljaande lugemisel. Ilmselt internetiajastul on üks võimalus juhulugejatest noortes tekitada huvi eelkõige veebiartiklite ning -uudiste kaudu, et sellega süvendada neis edaspidises elus harjumust teatud ajalehti (sh paberajalehti) lugeda.

Käesoleva töö eesmärk ongi uurida, kas ja kuidas kasutavad keskkooliõpilased üht veebi-artikleid pakkuvat internetiportaali- Postimees *online*’i ning millised tegurid mõjutavad noori just konkreetseid lugusid lugema. Samuti uurin, kuidas noored artikleid loevad ehk kas joonistub välja mingi muster nn interneti-põlvkonna uudistetarbimises.

Töös on järgmised osad:

1. Sissejuhatus- uuritava temaatika üldkonteksti ja töö eesmärgi kirjeldus.
2. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad- ülevaade varasematest tehtud uuringutest nii noorte internetikasutuse, meediatarbimise kui ajakirjandusväljaannete loetavuse teemadel. Samas osas on ka töö uurimisküsimused, millele käesoleva töö raames vastused leida. Samuti on esitatud hüpoteesid, milliseid artikleid ja kuidas noored veebis loevad.

3. Metoodika- uuringus kasutatavate meetodite kirjeldus ning põhjendus, samuti valimi määratlemise põhimõtted, töö käigu ja tulemuste esituse kirjeldus.
4. Tulemused- uuringutulemuste tutvustus põhipunktide kaupa.
5. Järeldused ja diskussioon- tulemuste analüüs hüpoteeside kaupa ning nende konteksti asetamine, samuti meetodi kriitika ning teema edasise uurimise vajalikkuse analüüs.
6. Kokkuvõte- lühiülevaade uurimistöö tulemustest.
7. Summary- inglisekeelne lühikokkuvõte töö olulisematest aspektidest.
8. Kasutatud kirjandus ja allikad.
9. Lisad: intervjuukava, meediapäeviku näidis, vaatluste ja intervjuude transkriptsioonid, kokkuvõtete tabelid ning vaatluste videosalvestused (asuvad CD-plaadil).

1 Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Kontseptuaalne raamistik

1.1.1 Veebiuudised

Alates 90.-te keskelt on Internet järjest rohkem ja järjest suurema osa elanikkonna igapäevaelu osa. Seega on ilmselt ootuspärane, et ka uudiseid ja artikleid pakkuvad veebilehed on paljudes riikides meediasüsteemides üha kasvava tähtsusega. Näiteks on 2008. aastal kümnest ameeriklasest kaheksa öelnud, et Internet on nende jaoks oluline infoallikas (Mitchelstein & Boczkowski 2008: 3).

Debatini (2008: 66) kohaselt toimib Internet omamoodi lakmuspaberina, mis kajastab tegelikku elu, selle probleeme, valupunkte jmt, kuna kõik veebikasutajad võivad olla sisutootjaks ja levitajaks ning info veebis liigub mitmesuunaliselt ja mitte-hierarhiliselt. Pidev digitaalne infovoog ja lugeja tähelepanuvõime piiratus teeb aga keeruliseks vahetegemise kõrgekvaliteedilise ja kaheldava väärtusega info vahel. Vana meedia kvaliteeditagamise mehhanisme ja teemavalikute kriteeriume ei saa Debatini (2008: 68) sõnul üks-ühele üle kanda hübriidmeediumile nimega Internet, mida iseloomustab interaktiivsus, detsentraliseeritud struktuur, muutlikkus ja mitmesuunaline kommunikatsioon. Plake et al (2001) ütleb Debatini (2008: 68) vahendusel, et traditsiooniline uudiste-ajakirjandus peaks mängima olulist rolli Interneti filtreerijana, kuna vaid nemad suudavad pakkuda usaldusväärset valikut olulistest teemadest.

Veebiajakirjandus oli oma algusajal Mathesoni (2004, Kautsky & Widholm 2008: 95 vahendusel) kohaselt digitaalne ruum, mis täideti paberlehe jaoks toodetud materjaliga. Mingil hetkel aga hakkas see muutuma ning täna on üha rohkem uudiseid juba veebis ning toodetud veebi jaoks (Matheson 2004, Kautsky & Widholm 2008: 95 vahendusel). Selle tulemusel on praegu olukord pigem vastupidine- paberajalehed on üha rohkem koostatud materjalidest, mis tehakse ja ka avaldatakse esmalt veebiversioonis, sama kehtib ka TV-uudiste kohta- klipp on tehtud esmalt *online*-meedia jaoks ning võib hiljem olla kasutatud ka TV-uudistes (Kautsky & Widholm 2008: 95).

Boczkowski (Mitchelstein & Boczkowski 2008: 7 vahendusel) on öelnud, et ajalehed hakkasid veebiuudised arendama pigem vastukaaluks veebis tekkinud uutele konkurentidele, kui et soovist uusi võimalusi avastada, arendada ja kasutada. Pigem oli nende eesmärk olemasolevat positsiooni meediamaastikul säilitada, mitte uusi positsioone välja võidelda (Mitchelstein & Boczkowski 2008: 7). Allan (2006) on Kautsky ja Widholmi (2008: 81) vahendusel kirjeldanud veebiuudiste tõusu koos selle peamiste iseloomustavate suundadega (blogimine, nn kodanikuajakirjandus ning osalusajakirjandus) kui globaalset ajakirjanduslikku revolutsiooni.

1.1.1.1 Veebiuudiste eripära

Veebiuudiseid võib iseloomustada järgmiselt (Tsfati 2010: 24-25):

- piiride puudumine nii ruumi kui sisu mõttes (*boundlessness*);
- vähenenud hierarhia (*reduced hierarchy*);
- otsetee allikateni (*connectivity*);
- interaktiivsus ja kohene tagasiside lugejalt (*interactivity*);
- mitmekesisus (*diversity*).

Lisaks piiramatule ruumile, kus uudiseid avaldada, vähendab Internet ka uudiste hierarhilisust, mis iseloomustab traditsioonilist ajakirjandust (Tsfati 2010: 24).

Tewksbury ja Althus (2000, Tsfati 2010: 24 kaudu) kinnitavad, et Internetis annavad uudiste pakkujad suuremale hulgale lugudele üsna võrdse positsiooni ning pakuvad lugejatele päris suurt vabadust ise omale uudisvoog kujundada.

Kõige suuremad erinevused veebi- ja trükiajakirjanduse vahel on võimalus veebiuudiseid uuendada, muuta või ümber teha. Trükiajakirjandus kulgeb lineaarselt (*mono-linear*) alates kirjutamisest, toimetamisest kuni lõpliku trükkimiseni, veebiuudiseid võib aga avaldada, uuesti toimetada, muuta ja avaldada isegi korduvalt muudetuna (Kautsky & Widholm 2008: 82).

Veebiuudise muutumist ajas saab tavalugeja jälgida, kuna ajakirjanikud tahavad uudiseid välja paisata nii kiiresti kui võimalik, mistõttu järjest rohkem veebiuudiseid kõigepealt avaldatakse ja alles siis toimetatakse ja täiendatakse (Kautsky & Widholm 2008: 95). Lisaks uudise tegemises toimunud kiirendusele ja toimetamise tööprotsessi muutumisele on

ajakirjanduslik praktika muutunud ka uudiste ja infokogumise tavades ja kogu uudise tekke protsesside ühildumises (Mitchelstein & Boczkowski 2008: 17).

Paberajalehes läheb uudis õhtul trükki ja ilmub järgmise päeva lehes muutumatul kujul, hoolimata vahepeal selgunud täiendavast või täpsustunud infost. Veebilehel võib uudisvoog mõnekümne minutiga olla täielikult muutunud- uudised ise on muutunud (muudetud) või on uusi olulisi teemasid juurde tulnud ning vanu uudiseid ei pruugita uute voo alt enam üleski leida.

1.1.1.2 Veebiuudiste usaldusväärsus

Usutavus on meediumi või allika usaldusväärsuse oluline komponent. Paberajakirjandust peetakse üldiselt tõsiseks uudistekanaliks. Teleuudiseid peetakse vähem tõsiseks, kuna televisioon kui meedium ei seostu esmalt uudistega, vaid meelelahutusega. Meelelahutuse dimensiooni peab arvestama ka paberlehe ja veebiuudiste võrdluses. (Abdulla 2005, Lazaroiu 2009: 19 vahendusel)

Tegu on paradoksaalse vastuoluga- kas Interneti kui meediumi olemus määrab ka seal pakutava info usaldusväärsuse? Samas võimalus uue ja täpsema info pakkumiseks on veebis kiirem ja lihtsamini teostatav kui paberlehes, seda nii tehnilise avaldamise poole pealt kui ka võimalusena lugejate tagasisidele väga kiiresti reageerida ning vajadusel vea parandada.

1.1.2 Postimees *online* veebileht

Postimees *online* sai valitud vaadeldavaks veebileheks seetõttu, et nimetatud portaali pakub võimalust lugeda tõsisid ja päevakajalisi uudiseid, arvamusi, analüüse (tütarportaalid Majandus 24, Välismaa, Tarbija 24 jm), aga ka kergemat infot (nt Naine.Postimees.ee) ning suisa meelelahutust ja kõmu (Elu24, videod, pildigaleriid, koomiksid, horoskoobid jmt).

Lisaks on Postimees.ee TNS Emori poolt tehtava veebilehtede külastatavuse statistika kohaselt kõige loetavam võrgus asuvatest eestikeelsetest ajakirjandusväljaannetest – näiteks 2011. aasta esimesel nädalal kogus nimetatud veebileht 719 412 külastajat (TNS Emor), jättes teised veebis olevad ajalehed kaugele maha. Portaalide võrdluses on Postimees Delfi järel napilt teisel kohal, vahe järgmiste uudiseid pakkuvate veebilehtedega (Õhtuleht, E24) on

lausa mitmekordne, kõikide Eesti veebilehtede külastatavuse statistikas on Postimees.ee Neti ja Delfi järel kolmandal kohal (TNS Emor).

Kuigi avalikult pole kättesaadavad TNS Emori uuringud erinevate Eesti päevalehtede ja nende veebiversioonide lugemise kohta vanusegruppide kaupa, võib eeldada, et üks populaarsemaid eestikeelseid veebilehti Postimees.ee on ka noorte lugejate hulgas populaarne.

1.1.3 Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklass

Käesolevas bakalaureusetöös nagu ka sellele eelnenud samasisulises seminaritöös (Palta-Kivi 2011) on uuritavateks noorteks Lähte Ühisgümnaasiumi meediasuunalise klassi 11. ja 12. klasside õpilased.

Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklassi põhieesmärk on olnud koolitada ühiskonnateadlikumad noored, kes oleksid võimelised elus läbi lööma. Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklass kujutab endast humanitaarsema õppekavaga gümnaasiumiklassi, kus kolme aasta jooksul antakse ülevaade ajakirjandusega seonduvast. Meediaklassi esimesel aastal saab õpilane ülevaate trükiajakirjanduse valmimisest, õpitakse kirjutama ajakirjanduslikke tekste. Teise aasta erialaaine on raadioringhääling- peamiselt harjutatakse kätt erinevate raadiouudise žanrite (ekspert- intervjuu, probleemintervjuu, portreeintervjuu jne.) koostamises ja toimetamises. Viimane aasta on orienteeritud video- ja fototööle. Meediaklassi õpilane omandab kolme aasta jooksul oskuse tajuda meediat kriitilisema pilguga kui tavainimene, ise ajakirjanduse vahendusel kaasa lööma avaliku arvamuse kujundamisel, hea analüüsi- ja üldistusvõime. (Meediaklassi...2011)

Ehk siis süvendatud õpe meediavaldkonnas peaks Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklassi õpilastele andma lisaks tehnilistele oskustele ka laiema silmaringi ja analüüsivõime ühiskonnas toimuva lahtimõtestamiseks. Ilma ajakirjanduse pideva jälgimiseta on seda raske, kui mitte võimatu teha, mistõttu on nimetatud gümnaasiumi meediasuuna õpilased sobivateks uuritavateks.

1.2 Varasemad uuringud

Antud töö kontekstis on lisaks üldisele taustale olulised varasemad uuringud, mis uurivad mitut erinevat aspekti: noorte internetikasutuse uuringud ehk kui sageli ja milleks noored Internetti kasutavad, teiseks noorte meediatarbimise, sh lehelugemisharjumuste uuringud, ja kolmandaks uuringud, mis keskenduvad sellele, kuidas teeb inimene artiklite valikuid nii paberlehes kui ka *online*-meedias.

1.2.1 Noorte internetikasutuse ja huvide uuringud

Noorte internetikasutust ehk kuidas ja milleks noored Internetti kasutavad, on Eestiski uuritud päris palju, seda nii teaduslikel eesmärkidel (TÜ meedia ja kommunikatsiooni osakonna poolt läbi viidud Mina. Maailm. Meedia uuringud) kui ka statistilistel eesmärkidel (TNS Emor, Statistikaamet). Mahukates Mina. Maailm. Meedia (edaspidi Meema) uuringutes paluti vastajatel anda hinnanguid ja vastuseid väga erinevate teemade kohta, muuhulgas uuriti veebikasutusharjumusi, üldisi huve ja lehelugemisharjumusi, mida siinkohal refereerin.

2008. aasta Meema tulemuste kohaselt vastasid noored vanuses 15-19, et tegelevad sageli või mõnikord järgmiste huvialade või tegevustega:

1. sõprade, tuttavatega suhtlemine (99,3%);
2. arvuti ja Internet (95,7%);
3. teleri vaatamine, raadio kuulamine (94,1%);
4. ajalehtede/ajakirjade lugemine (77,4%);
5. kaubanduskeskuste külastamine (77%);
6. sport ja liikumine (73,8%);
7. seltskondlikud koosviibimised (67,7%);
8. spordivõistluste jälgimine (61,2%);
9. kontserdid, näitused, kino, teater (60,2%);
10. ilukirjanduse lugemine (59,8%);
11. looduses viibimine (52,8%).

Loetelust on välja jäetud igapäevased nõ kohustuslikud tegevused nagu õppimine, majapidamistoimetustega tegelemine, samuti muud tegevused, mida märgiti sageli või mõnikord tehtavatena vähem kui poolte vastanute poolt.

Samuti paluti vastajatel hinnata, millised tegevused iseloomustavad nende internetikasutust. Vanusegrupp 15-19 märkis enim järgmisi tegevusi (kokku liidetud vastusevariandid „iseloomustab palju“ ja „iseloomustab mõnevõrra“) (Meema 2008):

1. suhtlemine sõpradega, tuttavatega 94,8%;
2. meelelahutuse otsimine 90,2%;
3. tööks ja õpinguteks info otsimine 83,4%;
4. e-kooli kasutamine 69,3%;
5. huvitava ja erutava info otsimine 56,5%;
6. raadio ja TV jälgimine 49,7%;
7. osalemine foorumites, blogides, kommentaaride kirjutamine 47,9%;
8. kultuuri tarbimine 45,9%.

Teiste vanusegruppidega võrreldes on oluliselt rohkem veebitegevustena nimetatud just suhtlemist sõpradega, meelelahutuse otsimist, e-kooli kasutamist (mis on objektiivselt põhjendatav), raadio ja TV jälgimist veebi vahendusel, aga mõnevõrra üllatuslikult ka kulutuuri tarbimist (virtuaalsete kunstinäituste külastamine, väärtfilmide vaatamine, ilukirjanduse lugemine). Samuti on teistest vanusegruppidest 15-19 aastased rohkem märkinud, et nad täiendavad või kirjutavad blogisid, laevad veebi üles fotosid ja videoid, jagavad muusikat, filme ja programme, haldavad suhtlusportaalides enda ja sõprade infot ning kommenteerivad ja võtavad foorumites endale olulistel teemadel sõna. (Meema 2008)

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis aastatel 2004-2006 üliõpilastöödena tehtud Eesti elanike meediapäeva uuringutest on teinud 2006. aastal kokkuvõtte oma bakalaureusetöös Aive Villota. Kasutan antud uurimustööst siinkohal Eesti elanike meediapäeva analüüsi seda osa, mis puudutab ajalehe lugemist või sirvimist ning Interneti kasutamist. Antud töö tulemused ei ole küll väga esinduslikud, kuna valim ei olnud piisavalt representatiivne, kuid teatud tendentsed see kokkuvõtte kindlasti iseloomustab.

Sarnaselt Meema 2008 tulemustele oli noorte hulgas kõikidest Interneti kasutusfunktsioonidest kõige olulisem suhtlusfunktsioon, millele järgnes meelelahutus ja info

otsimine töötegemise või õppimise eesmärgil (Villota 2006: 54). Villota (2006) töös illustreeriva materjalina kasutatud tudengiesseedest selgus, et mida noorem on Interneti kasutaja, seda meelelahutuslikumat funktsiooni Internet tema jaoks omab. Kui vanemad inimesed eelistavad traditsioonilisi meediume, st uudiseid loetakse ajalehest, filme vaadatakse telerist, muusikat kuulatakse muusikakeskusest jne, siis nooremate inimeste jaoks täidab kõiki nimetatud funktsioone üha enam Internet ja seda nii põhi- kui paralleeltegevusena (Villota 2006: 31-33). Seega on Internetist noorte jaoks saanud multifunktsionaalne meedium.

1.2.2 Noorte meediatarbimise ja lehelugemisharjumuste uuringud

Villota (2006: 35) kohaselt on Eesti elanike meediatarbimise kõige populaarsemad tegevused raadio kuulamine taustaks, teisel kohal on teleri vaatamine põhitegevusena ning kolmandal kohal on Internet. Noored vanuses 12-19 kasutasidki meediatarbimise vahendina enim Internetti (82% vastanutest), millele järgnes teleri vaatamine põhitegevusena (77%) ja teleri vaatamine taustaks (73%), ajalehe lugemine oli 54%-ga alles 6.-7. kohal (Villota 2006: 36-38). Kolme aasta lõikes näitas paberajalehtede lugemine ühtlast langustendentsi (kolmel aastal vastavalt 46-38-31 min päevas), nooremas vanusegrupis oli nimetatud langus kõige silmatorkavam (vastavalt 32-12-9 min) (Villota 2006: 20).

Vihalemm ja Kõuts (2004: 68-69, 72) on öelnud, et noorte hulgas on traditsioonilise pabermeedia loetavus näitamas vähenemistendentsi, samas kui Interneti kasutus läheb tõusvas joones. Meema 2008 uuringu küsimusele, milles paluti vastata väitele, kas vastajatele meeldib ajalehti lugeda paberil ja saateid jälgida raadios ja teleris, vastas jaatavalt vaid 28% noortest ning 46% ei olnud selle väitega nõus. Teistes vanusegruppides olid vastuste protsendid vastupidised, kusjuures mida vanemad vastajad, seda enam eelistasid nad traditsioonilisi kanaleid Internetile (Meema 2008). See kinnitab ka eelmises alapeatükis toodud Villota töö tulemusi.

Meema 2004. aasta uuringu järgi loevad eesti noored paberajalehtedest regulaarselt enim Õhtulehte (46%, kusjuures Eesti keskmine oli 42%), kohalikku lehte (40%) ja Postimeest (34%) (Vihalemm et al 2004: 331).

Meema 2008. aasta uuringus küsiti, kui sageli vastajad loevad ajalehtede paber- ning veebiversioone kokku. Vanusegrupp 15-19 märkis, et loevad regulaarselt kohalikku valla- või linnalehte (35%), SL Õhtulehte (31,2%), Postimeest (25,2%) ning maakonnalehte (22,8%). Teisi ajalehti märgiti regulaarse lugemismaterjalina ära tunduvalt vähem. Ainult võrguväljaannete lugemise kohta vastati järgmist: 15-19 aastastest loevad regulaarselt või iga päev veebiajalehti 44,9%, 55% ei loe nimetatud väljaandeid üldse või teevad seda üsna harva. Konkreetsetest võrguväljaannetest loevad noored mõnikord või sageli Postimees *online*'i 46,2%, SL Õhtulehte 41,7%, Eesti Päevalehte 27,9% ning kohalikku lehte 19,1%. (Meema 2008)

Ajalehtede teemavaldkondadest huvitab noori: noorte elu (72,7%), Eesti uudised (70%), oma valla/maakonna info (66,7%), kooli ja haridusega seonduv (65,8%), huumor (64,5%), telesaated ja filmid (58,6%), välisuudised (54,5%), muusika (52,4%), sport (52%), seltskonnaelu (52,1%) ning tuntud isikud ja suhted (46,4%) (Meema 2008).

Sturgill, Pierce ja Wang (2010) on Ameerika Ühendriikides uurinud, millist sisu noored täiskasvanud otsivad veebiuudiste lehtedelt. Järgnevalt kokkuvõtte nimetatud uuringu tulemustest. Uuringus osalenutele meeldis ise uudiseid valida- nad kõik tahtsid teada, mis toimub maailmas üldiselt, vähemalt pealiskaudne huvi oli neil nii rahvusvaheliste kui koduste sündmuste vastu, poliitika ja majanduse vastu. Kuigi kõik uuritavad eeldasid, et veebiuudiste lehed pakuvad tõsiseid uudiseid, oldi arvamusel, et lugusid peaks olema erinevaid nii sisu kui teema poolest, sh meelelahutust, huumorit, veidraid juhtumisi, nõuandeid jne. Uuringus osalenud vaatasid üle kõikide nn tõsiste uudiste pealkirjad, enne kui asusid muude teemade juurde. (Sturgill et al 2010: 7-8)

Paljud nimetatud uuringus osalenud eelistasid viimaseid olulisi uudiseid ning vaadati ka uudiseid, millel oli juures märge *täiendatud* vmt, mis annab alust avata, et veebiuudiste üks olulisemaid omadusi on päevakajalisus ja värskus (Sturgill et al 2010: 7). Uuritavatele meeldis ka uudistes olev draama, *action* või vägivald, samuti konflikt ja ebatavalisus, oluline oli läheduse moment- uudised, mis puudutasid lugejat isiklikust, geograafilisest vm aspektist ning inimestest rääkivad lood, mis võimaldavad Sturgill et al (2010: 8) järgi samastumist. Kõik lugejad tahtsid, et artiklid oleksid huvitavad, nad otsisid artikleid, mis tõmbaks tähelepanu, kusjuures huvitavuse aspekt on iga isiku jaoks erinev, näiteks seotud tema huvidega: sport, poliitika vmt (Sturgill et al 2010: 8).

Artikli pikkus oli samuti üks oluline komponent- kuigi veebiartiklid võivad olla sisuliselt piiramatu pikkusega, peaksid selle uuringu järgi veebiuudised olema lühemad kui paberlehes - seda nii lugeja piiratud aja kui huvi tõttu (Sturgill et al 2010: 9). Paljud uuringus osalenud ütlesid, et neid huvitavad vaid peamised faktid- loeti läbi paar esimest lõiku, misjärel ülejäänud loost libiseti lihtsalt üle (Sturgill et al 2010: 9). Paljud avasid artikli või video, mis pealkirja järgi tundus neile huvitav, ent klikkisid koheselt ära, kui avastasid, et lugu ei vasta sellele, mida nad ootasid või oli lihtsalt ebahuvitav (Sturgill et al 2010: 10).

Artiklite valikul tõi hulk uuringus osalenuid välja selle, et fotod mõjutasid neid konkreetsel lool klikkima, paljud valisid artikleid selle järgi, kas teema oli neile varasemast tuttav või kellegi poolt soovitatud-räägitud (sõbrad, pere, TV-uudised, Facebook) (Sturgill et al 2010: 12). Sellest võib Sturgill et al (2010: 12) kohaselt järeldada, et ka meedia teeb nõ rist-turundust- televiisorist, paberlehest vm kanalist kuuldud-nähtud teema võib viia sama teema lugemiseni veebiuudiste lehel.

Kõik uuringus osalenud tunnistasid, et loevad kõige populaarsemate artiklite pealkirju, kuigi teemad ise ei pruugi neile huvitavad olla ning lugudel ei pruugi nad klikkida, populaarseimad lood meeldisid kahel põhjusel- see andis lugejaile ülevaate, mis on hetkel olulisemad teemad ja inimesi huvitas ka see, mida teised loevad (Sturgill et al 2010: 12). Enamusele meeldis ka see, kui artikli juures olid seotud teemad, samas kommentaaride hulk artikli juures lugejaid ei mõjutanud, kuigi enamus tunnistas, et aeg-ajalt loevad nad ka kommentaare (Sturgill et al 2010: 12).

Sturgill et al (2010: 13) teeb kokkuvõtte, et ilmselt ei taha lugeja ilma jääda olulistest lugudest- talle sobib, kui ta saab kogu lehe kiiresti üle vaadata, lugeda pealkirju ning teha seejärel sisust, mis peab olema piiavalt mitmekesine, oma valiku. Lood peavad olema huvitavad ja kaasahaaravad, samuti on oluline piltide olemasolu, lihtsasti navigeeritav leht ja hästi organiseeritud *lay-out*, et lugeja orienteeruks kiiresti ja leiaks selle, mis teda huvitab (Sturgill et al 2010: 14). Vähem olulised on lugeja jaoks interaktiivsus, personaliseerimisvõimalused ning videod ja lugude lühituvustused (Sturgill et al 2010: 14).

Üpris sarnasele tulemusele on jõudnud koos Minnesota ajalehe Star Tribune'iga läbiviidud ühisprojekti Readership Institute teadlased, kes leidsid, et noored lugejad on üsna altid reageerima teatud tehnikatele, millega neid artiklite juures köita (Stringer 2009:14):

- sihtgrupile huvipakkuv teema;
- loo elemendid, mis vajutavad nõ noorte varasemate kogemuste nuppu;
- aktiivsed pealkirjad, mis kõnetavad lugejat;
- lood, mis võimaldavad lugejal samastuda;
- selge ja arusaadava narratiiviga lood;
- keerulised või nõ tavalised lood, mis on pandud teistsugusesse/tavapärasest erinevasse jutustamise vormi.

Ameerika Ühendriikides Pennsylvania Lock Haven'i Ülikooli tudengite seas meediatarbimise uuringu läbi viinud Sharon B. Stringer aga ütleb oma uuringu kokkuvõtteks, et sisu ja aeg on kõige olulisemad tegurid, mille põhjal noor valib olulise info saamiseks sobiliku kanali. Enam kui pool nimetatud uuringus osalejatest ütles, et valivad info saamiseks televisiooni, samas kui ajalehe valisid kolmandik vastanutest (Stringer 2009: 15). Rohkem kui kolmveerand uuringus osalenutest ütlesid, et koolis olemise ajal loevad nad vähemalt kaks korda nädalas oma kodukoha ajalehe veebiversiooni, millest Stringer (2010: 15), järeldab, et kui kohalikud lehed tahavad noori lugejatena köita, peavad nad ennekõike noortele olulise informatsiooni tegema veebis lihtsalt kättesaadavaks ja leitavaks.

*Online-meetrik*sid mõõdavad lugeja reaalseid valikuid ja klikke, samal ajal kui küsimustikud lugejate *online*-käitumise kohta annavad tulemusi, mida inimene ise tahab lasta paista (Schaudt & Carpenter 2009: 18). Samad autorid viisid 2008. aastal Ameerika Ühendriikides läbi uuringu, milles analüüsiti ühe populaarse veebilehe iga päeva kümnet kõige loetavamat artiklit ühe nädala jooksul. Artikleid analüüsiti nii uudisväärtuslikkuse kui teemavaldkondade (majandus, poliitika jmt) aspektist. Antud uuringu tulemused näitasid, et lugejate poolt valitud artiklites esines uudisväärtustest enim lähedus (76% lugusid), millele järgnes konflikt (31%) ja inimlik huvi (*human interest*) (20%), samal ajal kui lood, mille uudisväärtuslikkus seisnes päevakajalisuses ja prominentsuses, said lugejatelt kõige vähem tähelepanu (Schaudt & Carpenter 2009: 23-24). Teemadest pakkusid lugejatele enim huvi krimiteemad, majandus/äri ja poliitika (Schaudt & Carpenter 2009: 23-24).

Äripäev *Online* i uurinud Tähismaa (2003: 60-61) on öelnud: „Lugejad ei usalda filtreid, kuna nii võib mõni huvitav uudis tähelepanu alt välja jääda, nad eelistavad ise otsustada, millist uudist lugeda ja millist mitte ning lugemiseelistused ei sõltu kindlast kategooriast, teemast või valdkonnast, vaid loetakse neid uudiseid, mis näivad huvi pakkuvat.“ Samuti ei pidanud lugejad Tähismaa (2003: 36) kohaselt kergema sisuga uudiste avaldamist Äripäeva *Online*’is probleemseks ega kanali usaldusväärsust vähendavaks teguriks.

1.2.3 Silmakaamerauuringud

2004. aastal viidi Poynteri Instituudi poolt läbi veebiuudiste vaatamise uuring, mille käigus salvestati 46 inimese silmade liikumine *online*-uudistelehtedel. Alljärgnevalt uuringu tulemustest lähemalt.

Uuringu tulemusel selgus, et arvutiekraanil tõmbas esimesena ja ajaliselt kõige kauem vaataja tähelepanu tekst. Dominantsed pealkirjad tõmbasid esimesena lugeja tähelepanu, eriti lehe ülaosas. Suuremad pealkirjad põhjustasid silmadega üle laskmist ehk nn skaneerimist rohkem kui väikesed pealkirjad, mis panid pigem süvenenult lugema. Kui pealkiri oli artikli lühitutvustusest suurem ja eraldi real, kippusid inimesed vaatama ainult pealkirju. Uurijad usuvad, et sellist käitumist põhjustab kasutatav kirjasuurus ja kirjasuuruste kontrast- suuremas kirjas olevat pealkirja tajutakse tähtsamana ning inimesed piirduvad vaid pealkirja lugemisega, jättes lugemata väikses kirjas sisututvustuse. Tuvastati fenomen- nimelt visuaalsed eraldajad nagu eraldi ridadel asuv tekst või eraldavad jooned pigem segasid inimesi kaugemale/edasi vaatamast, nagu näiteks ülal kirjeldatud näide eraldi real asetseva sisututvustuse lugemata jätmise. (Poynteri instituudi...2011)

Inimesed skaneerisid pilguga pealkirju, seejuures ei loetud läbi kogu pealkirja. Kui pealkirja esimesed sõnad tekitasid vaatajas huvi, luges ta pealkirja tõenäoliselt läbi, mis tähendab uurijate hinnangul, et eriti pikkade pealkirjade lugemiseks peavad selle esimesed sõnad olema tõelised tähelepanupüüdjad. Fotod vastupidi 1990. a. paberajalehe silmajälgimise uuringu tulemustele ei olnud esimene asi, mis veebilehel tähelepanu tõmbas. Fotod küll tõmbasid tähelepanu, kuid alles pärast teksti, kusjuures mida suurem ja värvilisem oli foto, seda kauem inimesed seda vaatasid. (Poynteri instituudi...2011)

Lehe alumine osa, mille nägemiseks pidi hiirega lehte allapoole kerima, pälvis väiksemat tähelepanu. Uuring selgitas, et inimesed küll vaatasid lehe alumist osa, kuid enamasti lasti sealt silmadega üle (skaneeriti), et näha, kas midagi huvitavat jääb silma. Pilk jäi pidama silmatorkaval või huvitaval pealkirjal/sõnal, aga mitte kogu sisul. (Poynteri instituudi...2011)

2006. aastal tegid Poynteri instituudi uurijad uue uuringu, milles uuriti 582 inimese silma liikumist veebi- ning paberajalehe lugemisel (uuriti nii tabloidi ja kvaliteetlehe vaatamist). Selle uuringu kohaselt lugesid inimesed veebiuudiseid põhjalikumalt kui paberlehtedes, so kui huvitav artikkel oli välja valitud, loeti see ka suurema tõenäosusega läbi, isegi kui tegu oli pika artikliga (keskmiselt loeti läbi 77% artiklist, kvaliteetlehes 62% ning tabloidis 57%) (Poynteri instituudi... 2011).

Uuringus tuli välja kaks põhilist lugemis-stiili: metoodilised lugejad ja skaneerijad. Metoodilised lugejad alustasid lehe lugemist algusest (ülalt) ja lugesid lehe järjest läbi ilma vahepeal teisi lugusid ja pealkirju skaneerimata, vahel pöördusid nad tagasi juba loetud materjali juurde. Veebiuudiseid lugedes kasutasid metoodilised lugejad lugude otsimiseks menüüsid või navigatsiooninuppe. Skaneerijad liikusid kiiresti pealkirjade juurest fotode juurde, lugedes teksti ainult osaliselt ega vaadanud enam juba korra loetud teksti. Veebilehtedel kasutasid nad lugude otsinguks pealkirjade loetelu. Tekstide läbilugemise maht oli mõlema lugejatüübi puhul sarnane- veebilehtedes 77-78%, paberlehtedes väiksem, kusjuures kõige suurem erinevus oli tabloidi lugemises- metoodilised lugejad lugesid seal keskmiselt läbi 66% artiklist, skaneerijad vaid 45%. (Poynteri instituudi...2011)

Paberlehe lugejate silmad peatusid uuringu kohaselt kõigepealt pealkirjadel ja fotodel, samal ajal kui veebis ajalehe lugejad vaatasid esmalt menüüd vm navigatsioonivõimalust. Veebilehtede lugejate silmad peatusid enim lugude/pealkirjade loeteludel, juhistel, nn tähelepanuäratajatel (*teasers*) ja reklaamid. Veebilugejate tähelepanu tõmbasid ka erinevad joonised ja graafika, näiteks ilmateatepildid. (Poynteri instituudi...2011)

1.2.4. Artiklite valiku aspekte selgitavad muud andmed

Roosmarii Kurvits (2010: 34-35) on oma Eesti ajalehtede väljanägemise teemalises doktoritöös võtnud kokku erinevate uurijate seisukohad inimese lugemistrajektoori

kujunemise kohta: „Lugemistrajektor kujuneb kolme tähendussüsteemi koosmõjus: infoväärtus (lehe tsoonideks jagamine, kusjuures iga tsoon annab sinna paigutatud elemendile erineva infoväärtuse), väljapaistvus (kujunduselementide kontrastsus, suurus, paigutus jmt, mille eesmärk on esiletõstmine ja lugeja tähelepanu tõmbamine), raamimine (elementide vahel asuv tühi ruum või raamid, mis samaaegselt ühendavad ja eraldavad elemente). Lehekülje vaatamisel-lugemisel liigutakse väljapaistvatelt elementidelt vähem väljapaistvatele elementidele. Leheküljel puudub üks ainuvõimalik alguspunkt, elemente saab vahele jätta ning vaheldumisi lugeda ja skaneerida.“ Kurvits (2010: 54) ütleb veel: „Ajalehe vaatamise järjekorda, loetud lugude valikut, lugemise järjekorda, süvenenud lugemise hulka ei määra üksnes lehekülgede välimus, vaid lugeja eelteadmised, huvid, väljakujunenud lugemisrutiin jm parameetrid“.

Jeffries ja Atkins (1996, Stringeri 2009: 14 vahendusel) kasutasid praktilisuse teooriat, mille kohaselt inimene, olles vastamisi objektide hulgaga, kaalub ja hindab objekte enne oma valiku tegemist, ning väitsid, et inimese lugemismuster võib olla homogeenne, kuna ta juba enne lugema asumist hindab ja liigitab meedia väljapanekut, et valida välja tema huvidele ja meeldivustele vastavad formaadid ja väldib mitte-meeldivaid või -huvitavaid osasid.

Lingvist John Knox (2007) toob Kurvitsa (2010: 35) vahendusel veebiajalehtede analüüsimiseks välja kolm erinevat aspekti: ta vastandab lehe ülemise ja alaosa- ülaosa annab tähtsama info. Keskmises kõige laiemas veerus on uudised, see annab kõige põhilisema info, servaveergudes asub vähemtähtis info, kusjuures ka veerud on erineva sisuga- vasak veerg annab ülevaate võrgulehe sisust ja parem koos keskmise veeruga annab sisu (Knox 2007, Kurvits 2010: 35 vahendusel).

Vaughan ja Dillon (2006, Sturgill et al 2010: 2 vahendusel) on uurinud veebipõhise ajalehe struktuuri ja leidnud, et inimesed ootavad teatud korrapärasust ja ülesehtust, mis aitaks neil kergemini orienteeruda informatsioonihulgas. Kuigi kasutusmugavus mängib tähtsat rolli lugeja rahulolus, siis kõige olulisem on siiski lehe sisu- lugeja võib rahul olla ka talle sobiva sisu, ent ebamugava lehega: „Sisu ehk info on *online*- uudistelehe peamine toode ja lugeja valiku ja rahulolu aluseks“ (Chen & Corkindale 2008, Sturgill et al 2010: 4 vahendusel).

Vihalemm ja Kõuts (2004: 73) toovad välja järgmised tegurid, mis mõjutavad artiklite loetavust: „Materjali loetavus sõltub selle aktuaalsusest, paigutusest, visuaalsest esitlusest, aga ka teemahuvist“. Kergemini on haaratav visuaalselt atraktiivne ja lühidalt esitatud materjal, kusjuures oluline on foto olemasolu, materjali rohkuse korral pälvib suuremat tähelepanu ettepoole, samuti lehe ülaossa paigutatud materjal (Vihalemm & Kõuts 2004: 73).

Veebikasutuseksperit Jakob Nielsen (2001, Sturgill et al 2010: 5 vahendusel) on nentunud, et kuigi paljud veebiuudiseid pakkuvate lehtede uuringud kasutavad silmakaameraid, et teha kindlaks, kuhu ja kui kaua kasutajad vaatavad, ei anna need uuringud vastust, milliseid veebilehti inimesed vabatahtlikult ja korduvalt külastavad, selle selgitamiseks tuleb detailselt vaadelda väiksemat inimgruppi ja seda, kuidas nad veebilehtedel käituvad.

1.3 Töö uurimisküsimused

Töö eelmises osas esitatu võib kokku võtta järgmiselt- vanusegrupp 15-19 ehk noored kasutavad Interneti rohkem kui ühtki teist meediumit. Eelkõige on Internet vahend vaba aja sisustamiseks, mis jaguneb suhtluseks (e-post, jututoad, foorumid, kiirsõnumivahetus, uute inimestega tutvumine jmt), mängude mängimiseks, muusika kuulamiseks ja filmide vaatamiseks. Teiseks on Internet noortele oluline info otsimise ja saamise koht– seal loetakse erinevaid portaale, ajakirju ja ajalehti ning otsitakse muud huvipakkuvat infot.

Võib öelda, et noored loevad ajalehtede veebiversioone sagedamini kui paberlehti- viimaste lugemisele kuluv aeg on aasta-aastalt väiksem ning pigem on noored paberajalehtede juhulugejad. Teistest vanusegruppidest suurem huvi on noortel seltskonnauudiste ja kõmu vastu. Samas tunnevad noored huvi väga erinevate teemade vastu, mis on neile kuidagi lähedased (geograafilisest, huvialade vm seisukohast) või mille kohta nad on varem muude kanalite või isikute vahendusel kuulnud-lugenud.

Veebiuudiste lugemisel eelistatakse üle vaadata kõik pealkirjad, et leida enda jaoks huvitavaid/olulisi uudiseid, rubriikidesse vm jaotus pole eriti oluline. Konkreetse loo valik sõltub eelkõige huvist teema vastu, aga ka loo asukohast, artikli visuaalsest esitusest (pealkirja suurus) ning pildi vm graafikaga illustreeritusest.

Veebiartiklite läbilugemise ulatuse ja artikli pikkuse eelistuste kohta on andmed vastakad, aga võib eeldada, et mitte-huvitava artikli puhul klikitakse sellelt ära.

Eeltoodust lähtuvalt on küsimused, millele tahan käesoleva tööga vastust saada, järgmised:

- Milliseid artikleid keskkoolinoored Postimees.ee-s loevad?
- Mis konkreetset artiklivalikut mõjutab (asukoht, pealkirja silmatorkavus või kõmulisus, uudisväärtuslikkus, foto, rubriik, eelnev kogemus)?
- Kas avatud artiklid loetakse lõpuni läbi või mitte?

1.3.1 Hüpoteesid

Hüpoteesid, millele käesoleva tööga kinnitust püüan leida, on töö eesmärgid ja teoreetilisi seisukohti ning varasemaid uuringuid arvestades järgmised:

1. Loetakse artikleid, mille teema on lähedane või millest on koolis või kodus juttu olnud, so millega on olemas eelnev kokkupuude.
2. Rohkem loetakse kõmulisi, meelelahutuslikke tekste, sest noored on orienteeritud enam meelelahutuse tarbimisele.
3. Suurema pealkirjaga, samuti eespool/kõrgemal asuv artikkel ja fotoga illustreeritud artikkel haarab rohkem lugeja tähelepanu.
4. Huvipakkuvad artiklid loetakse pigem läbi, mitte-huvitavuse korral jäetakse lugemine pooleli.

2 Metoodika

2.1 Meetodi kirjeldus

Töö eesmärgiks on selgitada, milliseid valikuid ja miks noored Postimees.ee-s teevad. Valikute fikseerimiseks sobib kõige paremini vaatlus. Artiklite avamise põhjuste teadasaamine eeldab uuritavate poolt oma valikute põhjendamist ja selgitamist. Seetõttu sobib noorte valikute selgitamiseks *think-aloud* ehk kõvasti-kaasa-mõtlemise meetodi kasutamine.

Think-aloud meetodi ohtudeks võib olla see, et subjektide kõvasti-kaasa-mõtlemise kiirus jääb tegevuskiirusele alla, mistõttu võib osa kõvasti-mõtlemise protsessist ära jääda ning tulemus ei ole täielik, seda eriti juhul, kui ülesanne on lihtne või tehakse seda lausa automaatselt, samuti on erinev inimeste väljendusoskus (Someran et al 1994: 33-34).

Seetõttu on otstarbekas vaatluse käigus mitte-selgunud asjaolusid selgitada mõne teise meetodiga. Käesolevale bakalaureusetööle eelnenud samasisulises seminaritöös kasutasin artiklite avamise põhjuste, samuti üldiste lugemisharjumuste uurimiseks intervjuusid, mis täiendava andmekogumismeetodina õigustasid end. Seetõttu kasutasin ka käesolevas töös teiseks empiirilise materjali kogumismeetodiks semi-struktureeritud intervjuud, kuna muude küsitlusviisidega (standardiseeritud küsimustik vmt) oleks täiendavate või ka selgitavate küsimuste esitamine võimatu. Uurimisteema mõningast keerukust ning uuritavate vanust arvestades aga võib täpsustavate küsimuste esitamine osutada vajalikuks. Nimetatud intervjuu eeliseks on lisaks paindlikkusele ka see, et võimaldab kvalitatiivset vastuste analüüsi, kuna suurem osa küsimusi, mis uuritavatele esitatakse, on samad, puuduseks võib muidugi olla see, et erinevad intervjuud ei ole üks-ühele võrreldavad, kuna esineb erinevusi küsimustes (Vihalemm 2006).

Pärast seminaritööd viisin intervjuu küsimustesse sisse korrekture, kuna mõned küsimused, sh koolis õpitut puudutav, olid uuritavate jaoks liiga keerulised, tihti tuli neile esitada abistavaid küsimusi, et saada mingeidki vastuseid. Seetõttu lisasin intervjuu küsimuste hulka rohkem konkreetsete artiklite avamise põhjuseid selgitavaid küsimusi, samuti küsimusi avalehe pealkirjade ning fotode vaatamise kohta.

Semi-struktureeritud intervjuu küsimused jagunevad käesolevas töös mõtteliselt viide blokki: Postimees.ee ja teiste veebilehtede üldine lugemine, artiklite avamise põhjused, meedia usaldusväärsus, koolis õpitu kasutamine igapäevases meediatarbimises ning üldine veebikasutus. Lisaks taustaküsimused vastaja vanuse, soo ja meediaklassi õppima asumise põhjuste kohta. Küsimused meediatundides õpitu kohta pole küll otseselt töö uurimisküsimustega seotud, ent annavad tagasisidet õpitu rakendamise kohta Lähte Ühisgümnaasiumile. Intervjuu kava on ära toodud lisas nr 1.

Vaatluste ja intervjuude tulemusel selgunud andmete täiendamiseks kasutasin ka meediapäevikut, mis jagati sama kooli 11. klassi meediaõpilastele. Meediapäevik oli trükitud kahepoolselt kolmele A4 lehele. Vastajad pidid kahel leheküljel asuva meediapäeviku tabelisse märkima oma meediakasutuse ühe ööpäeva jooksul. Tabel oli tehtud pooletunnise täpsusega, kuhu vastajad pidid ristiga märkima vähemalt 10 minutilise tegevuse nimetatud ajavahemikul. Kolmandale ja neljandale leheküljele pidid vastajad märkima ööpäeva jooksul veebilehtedelt loetud artiklid, läbilugemise ulatuse, artikli asukoha veebilehel, rubriigi, fotoga illustreerituse ja lugemise põhjuse, viimase selgitamiseks oli juhendis ette antud mõned näited. Viiendal ja kuuendal leheküljel küsisin infot üldise uudiste lugemise kohta- vastaja pidi märkima tabelisse, milliseid rubriike ja millise sagedusega ta tavaliselt loeb ja seda nii paberajalehes kui veebiväljaandes ning seda, kas ta loeb kommentaare, kas ta ise kirjutab kommentaare, kas kodus ja koolis arutatakse uudiseid, koolis meediatundides õpitu kasutamist igapäevalugemises ning paberlehes ja veebilehtedes kajastatavate uudiste usaldusväärsuse kohta. Lõpetuseks palusin vastajal märkida enda sugu, vanus ja meediaklassi õppima tuleku põhjus. Meediapäeviku näidis on ära toodud lisas (Lisa nr 4).

2.2 Valimi moodustamine

Töö eesmärgiks on uurida keskkooliõpilaste veebiartiklite lugemist, seega teoreetiliselt võinuks koguvahim olla kõik Eesti gümnaasiumiõpilased. Kasutasin valimi kitsendamiseks esiteks territoriaalset valikut ehk valikusse jäid Tartu või selle lähiümbruse koolid.

Uurimise eesmärgiks polnud erinevate gruppide võrdlus, vaid ühe vanuseliselt homogeense grupi käitumise selgitamine. Meediaga seonduv on üsna keeruline uurimistemaatika, samuti

on andmete kogumine aeganõudev, mistõttu seadsin eesmärgi moodustada valim ühe kooli õpilastest- sõlmisin kokkuleppe vaatluste ja intervjuude läbiviimiseks Lähte Ühisgümnaasiumi juhtkonnaga. Nimetatud koolis on alates 1998. aastast üks gümnaasiumiklassidest meedia õppesuunaga ning kooli juhtkond on huvitatud oma õpilastele uuringus osalemise kogemuse andmisest ning uuringu tulemustest kui tagasisidest meediaklassi õppeplaanile.

Seega koguvalimi moodustasid Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklasside õpilased (10.-12. klass). Kvalitatiivsete uuringute valimid ei saa olla väga suured- kokkuleppel kooliga sai vaatluste ja intervjuude läbiviimiseks valitud 12. klassi õpilased, keda oli kokku 10, ning meediapäevikute täitjaks 11. klassi õpilased, viimaseid oli kokku 13. Lõpliku valimi moodustasid abiturientid, kel oli võimalik ja kes nõustusid vaatlustes ning intervjuudes osalema ning 11. klassi õpilased, kes olid küsimustiku laialijagamise päeval koolis.

Kokku osales uuringus üheksa intervjuueeritavat - neli tüdrukut ja viis noormeest, meediapäeviku tagastas 13 õpilasest kuus, sh viis tüdrukut ja üks poiss. Meediapäeviku vähese tagastamise põhjuseid analüüsin töö neljandas – diskussiooni ja meetodi kriitika osas. Vanuseliselt jäid vastajad vahemikku 17-20.

2.3 Vaatluste ja intervjuude käik

Kuna uurimises osalemine oli vabatahtlik ega olnud seotud õppetööga, oli kokkulepete saavutamine potentsiaalsete uuritavatega hoolimata kooli juhtkonna nõusolekust keeruline- kõige raskem oli abiturientidel sobiva aja leidmine õppetöö, eksamiteks valmistumise ning muude kohustuste kõrvalt. Seetõttu toimusid vaatlused ja intervjuud kokku viiel päeval- 18. ja 19. jaanuaril, 5., 13. ja 28. aprillil 2011. aastal Lähte Ühisgümnaasiumi nn stuudios ehk meedia õppeklassis.

Kõikidele uuringus osalejatele tutvustasin töö eesmärgi ning kasutatavaid meetodeid. *Think-aloud* meetodi vaatlused ehk uuritavate tegevuse arvutiekraanil salvestasin videokaamera abil, intervjuud viisin uuritavatega läbi suuliselt kohe pärast vaatlust. Enne vaatlust palusin gümnaasistidel *think-aloud* meetodiga harjumise eesmärgil teha kõvasti mõeldes läbi üks lihtne harjutustehe, et vaadeldav saaks kõvasti-kaasa-mõtlemist proovida enne tegelikku vaatlust.

Uuritavad saidid vaatluseks järgmise ülesande püstituse: „Palun vaata Postimees.ee lehte nii, nagu sa seda tavaliselt teed. Kliki ja loe uudiseid, kommentaare, pildigaleriisid ja muud, mida sa ka tavaliselt loed või vaatad. Kõige selle juures palun ütle kõvasti välja kõik mõtted, mis sulle pähe tulevad. Kui avad mõne artikli, siis kirjelda, mis pani sind just seda lugu avama, või kui lõpetad artikli lugemise poole pealt- selgita, miks. Võid veebilehe vaatamise lõpetada just siis, nagu sa seda teed igapäevases situatsioonis.“ Vaatlusteks mingit ajalimiiti polnud plaanitud, uuritavad lõpetasid Postimees.ee vaatamise endale sobival hetkel.

Pärast vaatlust toimus kõigi uuritavatega kohe ka semi-struktureeritud intervjuu. Intervjuu üleskirjutus toimus intervjuu jooksul, mis ei ole küll kõige parem variant, sest ei võimalda sõna-sõnalt üles kirjutada kõike vastaja öeldut, kuid samas saavad kõik väljaöeldud mõtted kirja ilma sõnakorduste, parasiitsõnade jmt-ta, mis igapäevakõnes kõnet risustavad.

Vaatluste salvestised transkribeerisin sõna-sõnalt, vaatluste transkriptsioonid ning intervjuude tekstid asuvad lisas (vastavalt Lisa 2 ja Lisa 3).

11. klassile jagas meediaõpetaja meediapäevikud koos täitmise instruktsioonidega 15. aprillil palvega need täita sama ööpäeva kohta. Et väljajagamisele järgnes nädalavahetus ja ankeetide kokkukogumine võttis aega, siis ei ole need tegelikkuses täidetud ühe ja sama ööpäeva kohta. Samuti on pooled tagastatud meediapäevikud täidetud lünklikult, nii puudus kolmes meediapäevikus täiesti info loetud artiklite kohta, samuti oli vastatud lünklikult avatud küsimustele. Seega oli täiendus vaatlustele loetud artiklite ning nende avamise põhjuste osas napp, aga niipalju kui võimalik olen meediapäevikutest ilmnenuid andmeid siiski tulemuste täiendamiseks ja illustreerimiseks kasutanud.

2.4 Tulemuste esitus

Võrreldavad andmed vaatlustest, intervjuudest ning meediapäevikutest kandsin ühte koondtabelisse. Konkreetsete artiklite avamisel öeldud põhjendused ja selgitused kandsin teise tabelisse. Samasse tabelisse kandsin vaatluste ja intervjuude käigus öeldud üldised põhjused ja toodud näited, milliseid lugusid ja miks tavaliselt veel loetakse, samuti kandsin tabelisse meediapäevikutes artiklite juures välja toodud põhjendused. Põhjuste analüüsiks kasutasin kolmandas tabelis avatud kodeerimist ehk põhjenduste järjest suuremat

üldistamisastet, kuni joonistusi välja ühised nimetajad (kõik tabelid Lisas nr 5). Mõne artikli kohta andis üks respondent ka mitu erinevat avamise põhjust, seega on erinevaid nõalgpõhjuseid kokku rohkem kui avatud artiklite arv. Mõne artikli puhul ei öelnud uuritavad otseselt välja, et pealkiri tekitas huvi, ent pealkirjas olevast sõnakasutusest (näiteks artikli „Esimese presidendi viimne teekond kodumulda algas uskumatult“ puhul) oli aru saada, et see tõmbas tähelepanu, eriti arvestades fakti, et uuritav ei maininud huvi näiteks ajaloo vastu, samuti sulges artikli peale paari lõigu lugemist, seega tegelikku huvi tal sündmuse vastu ei olnud.

Sisuanalüüsi töö käigus tegin tabelisse ka muudatusi just konkreetsete põhjenduste ühe või teise nimetaja alla liigitamise osas, näiteks ilmaprognoosi juurde kirjutatud põhjenduse „ilm huvitab“ liigitasin esialgu huvitava alla, ent hiljem päevakajalisuse alla, kuna tegu on pigem siiski päevakajalise küsimusega, milline ilm ootab lähitulevikus ees. Mõni põhjendus liigitus mitme nimetaja alla, näiteks A. Veerpalu dopinguskandaalist rääkiva artikli avamisel öeldud põhjendus, et Veerpalu on lugejale suureks eeskujuks, kuna ta ka ise tegeleb suusatamisega, liigitasin nii läheduse alla (huvi seoses enda hobialaga) kui ka päevakajalise alla, kuna artikli ilmumise hetkel oli tegu päevakajalise teemaga.

Töö eesmärgiks on keskkoolinoorte käitumise kirjeldamine, mitte võrdlemine, seega seal, kus meediapäevikute ning vaatluste ja intervjuude küsimused on võrreldavad, on tulemused kokku liidetud. Töö tulemustes olen vaatluses ja meediapäevikutes selgunud andmeid täiendanud uuritavate tsitaatidega nii vaatlustest kui intervjuudest, samuti meediapäevikute avatud küsimuste vastustega muutmata kujul, aga mõnel juhul selguse huvides autoripoolsete märkustega kandilistes sulgudes. Tulemuste esituses kasutatud näidete puhul on kasutatud järgnevat viitamist: iga uuritavat tähistab R-täht koos intervjuu ja vaatluse järjekorranumbriga, näiteks R3 on seega kolmas noor, kellega vaatluse ja intervjuu läbi viisin. Kombinatsiooni ees olev väike täht „i“ tähistab intervjuus antud vastust ning „v“ vaatluse käigus antud kommentaari. Seega näiteks tähistus vR2 märgib uuritava nr 2 vaatluses öeldut.

3 Tulemused

3.1 Postimees *online*'i ja teiste veebilehtede lugemissagedus

Üheksast intervjuueeritavast loevad Postimees.ee-d igapäevaselt või peaaegu iga päev seitse noort, kaks vastanut loeb Postimehe veebiversiooni harva. Viimased ütlesid selgituseks, et loevad uudiseid ainult meelelahutuse pärast ja seetõttu, et kõmu ja seltskonnakroonika pakub neile huvi, mistõttu loevad nad teisi vastavat sisu pakkuvaid veebilehti.

Postimehe paberversiooni loetakse vähem – kuus noort märkis vastuseks harva või siis, kui kätte juhtub. Üks vastanutest ei loe Postimehe paberlehte üldse ning kaks loevad ajalehte iga päev või ülepäeviti, kusjuures viimastest märkis üks neiu, et loeb paberlehest ainult spordiuudiseid ja horoskoopi. Uudiste ning info hankimiseks kasutavad noored järgmiseid veebilehti ning Postimehe paberlehte järgmise sagedusega:

Tabel 1. Noorte kasutatavate uudiseid pakkuvate veebilehtede kasutussagedus

Väljaanne	Loeb iga päev/ ülepäeviti	Loeb paar korda nädalas	Loeb kord nädalas/ harva
Postimehe paberleht	R6, R8	R1	R3, R4, R5, R7, R9
Postimees <i>online</i>	R1, R2, R4, R5, R7, R8, R9		R3, R6
Eesti Päevaleht <i>online</i>	R1, R5, R7	R2, T3	
Tartu Postimees	R4		
Tarbija 24		R4	
Majandus 24	R5		
Sakala		R2	
Delfi		T3	R4, R5

Publik	R6		
Elu24	R2, R6	R4, R7, R8, R9	
Naistekas	R6		
Õhtuleht <i>online</i>	R3, R6	R2, R7	
Vanityfair.com			R1

Nn tõsisema suunitlusega uudiseid pakkuvaid veebilehti nimetati igapäevase või paaril korral nädalas kasutatava uudisteallikana 15 korral, kahel korral on nimetatud neid harva allikana. Kollasema suunitlusega veebilehti nimetasid noored sagedase uudiste ammutamise kohana ära 13 korral, harvem külastavad neid lehti kaks noort. Kohaliku lehe lugemise paaril korral nädalas märkis ära üks vastaja, üks nimetas oma regulaarselt külastatavate portaalide hulgas ära inglisekeelse lehe Vanityfair.com, kuna sealsed pikemad reportaažid ning persoonilood pakuvad talle huvi.

Meediapäevikutes on noored reaalselt loetud artiklite allikatena märkinud ära Postimees.ee (kõik 3 vastanut), Õhtuleht *online* (2 vastanut), Eesti Päevaleht, Tartu Postimees, E24 on märgitud ühel korral. Kahjuks ei olnud võimalik meediapäevikust välja lugeda, kas vastaja külastas Tartu Postimehe ja E24 veebilehte eraldi või sattus sinna Postimees.ee lehelt uudist avades.

Meediapäevikutes olnud küsimusele: „Kas eri meediakanalitest jälgid erinevaid teemasid või pigem samu huvipakkuvaid teemasid erinevates kanalites?“ vastasid neli noort, et loevad samu teemasid erinevatest kanalitest, kuna siis saab parema ülevaate või aimu erinevatest seisukohtadest. Kaks noort jättis sellele küsimusele vastamata.

3.2 Artiklite avamine

3.2.1 Ülevaade Postimees.ee sisust vaatluspäevadel

Järgnevalt teen ülevaate vaatluste päevadel Postimees.ee lehel olnud artiklite valikust. Toon välja kõik teemad, mille kohta oli vaatluse hetkel kaks või rohkem artiklit, lisaks uudistele oli veel tegu kommentaaride, arvamused, analüüside, pildigaleriidega, vahel ka lugejate küsitluse, juhtkirja ja päevakarikatuuriga. Eraldi tõin välja artiklid, mis kajastasid erakorralisi sündmusi või uudiseid, kuigi viimaseid vaatluspäevadele eriti ei sattunud. Küll olid mõned olulised või erakorralised sündmused (näiteks A. Veerpalu dopinguskandaal, Eesti Panga juhtkonna muutused jt) toimunud enne vaatluspäevi ning vaatluste ajal oli Postimees *online* artiklite valikus nimetatud teemade kommentaarid, analüüsid, täiendused jmt. Ülejäänud artiklites tõin välja need, mille pealkiri sõnavaliku, atraktiivsuse/kõmulisusega, silmatorkava värviga ja/või artiklit illustreeriva fotoga võiksid potentsiaalse lugeja tähelepanu tõmmata. Enamasti oli viimaste juures ka suurem hulk lugejakommentaare. Välja toodud artikliteemade hulgas ei ole selliseid lugusid, mis ilmusid Postimees.ee lehel küll vaatlustega samal päeval, ent ajaliselt peale vaatlusi, kuna antud artikleid ei saanud uuritavad valida.

18.01.2011 teemad: presidendi Rootsi visiit, Eesti üleminek digilevile, kultuurimälestiste kaitsmine, Peterburi Jaani kiriku rahastamise uurimine, libedusest põhjustatud avariid ja kukkumised, ilmaennustused, erinevate erakondade valimisnimekirjade moodustamine ja valimislubadused, Evelin Sepa kukkumine Keskerakonna valimisnimekirjas, Smolenski lennukatastroofi jätkuv uurimine, kõrge kriminaalpolitseiniku altkäemaksuskandaal (sündmus ise oli varem toimunud), vaimupuudega inimeste võimalus hambaravi saada, Tallinki ja Estonian Airi eelmise aasta puhaskasum, Läti keelas Moskva endisel linnapeal Lužkovil riiki siseneda, Eesti meistrivõistlused suusatamises, korvpalli Balti Liiga mängude tulemused. Atraktiivse pealkirjaga artiklid: „Johnny Depp“ Tallinnas, fotod Swisshotelli eest! (lisaks suur foto Deppi teisikust), „Esimese presidendi viimne teekond kodumalda algas uskumatult“ (juures suur foto K. Pätsist koos kaaslastega). Suure või silmatorkava fotoga artiklid- „Kihnu väinas kõrguvad jäämäed“ (juures foto jäätunud merest, kaugemal mõned jääkuhjad), „Tallinna ringteel nelja sõidukiga juhtunud avariis hukkus mees“ (suur foto täielikult purunenud sõiduautost). Erakorralisi või üldolulisi sündmusi nimetatud päeval ei toimunud.

19.01.2011 teemad: sigarettide hinnatõus ja sellest tulenev varimajanduse kasv, parteide valimislubadused, kaitseväge peastaabi uue juhi määramine, sisejulgeoleku alarahastamine ning päästeameti ja politsei võimekus, Eesti iive oli 2010. aastal plussis, Eesti 2010. a

populaarseimad raamatud, valimisnimekirjad, sh Robert Antropovi minek Reformierakonnast IRLi, Evelin Ilvese garderoob Rootsi visiidil, grippi haigestumise kasv. Intrigeeriva või silmatorkava pealkirjaga artiklid: „Kas uus Eesti kergejõustikutäht on sündinud?“, „Ettevaatust- petturid võltsivad ka euromünte“ (pealkirja tekst osaliselt punast värvi), „Eesti elanikud olid seotud terroristide rahastamisega“ (sündmus polnud värske ega oluline, artikli sisu oli pigem väheütleval), „Negatiivne reklaam aitas ebaseadusliku hoone maha müüa“ (Artikli juures punast värvi lisapealkiri „Igasugune reklaam on hea reklaam?“). Suure või silmatorkava fotoga artiklid: „Eesti parteid muutusid masus parempoolsemaks“ (juures värviline ja hästi silmatorkav joonis erakondade logodega), „Pildid: nelja veoki kokkupõrge ummistas eile Via Baltica teelõigu“ (suur foto teelt välja sõitnud suurest kaubaautost, ümberringi operatiivtöötajad helkurvestidega askeldamas). Päeva kõige erakorralisemat sündmust kajastav artikkel: „Tallinna vanalinnas jääkamakaga pihta saanud Peterburi turist suri“.

05.04.2011 teemad: kevadisest suurveest põhjustatud üleujutused, Liibüa sündmuste arengud, Kiviõli Keemiatööstuse võimalik sulgemine ja sellega kaasnev regionaalse tööpuuduse kasv, uue valitsuse ametisse nimetamine ja uus riigikogu koosseis, valimistega kaasnevad muudatused kohalikes omavalitsustes, hinnatõus ja euroala majanduslik käekäik. Silmatorkava või intrigeeriva pealkirjaga artiklid: „Liiwi Heliisi viin läheb haamri alla“ (punase värviga täiendav pealkiri „Enampakkumisele läheb 86 180 liitrit viina alghinnaga 530 129 eurot!“), „ROK sätestab uued naiseks olemise kriteeriumid“. Ülisuurte fotodega artiklid: „Galerii: lugeja märkab kevadet, 2. osa!“ (fotol kaks põtra metsas üksteisele otsa vaatamas), „Galerii: Pärnu jõelt läks Sindis jää“ (suur, aga igav foto pooleldi jäätunud jõest), „Moskva tänavusel võiduparaadil sõjalennukeid ei näe“ (fotol suures plaanis värviline võiduparaadi loosung), „Kevadveed viisid külarahvalt tee“ (foto veega üleujutatud kruusateest). Erakorralistest sündmustest artiklid: „Jõhvi Vene kool pandi garantiini“ (artikkel arvatavast salmonelloosipuhangust, mistõttu 16 last viidi haiglasse), „Liibanonis vahistati veel kolm eestlaste röövile kaasa aidanud“, „Allikas Liibanoni ajalehele: eestlaste röövimise põhjus peitub rahas“.

13.04.2011 teemad: Eesti ja EL majandusproгноosid tulevikuks, tarbijaõigused ja eestlaste kehvad finantstadmised, suurvee põhjustatud üleujutused, tulevased presidendivalimised ja võimalikud presidendikandidaadid, Kiviõli Keemiatööstuse kohtuvaidlus, Valgevene pealinnas Minskis toimunud metrooplahvatuse toimepanijate tabamine, pensionifondide rahakaotused, Eesti IT valdkonna olukord ja arengud võrreldes teiste riikidega, Mati Alaveri

jätkamine suusakoondise peatreenerina. Intrigeeriva pealkirjaga artiklid: „Piltuudis: Savisaare „stiilinäide“ parkimisest“ (juuresolev foto pigem väike ja väheütlev), „Vastukaja: tilliga lõhet ei selgita“ (arvamusartikkel Eestis valitsevast meeste-naiste palgalõhest), „Savisaar läheneb Facebookis sõprade piirile“. Suure, silmatorkava või huvitava fotoga artiklid: „Galerii: lugeja märkab kevadet, 2 osa!“ (suur ja värvikirev foto lilleõiel olevast mesilasest), „Enamik pensionifonde on tänavu raha kaotanud“ (juures lavastuslik foto väikestest inimfiguuridest suurte euromüntide kuhjade kõrval). Erakordne sündmus: „Võrumaal hukkus liiklusõnnetuses kaks inimest“ (juures foto purunenud sõiduautost).

28.04.2011 teemad: kuninglike pulmade ettevalmistus Londonis ja sellega kaasnev rahva huvi, IRL peakontori hoone müügiga seonduv (juhtum avalikustati päev varem), perearstisüsteemi toimimine, Tartumaal kraavi sõitnud lapsi vedanud bussi õnnetuse uurimine (õnnetus toimus päev varem), Eesti Panga juhtkonnas toimunud muutused (sündmus ise toimus kaks päeva varem), uue valitsuse tegevuskava, jätkuv toiduainete hinnatõus, iluuisutamise MMi tulemused. Intrigeeriva pealkirjaga artiklid: „Šokeeriv video: Alabamas asuvat staadioni rüüstas tornaado“ (sündmus toimus kaks päeva varem, artikli juures keskmise suurusega foto purustatud majast), „NASA hoiatus: 2012.-2013. aasta päikesetorm võib maailma kiviaega paisata“ (paar aastat tagasi avaldatud prognoosi ülekordamine), „Valge i-Phone'i müügiletulek tekitas hiigeljärjekorra“. Huvitava või suure fotoga artiklid: „Piiramisrõngas Misratast päästeti tuhat tsiviilisikut“ (suurel fotol ülerahvastatud põgenikelaev), „Haapsalus võibetakse õudusest ja muiatakse selle üle“ (ülisuur foto fantaasiafilmi ebaloomulikest tegelastest), „Tselluliit pole vaid iluviga“ (juures foto suuremast hulgast naistest pesuväel tänaval kõndimas). Olulist sündmust kajastav artikkel: „Taksojuhi tapmises kahtlustatav tabati Saksamaal“.

3.2.2 Avatud artiklid

Postimees.ee-s lahti klõpsatud artiklite loetelu asub järgnevas tabelis. Kokku avati vaatluste jooksul 56 artiklit, nende hulgas 49 erinevat artiklit, so kuus artiklit avati mitme uuritava poolt. Tabeli kolmandas veerus ongi märgitud uuritavate arv, kes artikli avasid, juhul, kui neid oli rohkem kui üks.

Tabel 2. Vaatluste käigus avatud artiklite loend

18.01.2011	Tänavapuhastajat tabas ebameeldiv üllatus	2
18.01.2011	Esimese presidendi viimne teekond kodumulda algas uskumatult	
18.01.2011	Moskva miilitsatöötaja tulistas 15 lasku põgeneva Toyota pihta	
18.01.2011	Kihnu väinas kõrguvad jäämäed	
18.01.2011	Tallinna ringteel nelja sõidukiga juhtunud avariis hukkus inimene	2
18.01.2011	Libe tee pillutas bussid kraavi	3
18.01.2011	Euroopas võetakse kasutusele ühtne akulaadija	
18.01.2011	Kiiruskaamerad tegid mullu trahvi 600 000 euro eest	
18.01.2011	Bärengrub võib Inglismaale siirduda	
18.01.2011	Horvaatia Berliini saatkonna juurest leiti pakk käsigranaadiga	
18.01.2011	Baruto sai Hatsu-basho'i teise kaotuse	
18.01.2011	Eesti kahandas võlga välismaailma ees	2
18.01.2011	Vangid ründasid mitmel korral valvureid	
18.01.2011	Korvpallur Kati Rausberg purustas USAs ülikooli rekordi	2
18.01.2011	Eestisse luuakse kindlustuse lepitusorgan	
18.01.2011	Arstid hoiatavad viina ja rohtude eest	
18.01.2011	Šveitsi pankur andis Wikileaksile üle salajased pangaandmed	
18.01.2011	Lumi: uusi tulijaid on erakondades väga palju	
18.01.2011	Tallinn koostab lisaeelarvet	
20.01.2011	Petturid võltsivad agaralt euromünte	2
20.01.2011	Tüüpiline tules hukkunu: suitsetav meespensionär	
20.01.2011	Negatiivne reklaam aitas hoone maha müüa	
20.01.2011	Poliitikud vestlusingis: töö, mitte „puudus“.	
20.01.2011	Raha hoidmine sukasääres maksis valusalt kätte	
20.01.2011	Südamehaige hädas hambaraviga	
20.01.2011	Turu politsei uurib kooliõpilaste ähvardamist Facebookis	
05.04.2011	Aastaid suusatajaid aidanud Rannama sõlmis Kanepiga kokkuleppe	
05.04.2011	14-aastane koolitüdruk vahistati süüdistatuna hooramises	
05.04.2011	Maailma parim tennisist vaatas Eesti-serbia jalgpallimatši	
05.04.2011	Kas keskkonnakriis on keskkonna kriis?	
05.04.2011	Kas piisav uni aitab kaalust alla võtta?	
05.04.2011	President nimetas valitsuse ametisse	
05.04.2011	Kalmistu lõhutud infotahvlite kohta algatati kriminaalmenetlus	
05.04.2011	Videotõestus: FB Barcelona peatreener käskis mängijatel kaardid	

05.04.2011	Allikas Liibanoni ajalehele: eestlaste röövimise põhjus peitub rahas	
05.04.2011	Medvedjev vallandas veel kümme kindralmajorit	
05.04.2011	Riigikogu andis Ansipile volitused valitsuse moodustamiseks	
05.04.2011	Peastaap keelas kaitseväes lõhkepakettide kasutamise	
05.04.2011	Emajõgi tõuseb hoogsalt	
05.04.2011	Võit Fääride üle Uruguay omast tähtsam	
05.04.2011	Uus keskus suurendab kaitseliidu võimekust	
13.04.2011	Globaalne IT raport: Eesti tugevused ja nõrkused	
13.04.2011	Eesti presidenti hakatakse valima augusti lõpus	
13.04.2011	Uus E10 bensiin külvab Euroopas segadust	
28.04.2011	Veerpalu astub FISi komisjoni ette 5. Juunil	
28.04.2011	Swedbank teenis kolme kuuga Eestis 46 miljonit eurot	
28.04.2011	Eesti rikkaim sportlane pole Klavan, vaid...	
28.04.2011	USAs hukkus tütar tornaado eest kaitsnud politseinik	
28.04.2011	Otepää kesklinnas leiti korterist tapetud mees	

Nn loetavuse TOPi ei saa siinkohal teha, kuna vaatlused toimusid viiel erineval päeval. Samuti lisandus ühel päeval toimunud vaatluste ajal pidevalt uusi artikleid, mistõttu ei olnud ka samal päeval toimunud vaatlustes osalejad üks-ühele võrreldavas situatsioonis.

Meediapäevikutes nimetas kolm vastavale küsimusele vastanud noort järgmisi Postimees.ee lehelt loetud artikleid:

Tabel 3. Meediapäevikutes nimetatud loetud artiklite loend

1	Politsei tegevusetus annab Alatskivi vargajõugule tuult tiibadesse
2	Anna teada, millised on olnud sinu kokkupuuted politseiga
3	Ilm püsib päikseline, kuid jahe
4	Ühiskonnaõpetuse eksamil eksitakse lihtsates küsimustes
5	Riigi Kinnisvara AS kasum kasvas aastaga 55%
6	Tartu linna volikogu sai uue esimehe I katsel
7	Soomaa suurvesi hakkab vaikselt taganema
8	Alonso: Vettel on praegu püüdmatu
9	Toyota ja teised sulgevad tehaseid
10	Rakvere tänavune suurlavastus räägib „Siuru“ sünnist
11	Eesti osa Liibüa operatsiooni kuludest või ulatuda 77000€

Ükski meediapäevikutes nimetatud artiklitest ei olnud avatud mõne teise vastaja poolt, ilmselt on tegu ka erinevatel ajaperioodidel loetud lugudega, mistõttu ei saa siinkohal võrdluseks pakkuda ülevaadet kõikidest artiklitest.

Otseselt meelelahutuslikeks ega kõmulisteks avatud artiklid ei liigitu, pigem on tegu päevakajalisi, uudseid, erakordseid sündmusi kajastavate uudiste, kommentaaride, reportaazidega.

3.3 Avatud artiklite asukoht

Peaaegu kõik vaatluste käigus avatud artiklid asusid Postimees.ee esilehe keskmises kõige laiemas veerus, va üks artikkel, mis asus paremas veerus piirkondlike uudiste all (Valgamaalase artikkel „Raha hoidmine sukasääres maksis valusalt kätte“).

Uuritavad tunnistasid intervjuudes ja vaatluste käigus, et loevad põhiliselt keskmist veergu, kuna see on kõige silmatorkavam. Ääreveergude kohta öeldi, et neid vaadatakse siis, kui sealt midagi silma jääb (6 vastajat) või kui aega rohkem on (2 noort), näiteks: „Keskmisest veerust loen, kuna seal jääb kõige selgemalt silma. No kui midagi jääb kõrvalt silma, siis ka sealt. Põnev pealkiri ikka tõmbab tähelepanu või kui päeva jooksul on mingi suur asi juhtunud“ (iR1). „Jaa, ma vaatan kõik ära ja siis ma vaatan, mis mulle [ääreveerust-autor] silma hakkab ja siis ma klõpsin seal“ (vR6). „Küljeveergusid loen väga harva, siis kui väga igav on ja midagi muud pole teha, siis vaatan neid“ (iR2). Üks vaadeldavatest ütles ka, et ääreveeru uudised pole kõige värskemad: „Jaa [laseb silmadega paremast veerust üle-autor], aga neid olen ma enamasti Õhtulehest juba lugenud. Need on ka mitu päeva vanad seal“ (vR3).

Kõige esimese, nõ peauudise avas vaatluse käigus kolm uuritavatest, põhjuseks toodi see, et teema on huvitav või et uudis hakkas silma, näiteks „Kiiruskaamerad on nagu uued asjad Eestis, nii palju trahvi tehti ja... huvitab...“ (vR2), „Hetkel jäi see kõige rohkem silma ... Pealkiri nagu- IT valdkond, Eesti tugevused ja nõrkused, tahaks just teada, mis Eesti tugevused ja nõrkused on.“ (vR8). Üks uuritavatest ütles vaatluse jooksul: „Tavaliselt ma loen siis seda kõige suuremat esimest peauudist, kui see tundub mulle huvitav, siis ma klikin selle

lahti ja loen täpsemalt pealõiku, kui seal on midagi huvitavamat, siis ma loen ka edasi... seekord mitte“ (vR4).

Üldiselt võis vaatluste käigus tuvastada, et Postimees.ee avalehe allosas nii põhjalikult enam pealkirju ei loetud, sealt keriti kiiremini üle ja tõenäoliselt skaneeriti, kas midagi jääb silma. Neli uuritavat lõpetaski lehe vaatamise umbes poole avalehe pealt. Põhjenduseks öeldi, et lehe allosa vaadatakse siis, kui rohkem aega on, näiteks: „Ma üldjuhul ikka jah, ma ikka...nüüd oleneb ajast ka, kui mul ikka aega, siis ma käin ikka lõpuni. Siuksed nagu noh... olulisemad uudised, muu peale ma ei viitsi väga aega raisata. Nagu ma ei tea, vaadata, kuidas piimast maitsev juust saab- väga ei muuda mu elus...“ (vR8). Samuti toodi välja, et lehe allosas on vanemad uudised: „Sõltub ajast, mida mul teha on...Et kui mul nagu midagi pole teha, siis ma tavaliselt käin ära [lehe allosas-autor] ja siis kui kiire on, siis ma ...või siis kui ma ammu pole lugenud, siis ma ka...vaatan neid vanemaid uudiseid ka sealt“ (vR9), samuti „Siin [lehe allosas-autor] on juba eilsed uudised“ (vR7).

Meediapäevikutes kirja pandud loetud artiklite kohta on üks vastanutest märkinud, et avas ühe uudise küljeveerust- nimelt ilmaprognoosi.

3.4 Rubriigid ja seotud artiklid

Teadlikult avas erinevaid rubriike ainult üks vaadeldavatest, kes ütles, et vaatab enamasti lisaks Postimees.ee avalehele üle ka üle välisuudiste rubriigi ning majandusuudiste rubriigi. Nimetatud vaadeldav oli ainuke, kes avas artikleid, mis ei asunud avalehe keskmises veerus- paremalt veerust avas ta kohaliku uudise, millest ülalpool oli juttu, vasakult veerust valis sama vaadeldav välisuudiste rubriigi ning avas sealt uudise „Turu politsei uurib kooliõpilaste ähvardamist Facebookis“. Lisaks avas sama noor majandusuudiste rubriigi ehk alamportaali E24, kuid piirdus vaatluse käigus vaid sealsete pealkirjade lugemisega.

Ülejäänud uuritavad avasid erinevate rubriikide või portaalide uudiseid (majandus, Tarbija24, sport jt) juhul, kui need olid Postimehe avalehe keskmises veerus- ükski uuritavatest ei jäänud samasse rubriiki, vaid kõik naasid pärast artikli lugemist Postimehe avalehele. Näiteks ütlesid mitu noort, et neid huvitab sport, ent isegi spordiuudiste lugemisel ei jäänud spordi rubriiki, vaid klikiti tagasi avalehele, kus valiti uus huvipakkuv spordiuudis.

Küsimusele, kas nad lähevad mõnda kindlat rubriiki lugema, vastasid kaheksa noort üheksast eitavalt. Kaks uuritavat ütlesid, et pole rubriikidesse jaotatust tähele pannud: „Ei ole tähele pannud, eriti ei puuduta. Mis esilehelt silma hakkab, seda loen“ (iR2) ning „Ei ole, ma ei ole nii vaatand, ma ei ole surfand ringi sellel Postimehe lehel“ (iR9). Kuus vastajat olid küll kursis erinevate rubriikide olemasoluga ja arvasid, et selline jaotus on hea juhul, kui lugeja on kindlast teemast huvitatud, kuid nentisid, et ise nad sellist teemade jaotust üldjuhul ei kasuta. Näiteks: „Ma tean, et on. Oleneb lugejast, minul on see, et ma vaatan terve lehe, et mis seal on, kindlat asja otsima ei hakka. Kui just mingi väga huviäratav pealkiri on, siis vaatan sama rubriiki edasi, aga tavaliselt on need ka esilehel olemas.“ (iR3) või ka „Ma võtan järjest, mis silma jääb, seda vaatan“ (iR7).

Seotud artikleid (siinkohal pean silmas artikleid, mille pealkirjad on põhiloo all väiksemas kirjas või mis asuvad artikli lõpus blokis Artiklid samal teemal) avati vaid ühel korral - nimelt vanem spordiuudis, mis selgitas jalgpalli punktiarvestuse tagamaid, kusjuures uuritav otsis artiklist konkreetset lõiku: „Noh... kuskil siin peab tabel olema...“ (vR7). Üks uuritavatest küll mainis, et: „Vahest mõnikord harva ma vaatan ka neid, mis siin allpool on toodud nagu eelmistest. Et võib-olla kui ma selle teemaga nii tuttav ei ole, siis äkki nagu need teised teemad aitavad alguses niiöelda rööbastesse saada, et ma hakkan paremini aru saama, miks siin mida kirjutatakse niimoodi“ (vR4).

Meediapäevikus märkis üks vastanutest, et avas artikli sisurubriigis, ent sama loo juurde on ta märkinud ka selle asumise avalehel, samuti foto olemasolu avalehel, seega võib eeldada, et tegu oli siiski Postimees.ee avalehel asunud artikliga.

3.5 Fotod artiklite juures

Peaaegu kõikide vaatluste jooksul lahti klikitud artiklite juures oli juba esilehel kasutatud fotot, sh ühe ääreveerust avatud kohaliku uudise puhul. Esilehel puudus foto vaid kahe artikli juurest, neist üks oli eelmises lõigus kirjeldatud nn seotud spordiartikkel ning teine üleujutusest rääkiv artikkel, mis asus teiste sarnaste lugudega ühes blokis, kusjuures blokki illustreeris siiski foto. Uuritavad ise lausuvad, et fotod üldjuhul tõmbavad tähelepanu, sh ääreveerus asuvatele uudistele, näiteks: „Pildiga ikka jah [pöörab ääreveerus tähelepanu- autor]“ (vR7) või „Pildiga on ikka pilkupüüdvam, ilma ei jää silma sealt [ääreveerust-autor]“ (iR6), sama vastaja tunnistas intervjuus, et on avanud mõnikord uudise ainult foto tõttu. Üks

uuritavatest ütles ka keskmise veeru kohta sama: „Siit [keskmisest veerust -autor] ma muidugi loen jah, aga siit neid ei... Ei, neid ma jah tavaliselt ei loe [majandusuudiste blokk keskmises veerus, kus on ilma fotodeta väikeses kirjas pealkirjad üksteise all rivis-autor] “ (vR9). Üks noortest ütles, et tema jaoks ei ole fotod veebis eriti olulised: „*Online*’is pole piltide olemasolu oluline, paberlehes on küll parem lugeda, kui on pilt juures“ (iR1).

Meediapäevikutes kirja pandud avatud artiklite puhul on märgitud kõikide juures ka foto olemasolu, paraku ei ole kolmest kaks vastanut märkinud, kas foto asus juba avalehel. Arvestades, et nad ei ole märkinud esilehel asuvat fotot ühegi avatud artikli juures, siis ilmselt ei saanud nad küsimuse püstitusest täpselt aru. Üks, kes oli märkinud fotode olemasolu esilehel, märkis seda mõlema Postimees.ee lehelt avatud artikli juures

Fotode rollist tähelepanupüüdjana tuleb pikemalt juttu ka tulemuste artiklite avamise põhjuseid kirjeldavas osas.

3.6 Interaktiivsed võimalused

3.6.1 Tagasiside ja kommentaarid

Ükski vaadeldud noorest ei avanud vaatluse jooksul artiklite kommentaare. Nii vaatluse kui intervjuude ajal tunnistas viis uuritavat, et loevad kommentaare juhul, kui artikli teema on kuidagi lähedane (huviala, kodukoha vmt-ga seotud) või erakordne/huvitav. Näiteks üks vastanutest ütles, et loeb kommentaare selliste artiklite juures, mis räägivad mõne inimese kaotsiminekest ja seda seetõttu, et tal on endal on tuttav teadmata kadunuks jäänud: „...ja siis ma loen just neid kommentaare seal, et mida inimesed kirjutavad sealt... nende kohta. ...et minu arust nad kirjutavad vahest täitsa ajuvabu asju sinna“ (vR4). Öeldi ka, et kommentaare loetakse seetõttu, et tahetakse teada, kas keegi mõtleb samamoodi: „Jah, tahan teada, mis teised sellest arvavad, võib-olla on kellelgi sama mõttelaad“ (iR6) ning „Väga harva, pigem, kui keegi on millegiga hakkama saanud või kui mingi suurem sündmus on. Tahan oma arvamust võrrelda teistega“ (iR8).

Kaks uuritavat ütlesid, et nad kommentaare ei loe, näiteks: „...need on nii jõhkrad, sellepärast enam ei loegi neid“ (iR2) ning „Minu arust need inimesed, kes kommenteerivad, need..., need ei saa väga, nende arvamust ei saagi väga austada“ (iR1). Kaks noort ütlesid, et loevad

kommentaare harva, kui on mingi suurem teema. Üks vastanutest ütles ka, et loeb Eesti Päevalehe veebiversioonis kommentaare, kuna seal pole need anonüümsed (iR1).

Ise kommentaaride kirjutamist nentis üks intervjuueeritud abiturient: „Ühe korra vist, muidu mitte. Eesti ja Uruguai mäng oli, siis ma vastasin teravalt, et Eesti pole mõttetu“ (iR7).

Meediapäevikutes vastas kolm noort, et loevad kommentaare huvitavate või aktuaalsete artiklite juures, üks vastanutest kirjutas, et loeb kommentaare väga harva, üks ütles, et ei loe kommentaare ja üks jättis sellele küsimusele vastamata. Ise kommentaaride kirjutamise kohta tunnistas kaks noort, et teevad seda, näiteks: „Jah, teemade juures, millele oskan kaasa rääkida“. Üks vastanutest aga kirjutas, et on kunagi ammu kirjutanud, aga: „... kuna nüüd on nimi avalik, siis pole julenud“. Tõenäoliselt on selle vastusega silmas peetud veebilehti, kus saavad kommenteerida vaid registreeritud kasutajad.

3.6.2 Pildigaleriid ja videoklipid

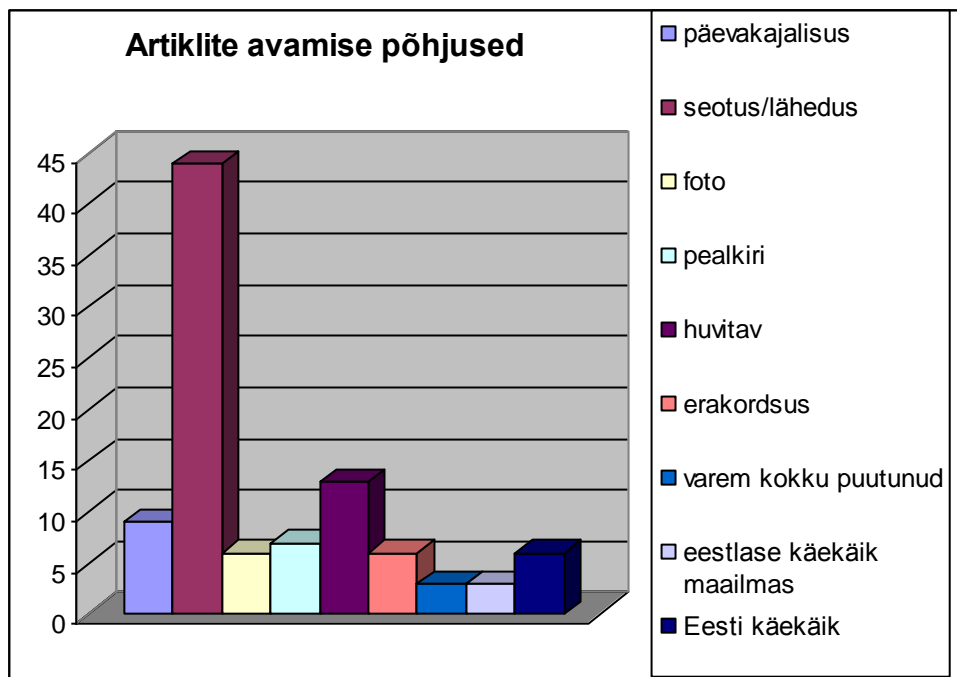
Pildigaleriisid avasid vaatluste jooksul kolm noort, kuigi galeriisid oli tegelikult rohkemate artiklite juures. Galeriisid vaadati järgmiste artiklite juures: „Kihnu väinas kõrguvad jäämäed“, „Maailma parim tennisist vaatas Eesti-serbia jalgpallimatši“ ja „USAs hukkus tütar tornado eest kaitsnud politseinik“. Esimese nimetatud artikli juures galerii avanud vaadeldav selgitas, et esimene foto, mis oli ka artikli juures avalehel, oli kõige parem, kuna teiste fotode põhjal oli aru saada, et tegelikult mingeid jäämägesid ei olnud. Hiljem intervjuus sama teema juurde tagasi tulles nentis ta, et selline fotokasutus oligi ilmselt tähelepanu pööramiseks, kusjuures vastanut see ei häirinud, pigem tegi nalja (vR3, iR3).

Videoklippe ei vaadanud vaatluste ajal ükski uuritavatest.

3.7 Artiklite avamise põhjused

Vaatluse ning intervjuude teine olulisem eesmärk oli selgitada põhjuseid, miks noored just konkreetseid artikleid avasid. Nimetatud küsimust sai küsitud nii vaatluste ajal kui hiljem intervjuudes, samuti pidid vastajad põhjuse märkima meediapäevikutesse loetud lugude juurde. Artiklite avamise põhjused üldistasin paljuski uudisväärtuslikkuse kriteeriumite

järgi, kuna need sobisid sisu poolest või öeldi põhjusena uuritavate endi poolt välja, aga mõned koondnimetused selgusid üldistamise käigus veel lisaks. Kokku tuli välja üheksa erinevat põhjust, miks artikkel avati või miks tavaliselt artikleid loetakse: päevakajalisus, lähedus, seotus teemaga (geograafiline lähedus, psüühiline lähedus kodukoha, tuttavate, huviala, eakaaslaste jmt kaudu), pilt tähelepanu tõmbajana, pealkiri tähelepanu tõmbajana, inimlikult huvitav (*human interest*) teema (nt krimiuudised), erakordne/esmakordne sündmus, varasem kokkupuude teemaga, eestlase käekäik maailmas, Eesti käekäik. Iga koondnimetuse alla kuuluvate põhjenduste arv on näha allaoleval graafikul.

Graafik nr 1. Artiklite avamise põhjused

Nagu graafikult näha, nimetati enim artikli avamise ja lugemise põhjusena lähedust või seotust teemaga (44). Järgnesid inimlikult huvitavad (13) ja päevakajalised (9) teemad. Pealkiri tähelepanu tõmbajana nimetati ära seitsmel korral, foto tähelepanu tõmbajana oli konkreetsete uudiste avamisel mainitud kuuel korral. Kuuel korral sai põhjusena kirja erakordne sündmus või juhtum ning samuti huvi/mure Eesti käekäigu pärast. Viimast ei saa üldistada minu hinnangul inimlikult huvitavate teemade ega päevakajalisuse alla. Ühtpidi on huvi Eesti ja eestlaste käekäigu vastu kindlasti seotud ka lähedusega, samas pidasin oluliseks see eraldi välja tuua, et näidata keskkoolinoorte huvi Eesti vastu. Kolm korda öeldi põhjenduseks, et ollakse sama teemaga varem kokku puutunud ning samuti kolmel korral öeldi, et eestlase käekäik maailmas huvitab.

Üldistasin sisu poolest sarnased nimetajad, näiteks liitsin eestlase ja Eesti käekäigu ühise nimetaja alla, samuti pealkirja ja pildi tähelepanu tõmbajana. Kokku tuli seitse erinevat põhjust, miks noored artikleid avasid. Järgnevas nimekirjas on iga rea järel sulgudes kordade arv, mil nimetatud üldistatud põhjus oli ajendiks artikli avamisel:

1. lähedus ja/või seotus teemaga (44);
2. inimlikult huvitavad teemad (13);
3. pealkiri ja/või foto tähelepanutõmbajana (13);
4. eestlase/Eesti käekäik on südamelähedane (9);
5. päevakajalised teemad (9);
6. erakordne sündmus (6);
7. varasem kokkupuude teemaga (3).

Intervjuudes esitatud küsimusele, mis üldiselt mõjutab artiklile klikkima, samuti küsimusele, milliseid võtteid kasutab ajakirjandus tähelepanu püüdmiseks, vastasid pea kõik uuritavad, et selleks on suur ja silmatorkav foto ja/või pealkiri, seitse noort tunnistasid ka, et selleks võib olla huvi või seos teemaga. Seega peavad noored ise huvitavat fotot ja/või pealkirja artikli avamisel isegi olulisemaks põhjuseks, kui vaatlustest tegelikult selgus.

Alljärgnevalt toon iga artikli avamise üldpõhjuse juurde ka näiteid, et selgitada, kuidas tulemus on saadud ning mida konkreetsel juhul on silmas peetud.

3.7.1 Lähedus, seotus artiklite teemaga

Enim liigitasin artiklite avamise põhjused kategooriaks lähedus või ka seotus teemaga, konkreetsemalt toodi välja huvi kodukohas toimuva vastu, huvialaga seotud teemade või isikute vastu, tuttavate ja/või eakaaslastega juhtunu vastu, enda kogemustega nimetatud vallas. Allpool olevas tabelis on kirjas kõik konkreetsete artiklite avamise põhjused, mille liigitasin antud kategooria alla käivaks, samuti on tabelis ära toodud vaatlustes või intervjuudest öeldud üldised põhjused artiklite avamiseks. Sulgudes põhjuse taga on uudise või uudiste kirjeldus, mille juures põhjus öeldi. Tabeli teises veerus on konkreetse põhjuse

väljaõeldud arv, kusjuures sama põhjust võis öelda üks inimene mitme erineva uudise puhul või ka erinevad uuritavad.

Tabel 4. Artiklite avamise konkreetsed põhjused koondnimetajaga „lähedus/seotus“

Artiklite avamisel nimetatud põhjused	Nimetamise kordade arv
Euro tulek ja võltsingud puudutavad kõiki (võltsitud rahaga seotud artikkel)	1
Vend tegeleb reklaamindusega, mistõttu ise olen ka huvitatud (uudis reklaamist)	1
Huvi valimiste vastu, kuna tuleb ise valima minna (valimisteemalised uudised, uue valitsusega seonduv)	2
Kodukohaga seotud uudis (konkreetsed kohaga seotud uudised)	4
Isa tuttavaga juhtus sarnane avarii (liiklusõnnetuse uudis)	1
Kõik kasutavad Facebooki (noorte ja FB-ga seotud uudis)	1
Ise mängib jalgpalli (spordiuudised)	3
Ise tegeleb spordiga (spordiuudised)	2
Tegeleb ise korvpalliga (spordiuudised)	1
juhtus meie koolibussiga (bussiavarii uudis)	1
sõidab ise palju bussidega (bussiavarii uudis)	1
Noortega seonduv on huvitav (noortega seotud uudised)	1
Ise tegeleb tennisega (tennise ja tennisistidega seotud uudised)	2
Ise käis valimas esimest korda (uue valitsusega seonduvad uudised)	2
Huvitab, kuidas kaalust alla võtta (terviseuudis)	1
Ise on Kaitseliidus (kaitseliidu ja kaitseväge seotud uudised)	4
Ise tegeleb suusatamisega (Veerpalu dopinguskandaal)	1

Endal on tuttavaid Otepääl (Leitud surnukeha Otepääl)	1
Elab Tartus, Tartumaal (Tartu uudised)	3
Kooliõpilaste hulgas aktuaalne teema (riigieksamitega seotud uudis)	1
Ise on loodusehuviline (Soomaa üleujutusest rääkiv uudis)	1
Ise on autode fänn, vormelifänn	2
Jutu sees nimetatud üldised põhjused	
Ise tuleb valima minna (valimisuudised)	1
Huvi kodukandi uudiste vastu	2
Tuttav jäi kadunuks (kadunud inimestega seotud uudised)	1
Ise tegeleb spordiga (spordiuudised)	2
Raha teema puudutab kõiki (majandusteemad)	1

Kõigi avatud artiklite nimekirjas oli üks lugu, mis avati kõigi kolme samal päeval vaadeldava poolt („Libe tee pillutas bussid kraavi“). Nimetatud artikli lugemise põhjused olid aga üsna erinevad- ühe uuritava jaoks pakkus see huvi, kuna õnnetus juhtus tema kodukandis ja varem on samas kohas palju sarnaseid õnnetusi juhtunud, teine avas uudise, kuna see pakkus huvi seepärast, et ta sõidab ise palju bussidega, ning kolmas arvas, et õnnetus juhtus nende koolibussiga. Samas on kõik need põhjused liigitatavad läheduse ja seotuse alla, mis siis, et seotus teemaga oli uuritavatel erinevast aspektist.

Ka kohalikke lehti ja uudiseid loevad noored just seetõttu, et neid huvitab, mis kodukohas toimub (seotus kodukandiga), näiteks tunnistasid mitu uuritavat, et loevad Tartu Postimeest või Tartuga seotud uudiseid, kuna ise elavad Tartus või selle lähiümbruses. Üks uuritavatest avas Valgamaalase uudise, kuna on pärit Valgast ning veel üks ütles, et loeb Sakalat, kuna on pärit Viljandimaalt.

Valimiste ja uue ametisse astunud valitsusega seonduv pakkus huvi neile noortele, kes on valimisealised ning kes käisid ise esimest korda valimas, näiteks: „Ja siis ka praegusel ajal viimastest uudistest, mis ma olen lugenud, on valimisuudised... Valimisnimekiri, mis oli

üleval. Tahtsin... kuna varsti on valimised tulemas, peaks ka nendega ennast kurssi viima, kuna ise tuleb ka valima minna... ja siis peaks nende erakondadega natuke nagu tutvuma“ (vR4), aga ka „Sest praegu on see valitsuse ametisse nimetamise asi ja üldse valitsus nagu. Valimised olid, sai ka esimest korda valima mindud ja üldse, et mis sest saab...“ (vR7).

Palju toodi põhjenduseks artiklite avamisel ka teema seotust enda hobialaga, peamiselt tuli seda ette spordiuudiste, aga ka sportlastega seotud lugude puhul. Nii näiteks selgitas üks uuritavatest Veerpalu dopinguskandaaliga seotud uudise avamist: „Noo, see huvitab mind väga, kuna ma olen Veerpalu fänn, ta on mulle suureks eeskujuks“ (vR9), hiljem vaatluse käigus selgus, et nimetatud noor tegeleb ka ise suusatamisega. Teine noormees tõi põhjenduseks: „Jalgpalli mängin ise ka vahest sõpradega ja siis räägime vahest nendest liigadest ja asjadest...“ (vR2). Teist liiki hobialaga, kui nii võib öelda, on seotud ka näiteks artikli „Medvedjev vallandas veel kümme kindralmajorit“ avamine ühe uuritava poolt: „No kuna ma olen kaitseliiduga seotud, siis Venemaa sõjaväelised need... otsused nagu huvitavad...“ (vR7).

3.7.2 Huvitavus

Koondnimetaja „huvitav“ või ka „inimlikult huvitav“ alla liigitasin artiklid, mille kohta uuritavad ütlesid, et see on huvitav, samas ei liigitunud need otseselt teiste põhjuste alla. Näiteks artikli puhul „Eestisse luuakse kindlustuse lepitusorgan“ ütles uuritav, et see pakkus talle lihtsalt huvi, et kes jälle kellega kokku lepib. Ka Wikileaksiga seotud uudise kohta ütles selle avanud uuritav, et: „Wikileaksi teema on ka väga huvitav, see on kõvasti kära tekitanud...“ (vR1), samas ei olnud viimane enam päevakajaline teema. Inimlikult huvitavate alla liigitasin ka krimiuudised, kui need oma sisu poolest erakordsuse või päevakajalisuse alla ei mahtunud, näiteks artikkel „Tüüpiline tules hukkunu: suitsetav meespensionär“, mille avamisel uuritav selgitas: „Ja siis hästi palju loen ka krimiasju, näiteks kui on kuskil maja põlema läinud ja siis nagu, siis ikka huvitab, et kes ja kus ja mis juhtus ja...“ (vR4). Meediapäevikus kirjutas näiteks üks vastaja uudise „Riigi Kinnisvara AS kasum kasvas aastaga 55%“ lugemise põhjuseks „tundus huvitav“.

3.7.3 Foto ja pealkiri tähelepanu tõmbajana

Fotot konkreetse artikli juures tähelepanu püüdja ning artikli avamise põhjenduseks nimetati enamasti koos mõne teise põhjusega, näiteks, et ka pealkiri tõmbas tähelepanu või siis teema on huvitav. Ainult fotot tähelepanupüüdjana nimetas vaid üks uuritavatest artikli „Kas keskkonnakriis on keskkonna kriis?“ avamisel. Nimetatud artikli juurde oli pandud keskmise suurusega foto ülejutatud linnast: „Seda just vaatan pildi pärast, loen sissejuhatust... lasen korra silmadega üle, kas midagi huvitavat on... ei ole huvitav, siis lõpuni ei loe“ (vR6).

Näiteks üks uuritavatest sai foto järgi aru, et artikkel räägib tema huvialast- pealkirjast see ei selgunud, ning avas seetõttu artikli. Viimase näite liigitasin kategooriate foto huvi tekitajana ning lähedus alla, kuna uuritav poleks tõenäoliselt artiklit avanud, kui teema ise poleks talle südamelähedane.

Ka pealkirja tähelepanu püüdja ja artikli avamise põhjuseks nimetati tihti koos teiste põhjendustega, samas oli ka artikleid, mille puhul oligi selle lahti tegemise põhjuseks ainult pealkiri. Näiteks artikli „Esimese presidendi viimne teekond kodumulda algas uskumatult“ avamisel ütles uuritav kommentaariks: „Pealkiri tekitas huvi, et kuidas siis algas...“ (vR3).

Intervjuudes uurisin, kas noored tajuvad toimetuse võimalikku manipulatsiooni tähelepanu püüdmiseks ja klikkide saamiseks. Kaheksa uuritavat nimetasid võimalike tähelepanupüüdjatena suuri fotosid ning kõmulisi ja suuri pealkirju, näiteks: „Jah, näiteks Elu24-s on üritatud atraktiivsed pealkirjad panna, eriti kui on ropp sõna või ka pildiga tähelepanu tõmmata. Kuigi pealkirjad ei lähe teemaga alati kokku, need on eksitavad“ (iP1) ning „Jah, pannes nagu vale pealkirja [üritatakse tähelepanu tõmmata-autor], just nimelt kõmu puhul olen aru saanud, et puhutakse suureks“ (iR6) või „Jah, näiteks pilte- panevad ülepingsutatud pilte või teevad pealkirjad hästi intriigerivaks, et saada klikke juurde“ (iR9).

Üks respondent ütles, et pole tähele pannud, aga täpsustava küsimuse peale nentis, et võib-olla mõnikord tõesti pannakse huvitavam pealkiri, aga et teda see ei häiri.

Viimasele lisaks ütlesid veel viis uuritavat, nad on sellega (tähelepanu püüdmine kõmulise pealkirja või fotoga) harjunud ega pööra sellele eriti tähelepanu, näiteks: „Pealkiri eriti ei huvita, nüüd enam ei pööra tähelepanu. *Online*’is pole piltide olemasolu oluline, paberlehes on küll parem lugeda, kui on pilt juures.... ma ei pane seda pahaks, sest neile on oluline klikkide arv“ (iR1). Teine uuritav vastas sellele küsimusele: „Siiaamaani ei ole väga [pettunud-autor]. Alguses nagu üllatud, siis loed läbi ära ja saad aru, et lihtsalt paisutati jälle üle“ (iR8).

Kolm intervjuueeritavat ütlesid, et nad on mõnikord pidanud seepärast artiklis pettuma: „Kui pealkiri on huvitav, siis ma lähen vaatan seda uudist. Ja kui avastan uudise tegeliku sisu, siis ma pettun, et ei saanud vastavat infot.“ (iR5) või ka „Jah, kuskil Elu24s on ikka eriti mõttetus pealkirjad, sisus ainult paar rida teksti“ (iR7).

3.7.4 Eestlaste/Eesti käekäik maailmas

Selle koondnimetuse alla liigitasin need põhjused, mida toodi välja artiklite juures, mis puudutasid Eesti üldist käekäiku. Näiteks Eesti välisvõla vähenemisest rääkiva artikli avamisel öeldi: „Eesti välisvõlg on praegu huvitav just praegu, sest ühiskonnas on just teema, kas Eesti on heaoluriik või ei ole...“ (vR1), samuti „Sest, et Eestil on vähem seda... sai võlga vähemaks, sellepärast...“ (vR2). Sarnane põhjendus öeldi ka Eesti IT tugevustest ja nõrkustest rääkiva artikli juures: „Pealkiri nagu- IT valdkond, Eesti tugevused ja nõrkused, tahaks just teada, mis Eesti tugevused ja nõrkused on“ (vR8). Meediapäevikus märkis üks vastaja artikli „Eesti osa Liibüa operatsiooni kuludest võib ulatuda 77 000€“ avamise põhjuseks: „Väga huvitav (Eesti käekäik)“.

Sama koondnimetuse alla lisasin ka põhjendused, mis toodi välja maailmas eestlaste käekäiku kajastavate artiklite juures juhul, kui need ei liigitunud mõne teise nimetaja alla, näiteks huvi seoses enda seotusega spordiala vastu. Viimase näitena võib tuua kommentaarid „Ja kui mõni eestlane kuhugi mängima saab, siis on jälle huvitav“ (vR1) artikli „Korvpallur Kati Rausberg purustas USAs ülikooli rekord“ avamisel või ka „Baruto on suht kuulus välismaal nagu sumoga, huvitab, et palju kaotas...“ (vR2).

3.7.5 Päevakajalisus

Päevakajalisus sai artiklite avamisel põhjuseks üheksal korral. Päevakajalisteks peeti näiteks eurovõltsingutega seotud uudiseid: „Ee... näiteks hiljuti tulnud euroga seotud, kuna see pakub praegu vist inimestele tunduvalt rohkem huvi. ... hästi palju on praegu võltsitud ka paberraha eurodes“ (vR4), samuti lumekoristusega seotud artiklit: „Et see aasta on lund hästi palju ja siis...“ (vR2). Päevakajaliste alla liigitasin ka näiteks eestlaste rööviga seonduva Liibanonis.

Viimast kajastava uudise avamisel selgitas uuritav: „Praegu on see, see eestlaste röövimise „kammaiaa“ seal, tahaks teada, et mis saab sellest... praegu ei ole nagu väga mingeid märke...” (vR7).

3.7.6 Erakordsus

Erakordsuse alla liigitasin põhjendused, mis toodi artiklite juurde, mis kajastasid erakordseid või ka ebatavalisi juhtumeid, näiteks artikkel „Moskva miilitsatöötaja tulistas 15 lasku põgeneva Toyota pihta“ („Meil nagu selliseid asju ei juhtu eriti. Hale juhus miilitsa jaoks, et nagu ikka kätte ei saanud...” (vR3)) või siis ka kommentaari artikli „Vangid ründasid mitmel korral valvureid“ avamisel: „Sest siuke... ründe see just, et miks nad ründasid...” (vR2).

3.7.7 Varasem kogemus

Varasemat kogemust kirjeldati järgmiselt: kuulsin seda uudist varem raadiost, sama teemat on koolis arutatud (Wikileaksiga seotud uudis). Kolmas uuritav kirjutas meediapäevikus, et luges artiklit etendusest „Siuru“ grupist, kuna kooli kirjandustunnis on erinevad kirjanduslikud rühmitused just teemaks.

Noorte varasemat kokkupuudet erinevate teemadega uurisin ka intervjuudes ning meediapäevikutes, küsides, milliseid uudiseid nad koolis meediatundides arutavad, milliseid uudiseid noored omavahel arutavad ja kas kodus räägitakse uudistest.

Kooli meedia- ja ka ühiskonnaõpetusetundides arutatust mäletasid noored päevakajalisi uudiseid, näiteks nimetati ära Wikileaksi skandaali, Sami Lotila artiklitega seotud sõnavõtte, Edgar Savisaare võimalikku mõjuagendiks olemist, allikakaitseseadust, samuti valimistega ja majandusolukorraga seonduvat. Intervjuude ja meediapäevikute põhjal 11 noore sõnul kodus uudiseid eriti ei arutata või tehakse seda väga harva, kui midagi tõsist on juhtunud. Ülejäänud neli ütlesid, et suurematest ja päevakajalistest või siis kodukandi uudistest kodus ikka räägitakse.

Õpilased omavahel räägivad skandaalsetest uudistest, aga ka noori puudutavatest teemadest, näiteks: „Siis uuest liikluseadusest, kuna paljud teevad lube“ (iR1), krimiuudistest: „Siis

enamasti ma loen kõik need artiklid läbi ja koolis näiteks klassikaaslastega arutame seda, et kui on mingi tapmisteema või keegi põgenes kuskile ära... et oleks, millest koolis rääkida“ (vR4). Samuti räägitakse meelelahutusest: „Omavahel räägitakse võib-olla kõmu- omasid, muud on suht vähe kuulda olnud. Näiteks mis on filmidega seotud, et mingi film tuleb välja või raamatuid- põhiliselt meelelahutusega seoses“ (iR3). Kaks õpilast kirjutasid meediapäevikutes, et räägitakse omavahel ka poliitilistest või rahvusvahelistest ning välispoliitilistest teemadest.

3.8 Artiklite läbilugemise maht

Vaatluste käigus tuli välja asjaolu, et lahti klõpsatud artikleid üle poolte juhtudel lõpuni ei loetud. Täpsemalt on vaatlustes ja meediapäevikute põhjal artiklite läbilugemise maht järgmine:

Tabel 5. Artiklite läbilugemise maht

	Artikleid kokku	Loeti ainult juhtlõik	Loeti osaliselt	Loeti lõpuni
Vaatluste jooksul avatud artiklid	66	13	14	24
Meediapäevikutes kirja pandud artiklid	10	0	6	4

Üheksast kaks vaadeldavat ei lugenud lõpuni ühtki artiklit, selliseid noori, kes oleksid lõpuni lugenud kõik avatud artiklid, vaatluste ajal ei olnud. Neli uuritavat lugesid lõpuni üle poolte avatud artiklitest. Neist üks avas vaid kolm artiklit, millest kaks luges läbi, teine luges avatud 11-st artiklist läbi kaheksa. Tuleb lisada, et viimased olid enamuses lühiajalised, koosnedes kuni 10 reast. Uuritav tunnistas ka ise, et loeb tavaliselt enamuse artiklitest lõpuni. Kaks vaadeldavat luges viiest avatud artiklist läbi kolm.

Artiklite puhul, mida lõpuni ei loetud, toodi põhjenduseks, et algus või juhtlõik andis juba olulise info edasi: „Ei, päris lõpuni ei lugenud, sealt juba... info sai kätte juba põhimõtteliselt,

lõpus tuli juba midagi muud“ (vR9), „Lõpuni ei viitsi jälle lugeda, sest esimeses lõigus on jälle kõik antud“ (vR1) ja „Ei, põhiline on alati juhtlõigus olemas, siis rohkem... pole vajagi... ei huvita ka...“ (vR5).

Õeldi ka, et artikli lõpuosa ei olnud eriti huvitav, näiteks „Kõigepealt vaatan siis juhtlõigud ära, et mida üldse see juhtlõik nagu edasi annab, et kas on nagu mõtet siis edasi lugeda või siis mitte, et pigem kui ei ole minu jaoks huvitav, siis ma ei loe seda üldse... lõpuni.“ (vR4): „Ei-ei, ei lugenud [lõpuni-autor], ei olnud nii huvitav lugu, kui alguses arvasin“ (vR7) või „Loen sissejuhatust... lasen korra silmadega üle, kas midagi huvitavat on... ei ole huvitav, siis lõpuni ei loe“ (vR6) ning ka „Oleneb artiklist, aga tavaliselt ma täiesti lõpuni ei loe. Info saan kätte, siis tavaliselt rohkem ei loe, tavaliselt lõpus vajub ära see teema...“ (iR9).

Uuritavad tunnistasid ka, et lasevad uudisest silmadega üle ehk skaneerivad, kas seal on midagi huvitavat: „Praegu ma lihtsalt lasin silmadega üle, aga põhiliselt üritan nagu need tähtsamad kohad nagu silmadega hästi kiiresti üle lasta, et midagi meelde jääks sellest“ (vR4) ja „Päris kõike ei lugenud, viskasin silma peale lihtsalt...“ (vR7).

Mõned uuritavad ütlesid ka, et pikkasid artikleid ei taheta lugeda: „Algul lugesin, pärast lasin silmadega lihtsalt... ootamatult pikk oli see... artikkel“ (vT1) ning „Ma praegu ei jõua lugeda nii pikka“ (vR7), samuti „Ja siis vaatan ka üldiselt läbi need... muidugi kui on väga pikk, siis kõiki teksti ei viitsi läbi lugeda, et mõned lõigud jätan vahel ja siis loen“ (vR4).

Üks põhjus oli mitte lõpuni lugemisel veel, nimelt ei selgunud lugeja jaoks juhtlõigust oluline mõte, mistõttu seda artiklit ei loetud ka edasi- „Esimesest lõigust väga palju informatsiooni ei saanud, nii et ei viitsi seda ka edasi väga lugeda...“ (vR1).

3.9 Uudiste usaldusväärsus

Küsisin intervjuudes ja meediapäevikutes, kas noored peavad veebis avaldatud artikleid ja uudiseid tõesteks ja usaldusväärseks. Enam-vähem tõesteks peavad veebiuudiseid umbes pooled intervjueritud ja meediapäeviku täitjad ning pooled arvavad, et eriti ei ole, näiteks: „*Online*’is on oluline kiirus, kõik faktid ei pruugi olla tõesed ja vajadusel neid muudetakse. See ei häiri, sest üldinfo saab kätte.“ (iP1) või ka „Mitte kunagi 100%, no selles mõttes, et

ajakirjanik paneb kirja info, mis ta saab allikate käest, aga kes ütleb, et allikad alati õigust räägivad“ (iR3).

Kahel intervjuueeritud abituriendil oli tutvusringkonnas olnud kokkupuude ajakirjanikega ning nemad olid pigem kriitilised: „Mitte alati ei ole. Sugulasest tehti kunagi artikkel, seal oli mitu asja muudetud, sõnastust ja asju“ (iR2) ning „Ei, üldjuhul ei ole [uudised tõesed-autor], sest tuttavad on ajakirjandusega seotud ja neist on kirjutatud ja siis nad on öelnud, et suht palju on moonutatud. Mingid asjad kindlasti vastavad tõe, aga...“ (iR8).

Paberlehe ja veebiuudiste võrdluseks ütlesid kümme uuritavat, et paberleht on usaldusväärsem, kuna sealsed faktid on enne trükkiminekut kontrollitud, näiteks: „Paberleht on nagu usaldusväärsem, seal on tähtsamad asjad ära trükitud, aga elektroonilises uuendatakse ju pidevalt, täiendatakse. Paberlehe uudised on rohkem analüüsitud, kas nad on nii tähtsad ja vajalikud, et kõik inimesed neid loeksid“ (iR5). Neli arvasid, et paberleht ja veebileht on sama usaldusväärsed, näiteks: „Enam-vähem samad, paberlehes on ju enamvähem samad lood, mis netis. No paberlehes võib-olla kõmu ei ole nii palju, et kes poes käis midagi ostmas...“ (iR3).

Erinevaid veebilehti võrreldes leiti üldjaolt, et Eesti Päevaleht ja Postimees on usaldusväärsemad, kuna kajastavad tõsisemaid teemasid, Õhtuleht ning Elu24 aga vähem, kuna kajastavad rohkem kollaseid ning kõmulisi uudiseid.

Uurisid ka seda, milliseid koolis meediatundides õpitud aspekte noored teavad ja tähele panevad. Vastustena nimetati ära:

- uudiste tegemine (kiirus ja pinnapealsus, samuti et hea loo tegemine võtab aega);
- uudise ülesehitus („ Ma tean paremini, kust ma põhiinformatsiooni leia, kui ma midagi kiiresti leida tahan, näiteks juhtlõigus on põhiline info ja lõikude alguses ja lõpus on juba vähem oluline“ (iR5));
- kasutatud allikate arv ja usaldusväärsus;
- milline leht on kollase ja milline nõ valge sisuga;
- pealkiri ja lisatud foto ei pruugi vastata artikli sisule, olulised on klikid.

Üldjoontes oli intervjuudes ja vaatlustes antud kommentaaridest ning meediapäevikutes kirjutatud vastustest näha, et igapäevaelus keskkoolinoored eelpool loetletud asjaoludele eriti tähelepanu ei pööra, näiteks ka meediapäevikusse kirjutatud kommentaar: „Ei [jälgi –autor],

loen uudiseid lähtuvalt enda huvidest“, samuti „Ei, ma suurt tähelepanu ei pööra sellele“ (iR6).

3.10 Taustainfo

Üldise tausta selgitamiseks küsisin uuritavatelt, millele ja kui kaua aega nad Internetis veel kulutavad. Meelelahutusega seotud tegevused olid kõigil sarnased (e-post, suhtlusvõrgustikud/kiirsõnumi vahetusprogrammid, muusika kuulamine, filmide vaatamine, mängude mängimine), seepärast neid eraldi allolevas tabelis välja ei toonud, vaid piirdusin üldnimetusega „meelelahutus“. Lisaks sellele uurisin ka arvutis õppimisele ja uudiste lugemisele kuluvat aega. Tabelis on intervjuudes märgitud ajakasutus toodud tundides.

Tabel 6. Internetis erinevatele tegevustele kuluv aeg

Tegevus Aeg	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Õppimisega seotud tegevused	0,5	0,5-1	0,5	1-1,5	0,5	3	1	0,5	0,5
Uudiste lugemine	1	0,5	0,5	0,5	0,5-1	0,5	0,5	0,2	0,5
Meelelahutus	2	3	2-4	0,5	2	1	2	3	5

Ootuspäraselt kulub enamusel kõige rohkem aega meelelahutusele, õppimisele ning uudiste lugemisele kuluv aeg on enam-vähem võrdne ning sõltub tõenäoliselt kodutööde hulgast.

Internetti kasutavad kõik uuritavad iga päev, samuti on neil kodus olemas internetiühendusega arvuti, va ühel, kelle kodune internetiühendus sõltub netipulga olemasolust.

Meediaklassi tuldi õppima seepärast, et see tundus huvitav ning silmaringi laiendav, kaheksa uuritavad ütlesid aga, et nad on eelkõige huvitatud fotograafiast ja /või filmindusest. Mõned ütlesid, et neile soovitati meediaklassi, aga nimetati ka seda, et meediaklassi tunnipoole on vähem reaalseid. Oma tulevikku seostab meediaga hetkel ainult üks vastaja, teised pigem mitte.

4 Järeldused, diskussioon

4.1 Järeldused

Käesoleva töö eesmärk oli selgitada, milliseid artikleid keskkoolinoored Postimees.ee-s loevad ja mis nende valikut mõjutab (asukoht, pealkirja silmatorkavus või kõmulisus, eelnev kogemus, uudisväärtuslikkus, rubriik, foto olemasolu). Samuti oli eesmärk teada saada, kas avatud artiklid loetakse lõpuni läbi või mitte. Esitan vastused ja järeldused hüpoteeside kaupa.

1. Loetakse uudiseid, mille teema on lähedane või millest on koolis või kodus juttu olnud, so millega on olemas eelnev kokkupuude.

Võib öelda, et hüpoteesi esimene pool leidis kinnitust- peamine põhjus artiklite avamiseks oli lähedus ja seotus artikli teemaga. Pea poolte artiklite avamisel põhjendati oma tegevust viisil, mis võimaldab pidada teemat lugejale lähedaseks. Enim nimetatud läheduse aspektid olid järgmised- geograafiline lähedus (kodukohaga seotus); seos huviala või spordialaga, mida ise harrastatakse; tuttavate ja/või eakaaslastega toimuv; üldine majanduslik olukord, mis puudutab igat inimest. Lisaks võib siinkohal välja tuua ka emotsionaalse läheduse valimistega, kuna palju uuritavad osalesid sel kevadel esimest korda Riigikogu valimistel. Avati ka artikleid, mis on seotud Eesti ja eestlaste käekäiguga maailmas, mis on ka kahtlemata üks läheduse aspekte.

Uudisväärtuslikkuse aspektidest joonistusi artiklite avamise põhjusena (küll oluliselt vähem, kui eelpoolnimetatud lähedus) välja veel päevakajalisus ja erakordsus, samuti artiklid, mille teemad liigitasin põhjusena inimlikult huvitava alla. Sellised uudisväärtuste kriteeriumid nagu prominentsus, konfliktsus, mõju ja värskus ühel või teisel moel kindlasti sisaldasid ka avatud artiklites, ent uuritavad ise neid põhjustena välja ei toonud. Artiklite avamise põhjenduste analüüsimisel ja üldistamisel lähtusin aga eelkõige just uuritavate otseselt või ka kaudsemalt välja öeldust.

Avalikkuses ja meedias oli vaatluste perioodidel Postimees.ee artiklite ning juhtkirjade, samuti töö autori mälu järgi aktuaalsed järgmised teemad:

Jaanuari keskpaik 2011: ilmaolud, ülilibedad teed, katustelt kukkuv lumi ja jää; Riigikogu valimised, valimisnimekirjad ja –lubadused; presidendipaari Rootsi visiit, presidendiproua rõivastus; eurole üleminekuga seonduv (hinnad jmt); Lähis-Idas levivad rahutused.

Sel perioodil läbi viidud vaatluste ajal avati tõepoolest ka artikleid, mis kajastasid rohke lume koristamist, libeduse tõttu juhtunud avariisid, samuti eurole üleminekut ning valimistega seonduvat kajastavaid artikleid.

Aprilli esimene pool 2011: Liibanonis röövitud eestlased; valimistulemused, riigikogu uus koosseis, uue valitsuse ja ministrite ametisse astumine; lume sulamine ja suurvee ja üleujutuste oht; hindade kallinemine; Andrus Veerpalu dopingukahtlus; Liibüa kriis; Soome valimistulemused.

Abituriendid pidasid enda jaoks artiklitevaliku põhjal oluliseks uue valitsusega seonduvat, samuti Liibanonis röövitud eestlaste saatust, suurveega kaasnevat ning Veerpalu skandaali arengut.

Aprilli teine pool 2011: perearstisüsteemi kitsaskohad; Eesti Panga juhtkonna muutused; Viljandi taksojuhi mõrv; Veerpalu skandaali edasised arengud, Briti kuninglik pulm, Lähis-Ida jätkuvad rahutused.

Nimetatud teemadest pälvis huvi vaid Veerpaluga seonduv. Välja tuleb ka see, et välisuudised ei pakkunud abiturientidele erilist huvi. Kuigi intervjuudes ja meediapäevikutes märgiti mõnel korral ära huvi ka selliste uudiste vastu, siis tegelikkuses vähemalt vaatluste ajal välisuudiseid kajastavaid artikleid ei avatud. Meediapäevikusse oli kirja pandud küll üks sellesisuline artikkel- „Eesti osa Liibüa operatsiooni kuludest võib ulatuda 77 000 €“, aga ka selle puhul oli avamise põhjuseks kirjutatud huvi Eesti käekäigu vastu.

Raske on vastata küsimusele, millised teemad on noortele huvitavad- sellist üldistust teha on pea võimatu. Igaühe jaoks on lähedased ja huvitavad teemad erinevad ning sõltuvad nende eluviisist, hobidest ja huvidest. Ka artiklite puhul, mida avasid vaatluste ajal rohkem kui üks inimene, olid põhjendused enamasti erinevad.

Vähe leidis kinnitust hüpoteesi teine pool, et artiklite valikul on oluline ka eelnev kokkupuude teemaga. Kokkupuute all on silmas peetud seda, et teemadest on varem loetud või kuulnud, mistõttu need tunduvad piisavalt huvitavad, et vastavasisulist artiklit lugeda. Taolist põhjendust artikli avamise mõjutajana toodi välja otseselt vaid kolmel korral. Koolis ja kodus

uudiseid küll arutatakse, kuid tõenäoline on, et taoline infotaust mängib rolli pigem alateadvuse tasemel. Ei saa välistada, et varasemat kokkupuudet mingi teemaga ei osata enda jaoks teadvustada ega oluliseks pidada.

2. Rohkem loetakse kõmulisi, meelelahutuslikke tekste, sest noored on orienteeritud enam meelelahutuse tarbimisele.

Sellele hüpoteesile vaatluste ega meediapäevikutega otsest kinnitust ei saanud, pigem vastupidi- avatud artiklite hulgas kõmulisi/meelelahutuslikke teemasid ei olnud. Enamus uuritavatest ütles, et nad loevad Postimees.ee-d igapäevaselt, Postimehe paberlehte loetakse harvem, siis kui kätte satub. Samuti ütlesid noored, et loevad igapäevaselt või sageli lisaks tõsisemaid uudiseid pakkuvatele lehtedele ka Delfit, Õhtulehte ja Elu 24 ning veel mõnda taolist veebilehte, mis on otsesemalt või kaudsemalt suunatud eelkõige meelelahutusele ja/või kõmuuudiste pakumisele. Kaks uuritavat ütlesid otsesõnu, et neid huvitab seltskonnakroonika ja kõmu ning nad loevad ka vastavaid veebilehti.

Samas meediapäevikus olnud küsimusele, kas erinevates meediakanalites jälgitakse erinevaid teemasid või pigem samu huvipakkuvaid teemasid erinevates kanalites, vastati, et jälgitakse samu teemasid erinevates kanalites. Usun, et võib siiski eeldada, et Postimees.ee lehele tullaksegi eelkõige nõ kõvema ja tõsisema uudiseid lugema ning meelelahutuslikke uudiseid loetakse teistelt veebilehtedelt, teiseks ei saa tähelepanuta jätta paberajakirjandust-ajalehti ning ajakirju. Kuigi noored pabermeediat loevad järjest vähem ja juhuslikumalt, siis kindlasti on meelelahutuslike uudiste allikaks ka kättejuhtuvad paberlehed ning -ajakirjad.

Muude tegevuste hulgas, mida noored Internetis teevad, on meelelahutus küll enamasti ülekaalukalt esikohal. Meelelahutuse all on siinkohal mõeldud suhtlemist erinevate kanalite vahendusel (e-post, suhtlusvõrgustikud, kiirsõnumite vahetusprogrammid), samuti muusika kuulamist, filmide vaatamist ja mängude mängimist. Uudiste lugemisele veebis kulutatakse enam-vähem sama palju aega nagu õppimisele ning see aeg varieerub 15 minutist kuni ühe tunnini.

Muidugi ei saa välistada ka võimalust, et vaatluseks kunstlikku situatsiooni asetatud keskkoolinoored ei tahtnud situatsiooni pikemaks venitada ega avanud seetõttu kõiki uudiseid, mida nad tavaliselt loeksid või ka häbenesid kõmu-uudiseid avada.

3. Suurem pealkiri, samuti eespool/kõrgemal asuv artikkel ja fotoga illustreeritud artikkel haarab rohkem lugeja tähelepanu.

Hüpotees leidis kinnitust-silmatorikavat pealkirja ning fotot nimetasid pea kõik uuritavad ise üheks tähelepanutõmbajaks *online*-meedias. Pealkirja silmatorkavuse all mõisteti nii kirjasuurust kui ka kõmulisust, näiteks öeldi, et väikeses kirjas ja ilma fotota artikkel ei jää silma, samuti seda, et meedia püüab ülepakutud pealkirjadega tähelepanu ja klikke saada.

Kuigi peaaegu kõik avatud artiklid olid Postimees.ee avalehel ka fotoga illustreeritud, siis analüüsi põhjal ei olnud artiklil klikkimisel silmatorkav pealkiri ega fotoga illustreeritus peamine põhjus, olulisem oli siiski artikli teema ja selle huvitavus või olulisus lugeja jaoks.

Artikli asukoht on selle avamisel oluline- enamus avatud artikleid asus Postimees.ee keskmises kõige silmatorkavas veerus. Uuritavad tunnistasid, et loevad keskmise veeru pealkirjad enam-vähem läbi. Küljeveerud said tähelepanu vähem- sealt avati mõni üksik uudis, aga silma jäid küljeveerust vaadeldavate endi sõnul eelkõige fotodega illustreeritud artiklid. Avalehe üla- ja alaosas asuvate artiklite puhul polnud selget vahet, suur hulk vaadeldavatest keris lehe allaserva välja. Küll võis märgata, et lehe alumises pooles keriti kiiremini ning pealkirju skaneeriti rohkem, samal ajal kui lehe ülaosas loeti pealkirju põhjalikumalt.

Peamine põhjus artikli avamisel polnud käesoleva töö tulemuste kohaselt artikli asukoht, pealkiri ega foto, vaid artikli teema, aga tuleb märkida, et artikli asumine veebilehe silmatorkavas ja suuremas osas, suuremas kirjas ja/või pilkupüüdev pealkiri ning silmatorkav foto aitavad artiklit nähtavamaks muuta ning suurendavad seega ka võimalust, et artikkel avatakse. Ja muidugi alluvad inimesed siiski manipulatsioonile ja avavad teinekord artikleid ka ainult foto või huvitava pealkirja pärast. Kusjuures enamus vaadeldud keskkoolinoortest ei pannud sellist tähelepanutõmbamist eriti pahaks, vaid nentisid, et on sellega harjunud ning mõistvad, et väljaande eesmärgiks on võimalikult palju klikke koguda.

4. Huvipakkuvad artiklid loetakse pigem läbi, mitte-huvitavuse korral jäetakse lugemine pooleli.

Viimasele hüpoteesile oli tegelikult käesoleva töö raames raske ühest vastust saada. Ühel või teisel põhjusel olid peaaegu kõik avatud artiklid lugeja jaoks huvipakkuvad, vastasel korral

poleks neid avatud. Aga selge on ka see, et kõiki artikleid lõpuni läbi ei loeta, käesoleva töö vaatluste käigus kogutud ja meediapäevikutes sisalduvate andmete põhjal jäeti lõpuni lugemata rohkem kui pooled lood. Põhjused selleks on erinevad, toodi välja näiteks see, et artikli lõpp läks igavaks või räägiti seal teistel teemadel. Samuti toodi põhjusena välja, et artikkel liiga pikk, samas öeldi ka, et juhtlõigust või algusest saadi kogu oluline informatsioon kätte ning edasisel lugemisel ei nähtud mõtet. Paljud ütlesid ka, et lasevad silmadega üle uudise ja loevad selle sisu osaliselt juhul, kui sealt midagi huvitavat silma jääb.

Seega võib öelda, et artikli teema huvitavus võib olla isegi teisejärguline- suure tõenäosusega loetakse läbi artikli algus, teine pool loetakse läbi juhul, kui see on huvitav, pole liiga pikk ega valgu laiali või kaldu teistele teemadele (näiteks taustainfo?).

4.2 Diskussioon

4.2.1 Veebiuudiste lugemine

Võib öelda, et paljus kattuvad käesolevas töös selgunud tulemused teiste uuringute tulemustega. Näiteks asjaolu, et lugejad ei kasuta eriti rubriikidesse jaotatust, vaid eelistavad läbi lugeda suurema osa pealkirjadest, et leida enda jaoks põnevaid ja huvitavaid artikleid. Sarnasele tulemusele jõudis ka Tähismaa (2003), kelle sõnul lugejad ei kasuta neile välja töötatud filtreid uudiste selekteerimiseks, kuna nii võib mõni huvitav uudis kahe silma vahele jääda. Samuti leidis Tähismaa (2003: 60-61), et lugemiseelistused ei sõltu kindlast kategooriast, teemast või valdkonnast, vaid loetakse neid uudiseid, mis näivad huvi pakkuvat. Käesoleva töö põhjal võib öelda, et noored avasid küll selliseid artikleid, mille teema neile ka muidu huvi pakub, näiteks sport vt huvialad, aga ka lihtsalt inimlikku huvi äratavaid artikleid. Samas on noored vanusegrupis 15-19 Meema 2008 uuringu kohaselt märkinud teistest vanusegruppidest suuremat huvi just selliste valdkondade vastu nagu sport, muusika, filmid, noorte elu ja haridus.

Teisalt ei saa noorte huvisid üheselt määratleda, samuti nagu ei saa sellist üldistust teha täiskasvanud lugejate kohta. Seega peaks noori lugejaid püüdvad veebilehed pakkuma väga laia valikut uudised, nagu toodi välja ka Sturgill et al (2010: 8) uuringu järeldustes. Samas tundub, et lehed peaksid siiski üsna täpselt määratlema, milliseid uudiseid ja artikleid nad pakuvad, kas tõsiseltvõetavaid ja päevakajalisi või kollaseid. Debatin (2008: 68) kohaselt annab kindel oluliste teemade struktuur kasutajale tuge orienteeruda suures infovoos, samuti on veebilugeja aeg ja huvi piiratud (Sturgill 2010:10).

Nagu eelpool ka välja on toodud, lugejad rubriikidest suuremat ei hooli, seega kuigi teoreetiliselt on võimalik pakkuda piiramatut hulka infot, siis ei pruugi lugeja teda huvitavat osa üles leida. Veebilehe selge suunitlus aitab lugejal tõenäoliselt teadlikke valikuid teha ning nagu käesoleva töö põhjal selgus, külastavad vähemalt noored lugejad igapäevaselt või sagedasti mitmeid erinevaid veebiuudiste lehti ega eeldagi, et peavad ühest kohast kõik neid huvitava info kätte saama.

Tähismaa (2003) kohaselt ei pidanud lugejad kergema sisuga uudiste avaldamist Äripäeva *Online*'is probleemseks ega kanali usaldusväärsust vähendavaks teguriks (Tähismaa 2003: 36). Käesoleva uurimuse kohaselt leidsid abiturientid, et ajakirjanikud kasutavad küll tähelepanu tõmbamiseks teinekord sisuga mitte-haakuvat pealkirja või fotot, kuid ei pannud seda pahaks, vaid ütlesid, et on sellega harjunud ja/või ei pane seda tähelegi.

Veebiuudiste usaldusväärsuse kohta läksid käesoleva töö tulemuste järgi arvamused kaheks, ligi pooled vastanutest pidasid neid enam-vähem tõesteks ning pooled leidsid, et netis pole uudised eriti usaldusväärsed, kuna neid tehakse väga kiiresti ning eesmärk on eelkõige klikke koguda. Traditsioonilised meediaväljaanded, sh paberajalehed tunduvad noortele usaldusväärsemad ja tõesemad, kui isegi samade lehtede veebiversioonid. Sama on põhimõtteliselt öelnud Abdulla (2005, Lazaroiu 2009: 27 vahendusel), kes põhjendas seda sellega, et Internet ei pruugi tarbija jaoks seostuda mitte uudistega nagu paberajaleht, vaid pigem meelelahutust pakkuva meediumina. Lin et al (2005, Lazaroiu 2009: 7 vahendusel) on aga väitnud, et *online*-uudistelehti peetakse paremaks allikaks uudiste skaneerimisel ja otsimisel, samas kui paberlehte peetakse paremaks allikaks kvaliteetsete uudiste lugemisel ning mõlemaid peetakse võrdseks meelelahutuse allikaks.

Seega on üks võimalus (eriti tõsiseid uudiseid ja artikleid pakkuvatel) veebilehtedel ilmselt püüda tugevdada lugejais oma veebilehe tajumist uudistelehena, mitte kõike-pakkuva-ajaveetmiskohana, kuigi lugejal pole ka viimase vastu midagi. Selge orientatsioon võib aidata pikemas perspektiivis ka veebilehel pakutavaid uudiseid lugejal pidada sama usaldusväärseiks kui paberlehe omi. Kui noor inimene on harjunud teatud veebiajalehte lugema, siis võiks olla tulevikus ka suurem tõenäosus, et ta tunneb huvi sama lehe paberversiooni vastu.

4.2.2 Lähte meediaklassi eripära

Koolis meediatundides õpitust oskavad käesoleva töö põhjal Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklassi noored tegelikkuses vaadata ja analüüsida pigem üksikuid ajakirjanduslikke aspekte- näiteks vaadatakse uudise ülesehitust, aga ka kasutatud allikate arvu. Samuti teavad noored, et veebiuudiseid tehakse kiiresti, neid uuendatakse ja täiendatakse pidevalt, ning teavad, et Postimees ja Eesti Päevaleht on nõ valge ja Õhtuleht kollase sisuga. Samas

tunnistasid uuritavad, et igapäevaelus nad pigem ei märka ega analüüsi uudiste lugemisel ajakirjaniku ning toimetaja tööd.

Tundub, et meediaklassi õppe ülesehitus, kus ajakirjanduslike teadmiste omandamine jääb pigem gümnaasiumi algusesse ning tehniliste oskuste omandamine lõpuklassidesse, ei toeta täielikult klassi eesmärki ehk meediakriitiliste noorte kasvatamine. Samas on pealiskaudne meediatarbimine ilmselt nn uue põlvkonna noorte eripära ning vaadeldud noored ei erine selles osas teistest. Ning keskkooliõpilastelt on tegelikult ju vara oodata eluküpsust ja väljakujunenud analüütilist mõtlemist- selle arendamiseks on kõrgkoolid.

Käesoleva töö autori ettepanek on see, et meediaklassi ajakirjanduslik õpe võiks jääda lõpuklassi, kus nii elu- kui meediakogemust on noortel rohkem. Erinevate kanalite ja vahendite tehnilise külje selgitamine võiks toimuda jooksvalt kogu gümnaasiumi vältel.

4.2.3 Meetodi kriitika

Kuigi *think-aloud* meetod näeb ette nii vähest sekkumist kui võimalik (Someran et al 1994), leidsin käesolevale tööle eelnenud samasisulises seminaritöös, et parema tulemuse annab vaatluse ajal täpsustavate küsimuste esitamine, kuna vaadeldavad küll kirjeldasid, mida nad teevad, aga vähem öeldi, miks nad seda teevad. Seega võimaldas küsimuste küsimine saada paremat ülevaadet konkreetsete artiklite valiku, tähelepanupüüdjate, artiklite läbilugemise jmt kohta.

Videosalvestised vaatlustest on pigem vajalikud, sest see võimaldab fikseerida ja tagantjärei täpselt selgitada fotode sisu, artiklite asukohta, pealkirja suurust, aga samuti vaadeldava käitumist, näiteks aeglasemat ja põhjalikumat lugemist ning kiiret ülelibisemist. Vaatlused ja nende salvestamine tõenäoliselt mingil määral siiski mõjutavad ka uuritavate käitumist, so ei saa kindlalt väita, et nad oma loomulikus keskkonnas täpselt samamoodi käituvad.

Semi-struktureeritud küsimustik täiendava infokogumise meetodina õigustas ennast, sest võimaldas esitada täpsustavaid lisaküsimusi, jäädes samas kindlatesse (sh aja-) piiridesse. Kahe meetodi kombineerimine, so vaatlus ja sellele järgnev intervjuu andis peaaegu soovitud tulemuse, kuna tundus, et vaatluse ajal ehk tegevuse käigus antud vastused olid

otsekohesemad, samas kui intervjuudes oli võimalik saada hinnanguid üldisemate aspektide kohta.

Ülalnimetatud meetodite miinuseks on nende abil andmete kogumise ja hilisema analüüsimise ajamahukus, mistõttu on seda keeruline suurema grupiga läbi viia. Just uuritavate väikese arvu (üheksa vaadeldavat/ intervjueeritavat) tõttu ei saa käesoleva töö tulemusi pidada väga esinduslikuks ning selle põhjal ei saa teha üldistusi, aga ühe grupi käitumist see kirjeldab

Meediapäevik ei olnud käesoleva töö eesmärgiks olnud uurimisküsimustele vastuse saamiseks eriti sobiv vahend, vähemalt mitte keskkooliõpilaste puhul. Meediapäevikute täidetult tagastamine oli vähene, kuna selle täitmist ei saanud paluda kohe, vaid need anti koju kaasa. Samuti ei saanud õpetaja muuta päeviku täitmist kohustuslikuks ega kontrollinud seega ka päeviku korrektset täitmist.

Vähene tagastamine, kusjuures ka tagastatud meediapäevikud olid täidetud väga lünklikult, annavad alust arvata, et päevikus olnud osad küsimused oli vastajate jaoks kas liiga keerulised või liiga aeganõudvad, eriti rubriik, kus vastajal paluti üles märkida põhjalikud andmed loetud artiklite kohta. Kõike seda arvestades jäi 11. klassi õpilaste motivatsioon ilmselt meediapäeviku korrektseks täitmiseks liiga väheks.

4.2.4 Edasine uurimine

Nimetatud teemat ehk noorte artiklitevalikuid veebilehtedes maksab kindlasti edasi uurida. Aspekte, mida selgitada noorte veebiuudiste lugemisharjumuste juures, on küllalt, näiteks jäi ka käesolevas töös ebaselgeks, millest siiski sõltub artiklite lõpuni läbilugemine. Samuti on Internet ja sh tõenäoliselt ka veebiuudised pidevas arenemises-muutumises, mistõttu ei saa kunagi kindlalt väita, kuidas inimesed teatud situatsioonides käituvad. Aga inimkäitumise selgitamine ja analüüsimine on sotsiaalteadustes olulise tähtsusega.

Teadmine, milliseid uudiseid/artikleid ja kuidas noored loevad, võiks olla ka praktiliseks abiks nii noortele suunatud veebilehtede haldajatele, aga ka uudisteportaalide toimetustele ning miks mitte kõikidele organisatsioonidele, mis avaldavad veebitekste, mille üks sihtgrupp on noored, sh kõrgkoolid, tööandjad jt. Eduka kommunikatsiooni peamine reegel on ju see, et info tuleb esitada vastuvõtjale sobivas vormis ning keeles.

Kokkuvõte

Käesoleva töö eesmärk oli selgitada, milliseid artikleid noored Postimees.ee-s avavad ning mis täpsemalt on nende valikute aluseks.

Uurimisküsimustele vastuse saamiseks kasutati kahe meetodi kombineerimist- vaatlused *think-aloud* meetodil koos videosalvestamisega ning semi-struktureeritud intervjuud. Täiendavaks, ent käesolevas kontekstis ebapiisavaks osutunud andmekogumismeetodiks kasutati iseseisvalt täidetavat meediapäevikut. Valimi moodustasid Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklasside õpilased, vaatlused ja intervjuud viidi läbi üheksa abiturientidega, meediapäevikuid paluti täita sama kooli 11. klassi õpilastel. Kõik uuringus osalejad jäid vanusevahemikku 17-20.

Uuringu tulemusel selgus, et noored avasid peaaegu ainult Postimees.ee avalehe keskmises suures veerus asuvaid uudiseid, ääreveergudes uudiste avamine oli pigem erandlik. Peaaegu kõikide avatud artiklite juures oli juba avalehel kasutatud illustreerimiseks fotot. Noored tunnistasid, et loevad läbi enamuse avalehel olevatest pealkirjadest, samas võis märgata, et kui lehe ülaosas loeti aeglasemalt ja põhjalikumalt, siis lehe alumise servas libiseti pealkirjadest kiiremini üle.

Artiklite avamise põhjustest oli ülekaalukaim noorte lähedus/seotus kajastatud temaga kas kodukoha, huvialade, eakaaslaste jmt kaudu. Oluliselt vähem avati uudiseid teistel põhjustel, nagu näiteks inimlikult huvitavad lood, päevakajalised artiklid, Eesti ja eestlaste käekäiguga seotud artiklid. Pealkiri ja foto artikli avamise põhjusena oli samuti oluline, aga pigem toimisid foto ja silmatorkav pealkiri tähelepanu tõmbajana, mitte artikli avamise ainupõhjusena. Vähem pakkusid noortele huvi lood, mis kajastasid erakordseid juhtumeid. Noorte varasem kokkupuude artikli temaga sellest mujalt kuulmise või lugemise näol oli lugude avamisel üsna marginaalseks põhjuseks.

Meelelahutuslikke artikleid noored antud uurimise käigus ei avanud, kuigi enamus uuritavatest tunnistas, et loeb üht või mitut meelelahutuslikke uudiseid pakkuvat veebilehte igapäevaselt või paar korda nädalas. Postimees.ee-d lugesid peaaegu kõik uuringus osalejad iga päev.

Selgus, et üle poolte juhtudel ei lugenud noored avatud artikleid lõpuni, vaadati üle artikli juhtlõik ja huvi korral veel mõned lõigud. Koolis omandatu põhjal teadsid gümnasistid, et oluline info ongi enamasti juhtlõigus ära öeldud. Artiklite mitte-läbi-lugemise põhjenduseks toodi seda, et artikli lõpp ei olnud enam huvitav, rääkis muudest teemadest või oli artikkel liiga pikk.

Meedia manipuleerimist pealkirja ja fotoga noored enamasti teadvustasid, kuid see ei häirinud neid. Veebiuudiste usaldusväärsuse hindamisel läksid arvamused pooleks, eriti negatiivselt olid meelestatud just need uuritavad, kelle tutvusringkonnas oli olnud kokkupuude ajakirjanikega. Enamus uuritavatest leidis, et paberlehe uudised mõjuvad usaldusväärsemalt.

Teema edasine uurimine on oluline kindlasti seetõttu, et selgitada täpsemalt artiklite pooleldi lugemise põhjuseid, samuti on veebimeedia tarbimise uuringud olulised, kuna Internet kui meedium on pidevas arenemises ja muutumises. Taoliste uuringute tulemused võivad olla praktilise väärtusega erinevate (sh meedia-) organisatsioonide jaoks, kes esitavad oma veebilehtedel infot just noortele.

Summary

The aim of the bachelor thesis „Reading of the Online Version of Postimees Among Upper Secondary School Students“ was to determine which articles young people open at Postimees.ee website and on what grounds their choices are based.

Responses to the research questions were obtained by combining two methods, qualitative research method (semi-structured interviews) and observations using think-aloud method. I comprised in my study nine last-year-students of media class of Lääte Gymnasium aged 17 to 20. To analyse the research results, I used qualitative content analysis and received the following answers to the research questions.

The responders almost merely opened the articles in the middle column of Postimees.ee. Next to all the opened articles the photographs were used by the editor.

The most frequent reason for opening an article was involvement in the topic. Other reasons to open the news were human interest and actuality of the topics. News about Estonia and Estonians were also important and interesting for young readers. Less interesting were news about exceptional events and previous experience as the reason of selecting the news.

The headline and photo next to the article were also important reasons to select the articles, but more in the way of being teasers, rather than the main reason. It also occurred, that in most cases respondents didn't finish reading the article. They said they got the information they wanted from the beginning of the story or that the article was too long. The opinion that the second part of the article wasn't that interesting, was also mentioned as a reason for not finishing reading the story.

During the study no-one opened the articles which could be classified as entertainment, though the majority of respondents said they often visit one or several web-sites, which offer that kind of material.

The future studies in the topic are important for several reasons. It is important to study the online-reading habits and the reasons why online-readers tend not to finish reading the articles. Second of all the results may prove useful materials for the practitioners, who provide online texts and news for young people.

Kasutatud allikad ja kirjandus:

1. Debatin, B. (2008). The Internet as a New Platform for Expressing Opinions and as a New Public Sphere. Donsbach, W. & M. W. Traugott (toim.). *The Sage Handbook of Public Opinion Research*. London etc: SAGE Publications, 64-72. URL (kasutatud mai 2011) <http://oak.cats.ohiou.edu/~debatin/english/Debatin-Final-Donsbach-Ch06.pdf>.
2. *Eyetrack III Online News Consumer Behavior in The Age of Multimedia*. (2004). The Poynter Institute/the Estlow Center for Journalism & New Media/Eyetools. URL (kasutatud mai 2011) <http://www.poynterextra.org/eyetrack2004/history.htm>.
3. *Eyetracking the News, a Study of Print and Online Reading*. (2008). The Poynter Institute. URL (kasutatud mai 2011) <http://eyetrack.poynter.org/>.
4. *Infotehnoloogia leibkonnas*. Statistikaameti andmebaas. URL (kasutatud dets 2010) http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/02Leibkonnad/06Leibkonna_elamistingimused/01Infotehnoloogia_leibkonnas/01Infotehnoloogia_leibkonnas.asp
5. *Interneti kasutamise valdkonnad*. E-seire (2008). URL (kasutatud dets 2010) http://www.riso.ee/et/files/eSeire_2008_I_Interneti_kasutamise_valdkonnad.pdf
6. Kautsky, R. & A. Widholm (2008). Online Methodology: Analysing News Flows of Online Journalism. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 5(2): 81-97. URL (kasutatud mai 2011) http://www.allacademic.com//meta/p_mla_apa_research_citation/3/0/0/1/0/pages300108/p300108-1.php.
7. *Keskmine ajakasutus päevas põhitegevuse, soo ja vanuserühma järgi*. Statistikaameti andmebaas. URL (kasutatud dets 2010) <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=AK022&ti=KESKMINE+AJAKASUTUS+P%C4EVAS+P%D5HITEGEVUSE%2C+SOO+JA+VANUSER%DCHMA+J%C4RGI&path=../Database/Sotsiaalelu/01Ajakasutus/&lang=2>
8. Kurvits, R. (2010). *Eesti ajalehtede välimus 1806-2005*. Doktoritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. URL (kasutatud jaan 2011) http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/15897/kurvits_roosmarii.pdf?sequence=1

9. Lazaroiu, G. (2009). The Credibility of Web-Based Online News. *Hyperreality, Cybernews & the Power of Journalism*, 18-39. URL (kasutatud mai 2011) <http://web.ebscohost.com/>.
10. Meediklassist. Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklassi veebileht. URL (kasutatud jaan 2011) <http://www.hot.ee/meediaklass/meediaklassist.html>
11. Mina. Maailm. Meedia. 2008 andmebaas. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. URL (kasutatud mai 2011) www.jrnl.ut.ee/sihtfin.
12. Mitchelstein, E. & P. J. Boczkowski (2008). Between Tradition and Change: A Review of Recent Research on Online News Production. *Journalism: Theory, Practice & Criticism*, November 11. URL (kasutatud mai 2011) http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/2/9/7/3/6/pages297363/p297363-1.php.
13. Põhinäitajad arvuti ja interneti kasutajate kohta. E-seire.(2008). URL (kasutatud dets 2010) http://www.riso.ee/et/files/arvuti-%20ja%20internetikasutus_2008_I.pdf
14. Schaudt, S. & S. Carpenter (2009). The News That's Fit to Click: An Analysis of Online News Values and Preferences Present in the Most-viewed Stories on azcentral.com. *Southwestern Mass Communication Journal* Spring 17-26. URL (kasutatud mai 2011) <http://web.ebscohost.com/>.
15. Someren, M. & Y. F. Barnard & J. A. C. Sandberg (1994). *The think aloud method. A practical guide to modelling cognitive processes*. London : Academic Press. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://staff.science.uva.nl/~maarten/Think-aloud-method.pdf>.
16. Stringer, S. B. (2009). New Media Options for Online Delivery: Attracting the Under-35 Reader by Examining Preferences. *Grassroots Editor*, 50 (4), 14-16. URL (kasutatud mai 2011) <http://iswne.org/grpdfs/winter09.pdf>.
17. Sturgill, A. & R. Pierce & Y. Wang (2010). Online News Websites: How Much Content Do Young Adults Want? *Journal of Magazine & New Media Research*, 11(2). URL (kasutatud mai 2011) <http://aejmcmagazine.arizona.edu/Journal/Spring2010/SturgillPierceWang.pdf>.
18. TNS Metrix, TNS Emor (2011). URL (kasutatud dets 2010) <http://tnsmetrix.emor.ee/Default.aspx>.

19. Tsafiti, Y. (2010). Online News Exposure and Trust in the Mainstream Media: Exploring Possible Associations. *American Behavioral Scientist*, (54): 22-42. URL (kasutatud mai 2011) <http://abs.sagepub.com/content/54/1/22.full.pdf+html>.
20. Tähismaa, I. (2003). *Online uudised Eesti ajalehtedes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond. URL (kasutatud aprill 2011) http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/15450/Bakt_Tahismaa.pdf?sequence=1.
21. Vaughan, M. W. & A. Dillon (2006). Why Structure and Genre Matter for Users of Digital Information: A Longitudinal Experiment with Readers of a Web-Based Newspaper. *International Journal of Human-Computer Studies* 64(6): 502–526. URL (kasutatud mai 2011) <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1071581905001990#SECX38>.
22. Vihalemm, P. & M. Lõhmus & V. Jakobson (2004). Ühiskond meediaruumis: traditsiooniline meedia. Kalmus, V. et al (toim.). *Eesti elavik 21. sajandi algul: ülevaade uurimuse Mina. Maailm. Meedia tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 131-145.
23. Vihalemm, P. & R. Kõuts (2004). Trükisõna ja lugejaskond 1965-2004. Vihalemm, P. (toim.). *Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 61 - 90.
24. Vihalemm, P. (2006). *Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid*. Loengukonspekt. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
25. Villota, A. (2006). *Eestlaste meediatarbimisharjumuste analüüs Meediapäeva uuringu tulemuste põhjal 2004-2006*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond. URL (kasutatud aprill 2011) http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/15594/Baktoo_Villota.pdf?sequence=1.

Lisad

Lisa 1. Intervjuu kava

Üldine

Milliseid veebilehti külastad päevakajaliste ja nn tõsiste uudiste lugemiseks? Kui tihti?

Milliseid veebilehti külastad meelelahutuslike uudiseid lugemiseks? Kui tihti?

Kui tihti loed Postimees.ee-d?

Kui tihti loed Postimehe paberlehte?

Kas loed Postimees.ee-s mingi kindla teema uudiseid, näiteks sport, majandus vmt?

Kas oled märganud erinevatesse rubriikidesse kaotust? Kas selline jaotus on lugejale abiks?

Konkreetne lugemine ja artiklite avamine

Kas loed pigem keskmist laia veergu või küljeveergusid? Miks?

Kas sa loed avalike keskmises veerus enamuse pealkirjadest läbi?

Kas vaatad esilehel olevaid pilte? Millised pildid tõmbavad tähelepanu?

Mis mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

Kas loed artikleid enamasti lõpuni?

Kas loed kommentaare? Miks?

Kas oled ise uudiseid kommenteerinud? Milliseid?

Kas meedia kasutab lugeja tähelepanu tõmbamiseks mingeid võtteid? Too näiteid.

Kas oled selle tõttu artiklis pettunud? Kas see häirib?

Meedia usaldusväärsus

Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

Kooli mõju

Kuidas koolis õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

Kas igapäevaelus pöörad tähelepanu ajakirjaniku tööle? Millistele aspektidele konkreetselt?

Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist?

Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid? Milliseid?

Kas kodus arutatakse uudiseid?

Miks asusid õppima meediaklassis?

Kas plaanid tulevikku siduda meediaga? (edasiõppimine, töötamine)

Üldine veebikasutus

Kui tihti kasutad veebi?

Mida Internetis lisaks otsid/teed? (suhtlus, jututoad, piltide jagamine, meelelahutus, mängud, filmid, muusika, uudised, info otsimine)

Palju aega kulub hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudiste lugemiseks/vaatamiseks?

Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

Sinu vanus?

Lisa 2. Vaatluste transkriptsioonid

R1, 18.01.2011, kestus 5. 16 min.

1. Hmm... Vaatan siin Tallinna lisaeelarve. See on väga huvitav, sest Tallinnal on eelarvega suured probleemid, nad on kõvasti võlgades. Khmm...
2. *Avab artikli „Tallinn koostab lisaeelarvet“, juures linnavalitsuse hoone foto.*
3. Esimesest lõigust väga palju informatsiooni ei saanud, nii et ei viitsi seda ka edasi väga lugeda...
4. *Esilehel tagasi, kerib aeglaselt allapoole.*
5. Korvpalliuudised või spordiuudised on alati huvitavad, sest ise olen ka spordihuviline.
6. *Avab artikli „Korvpallur Kati Rausberg purustas USAs ülikooli rekordi“, juures foto korvpallurist.*
7. Ja kui mõni eestlane kuhugi mängima saab, siis on jälle huvitav.
8. Lihtsalt siin on see ülevaade, väga tähtis ei paista see olevat.
9. *Esilehele tagasi, kerib aeglaselt allapoole.*
10. Khmm... Eesti välisvõlg on praegu huvitav just praegu, sest ühiskonnas on just teema, kas Eesti on heaoluriik või ei ole...
11. *Avab artikli „Eesti kahandas võlga välismaailma ees“, juures foto eurokupüüridest.*
12. Välisvõlg vähenes, mis on väga hea...
13. Lõpuni ei viitsi jälle lugeda, sest esimeses lõigus on jälle kõik antud.
14. *Tagasi esilehele, kerib allapoole, avab uudise „Libe tee pillutas bussid kraavi“, juures foto kraavi libisenud reisibussist.*
15. See uudis on huvitav, sest see juhtus meie koolibussiga.
16. Ei siiski mitte...khmm...
17. *Peale esimeste lausete lugemist tagasi esilehele, kerib allapoole, loeb pealkirju.*
18. Valimised huvitab ka, see aasta on esimene kord, kui saab ise valida minna.
19. *Avab uudise „Lumi: uusi tulijaid on erakondades väga palju“, juures foto Jüri Lumist.*
20. Tahaks teada, kelle poolt hääletada...
21. Keskerakond paistab silma siin...
22. *Ei loe lõpuni, tagasi esilehele, kerib kiiresti allapoole.*
23. Wikileaksi teema on ka väga huvitav, see on kõvasti kära tekitanud...
24. *Proovib avada artiklit „Sveitsi pankur andis Wikileaksile üle salajased pangaandmed“, juures foto värvilistest plaadimängijatest.*
25. Khmm... see ei avane praegu...vist.
26. Artikkel avaneb.
27. Oi, aaa...hmm.
28. *Küsimus: Kui sa tahad kommentaare lahti klikkida, siis jumala pärast tee seda.*
29. Ei, ma kommentaare ei loe kunagi eriti, sest... Minu arust need inimesed, kes kommenteerivad, need..., need ei saa väga, nende arvamust ei saagi väga austada.
30. Päevalehes on ainuke, kus saab lugeda, seal on isikulised.
31. *Loeb läbi artikli alguse, siis tagasi esilehele, kerib kiiresti alla.*
32. Noortega seonduv asi on alati huvitav...
33. *Avab artikli „Arstid hoiatavad viina ja rohtude eest“, artikli kohal punane kiri Teismelised ja lapsed mürgistusõnnetustes, juures lavastatud foto kummuli pokaalist, millest voolab välja hunnik värvilisi tablette.*
34. *Küsimus: Sa võid ka artikli rahulikult läbi lugeda...*
35. Mhmmm...
36. *Luges viimase alapealkirjani Väikelapse ahvathused, siis esilehele tagasi.*

37. *Küsimus: Miks Sa lõpuni ei lugenud?*
38. Igavaks läks... Et artikli alguses oli kohe põhiinfo ära antud, mis juhtus ja kellega juhtus ja kus juhtus...
39. *Kerib kiiresti esilehe lõppu, siis üles tagasi.*
40. Rohkem ei olegi sealt midagi lugemist väga.
41. Panen kinni, kõik vist.

R2, 18.01.2011, kestus 20 min.

1. Riigikontroll mind väga ei huvita, presidendi visiit ka ei huvita...
2. *Kerib kiiresti avalehel allapoole.*
3. Lepitusorgan... see huvitab küll, et mis see on...
4. *Avab artikli „Eestisse huuakse kindlustuse lepitusorgan“*
5. *Küsimus: Miks see huvitab?*
6. Sellepärast, et see nagu lepitakse midagi kokku jälle ja kellega... aa, kindlustuse värk.
7. *Peale juhtlõigu lugemist tagasi esilehele, kerib kiiresti alla.*
8. Seda ei viitsi rohkem lugeda...
9. Nii, keskerakonda ei viitsi lugeda, see tüütab nagu...
10. *Avab artikli „Korvpallur Kati Rausberg purustas USAs ülikooli rekordi“, juures foto korvpallurist.*
11. Korvpall mind huvitab... (arusaamatu pobin) ei tundu väga eriti, ei viitsi lugeda...
12. *Peale juhtlõigu lugemist esilehele tagasi, kerib allapoole.*
13. *Avab artikli „Vangid ründasid mitmel korral valvureid“, juures foto vanglahoonest.*
14. *Küsimus: Miks just see huvitab?*
15. Sest siuke... ründe see just, et miks nad ründasid...
16. *Loeb artikli lõpuni.*
17. Aahh, mmmm...
18. *Esilehele tagasi, kerib allapoole, avab artikli „Eesti kahandas võlga välismaailma ees“, juures foto eurokupüüridest.*
19. *Küsimus: Miks see huvitab?*
20. Sest, et Eestil on vähem seda... sai võlga vähemaks, sellepärast et...
21. *Küsimus: Kui sa ei viitsi lõpuni lugeda, sa ei pea seda tegema.*
22. *Poole artikli pealt klikib tagasi esilehele, kerib üles-alla.*
23. Igav oli... nii... (pobin).
24. *Avab artikli „Tallinna ringteel nelja sõidukiga juhtunud avariis hukkus inimene“, juures foto avariilisest autost.*
25. *Küsimus: Nii, miks selle lahti tegid?*
26. Kuna isa sõber just ka sõitis ka just autole otsa just hiljuti, reedel. Ja siis ta sai ka surma, rekkadele keeras ette, sõitis otsa ja ... (arusaamatu pobin).
27. *Küsimus: Kui tahad pilte vaadata, siis...*
28. Ei, pilte ma ei vaata eriti. Vahest kui on rohkem aega, siis...
29. *Loeb artikli lõpuni (lühike artikkel), tagasi esilehele, kus avab artikli „Libe tee pillutas bussid kraavi“, juures foto kraavi libisenud reisibussist.*
30. Bussiliiklus huvitab ka mind... sest ma palju ise sõidan bussiga koguaeg, niimoodi et...
31. *Küsimus: Kui sa tahad kommentaare lugeda, siis võid seda ka teha...või Facebooki kontole panna, laikida...*
32. Mmmm... ei praegu ei ole ühtegi...nii...
33. *Peale läbilugemist (lühike artikkel) esilehele tagasi, kerib kiiresti allapoole.*
34. *Avab artikli „Baruto sai Hatsu-basho'i teise kaotuse“, juures foto Barutost võistlusringis*
35. *Küsimus: Miks see uudis?*

36. Baruto on suht kuulus välismaal nagu sumoga, huvitab, et palju kaotas....
37. *Peale läbilugemist (lühike artikkel) tagasi esilehele, kerib kiiresti allapoole.*
38. *Küsimus: Mida sa vaatad, kas pealkirju või pilte?*
39. Ma vaatan tavaliselt pealkirju, pilti ka ja siis vaatan pealkirja ka, et kuidas kunagi...
40. *Avab artikli „Horvaatia Berliini saatkonna juurest leiti pakk käsigranaadiga“, juures foto politseiautost.*
41. *Küsimus: Miks see?*
42. Sest olen ise ka kokku puutunud nende granaatidega noh...
43. *Peale läbilugemist (lühike artikkel), tagasi esilehele, kerib allapoole.*
44. *avab artikli „Bärengrub võib Inglismaale siirduda“, juures foto sportlasest*
45. *Küsimus: Nii, miks see uudis?*
46. Jalgpalli mängin ise ka vahest sõpradega ja siis räägime vahest nendest liigadest ja asjadest...
47. *Peale läbilugemist (lühike artikkel) tagasi esilehele, kerib allapoole.*
48. *Küsimus: Kas sa loed keskmist veergu või sa loed silmadega üle ka selle parema veeru?*
49. Mõlemat vaatan.
50. *avab artikli „Tänavapuhastajat tabas ebameeldiv üllatus“, juures artikkel lumevallist, mille alt paistab auto.*
51. *Küsimus: Miks see uudis?*
52. Et see aasta on lund hästi palju ja siis...
53. *Peale läbilugemist (keskmise pikkusega artikkel) tagasi esilehele.*
54. *Küsimus: Kas see kus seal alla on seotud uudised nii öelda, kas sa mõnikord neid ka vaatad?*
55. Mis see, aa, ei tegelt ei vaata neid eriti.
56. *Küsimus: Vaata täpselt nii palju nagu sa tavaliselt vaatad, et ära tunne end kohustatuna, et sa pead kõik läbi vaatama.*
57. Mhmm...
58. *Osutab Peeter Võsa fotole artikli juures „Peeter Võsa: kurat, ma olen sellest jamast väsinud“.*
59. Hästi ilus pilt.
60. *Kerib avalehe alla lõpuni.*
61. Nüüd on kõik vist.
62. *Kerib aeglaselt üles tagasi.*
63. *küsimus: Millist veergu sa praegu vaatad?*
64. Neid kahte mõlemat.
65. *Osutab keskmisele veerule.*
66. *Küsimus: Aa, keskmist ühesõnaga.*
67. *Avab üleval esimeseks pandud uudise „Kiiruskaamerad tegid mullu trahvi 600 000 euro eest“, juures foto maantee ääres seisvast kiiruskaamera postist.*
68. Kiiruskaamerad on nagu uued asjad Eestis, nii palju trahvi tehti.. ja huvitab...
69. *Loeb lõpuni, tagasi esilehele.*
70. *Küsimus: Kas sa enamasti loed artiklid lõpuni?*
71. Mhmm... ikka, võib-olla kui ei ole (arusaamatu pobin), siis ma ei viitsi lugeda.

R3, 18.01.2011, kestus 15.30 min.

1. *Kerib aeglaselt esilehte allapoole, avab artikli „Euroopas võetakse kasutusele ühtne akulaadidja“, juures foto telefonilaadijast.*
2. See on huvitav, mujal vist ei ole päris, päris sama asi, et võid lihtsalt läbi kärsatada...

3. *Küsimus: Kas sa lugesid lõpuni?*
4. Mhmm... Enam-vähem... Nagu päris pointile pihta ei saand...
5. *Tagasi esilehele, kerib aeglaselt allpoole.*
6. *Küsimus: Kas sa vaatad praegu seda keskmist veergu või äärmisi ka?*
7. Põhiliselt ikka keskmist või kui kerimise ajal midagi väga huvitavat... silm peale jääb...
8. *Avab artikli „Libe tee pillutas bussid kraavi“, juures foto kraavi libisenud liinibussist.*
9. *Küsimus: Miks sa selle lahti tegid?*
10. Kodumaakond, et seal, seal pole see esimene... See vist jääb suht samasse kanti ka, kus eelmine oli.
11. *Tagasi esilehele.*
12. *Küsimus: Kas sa lugesid lõpuni?*
13. Mitte päris, korra lasin nagu üle, et mis rohkem silma jäi.
14. *Avab artikli „Tallinna ringteel nelja sõidukiga juhtunud avariis hukkus inimene“, juures foto rekka ja lumevalli vahele surutud sõiduautost.*
15. *Küsimus: Miks see?*
16. Sest ma kuulsin sellest raadiost, et siin oli õnnetus, kus auto paiskus mitmele veokile ette.
17. *Peale poole artikli lugemist tagasi esilehele, kus kerib aeglaselt allapoole.*
18. *Avab artikli „Kihnu väinas kõrguvad jäämäed“, juures foto merest ja lumevallidest.*
19. Huvitas nagu just jäämägede järgi...
20. *Loeb artikli läbi, klikib lahti galerii, vaatab fotosid.*
21. Esimene pilt oli kõige parem.
22. *Küsimus: Miks?*
23. No teiste järgi saab aru, et seal polnud eriti mingeid jäämägesid ju...
24. *Tagasi esilehele, kerib allapoole.*
25. *Küsimus: Kas sa vaatad pilte või loed pealkirju praegu?*
26. Pealkirju loen ja vaatan pilte.
27. Proovin kõik pealkirjad ära lugeda, isikute pildid ei paku huvi, seepärast peabki pealkirju lugema.
28. *Avab artikli „Moskva miilitsatöötaja tulistas 15 lasku põgeneva Toyota pihta“, juures foto kahest militsionärist.*
29. Meil nagu selliseid asju ei juhtu eriti.
30. Hale juhus miilitsa jaoks, et nagu ikka kätte ei saanud...
31. *Loeb artikli lõpuni, tagasi esilehele.*
32. *Küsimus: Kas sa vaatad keskmist veergu või ka küljeveerge?*
33. Äärtelt väga harva. Enamus on keskel olemas.
34. No mõnikord, kui midagi muud huvitavat tõesti ei leia...
35. *Avab artikli „Esimese presidendi viimne teekond kodumulda algas uskumatult“, juures foto? .*
36. *Küsimus: Miks sa selle uudise avasid?*
37. Pealkiri tekitas huvi, et kuidas siis täpselt algas...
38. *Tagasi esilehele.*
39. *Küsimus: Kas sa lugesid selle lõpuni?*
40. Algul lugesin, pärast lasin silmadega lihtsalt... ootamatult pikk oli see...artikkel.
41. Kuna mul paberlehte ei käi, siis loen ka pikkasid lugusid veebis. Seda lõpus enam ei lugenud.
42. *Kerib allapoole, avab artikli „Tänavapuhastajat tabas ebameeldiv üllatus“, juures foto lumevalli all olevast autost.*
43. Lõpuni ei lugenud, hakkas selgitama, mis asi mis on.
44. *Tagasi esilehele, kerib allapoole, siis üles ja uuesti alla.*
45. *Küsimus: Kas sa loed praegu paremas veerus olevaid uudiseid?*

46. Jaa, aga neid olen ma enamasti Õhtulehest juba lugenud. Need on ka mitu päeva vanad seal.
47. Läbi.

R4, 19.01.2011, kestus 5.10 min.

1. Et siis vaatan üldiselt, mis... Millest kirjutatakse, vaatan need peamised teemad ära, loen mõningaid pealkirju. Siis spordi-omi vahepeal, kuna ise tegelen ka spordiga. Siis loen ka mõnikord majandusest ja autoõnnetustest ja niukestest asjadest hästi palju, kuna neid juhtub praeguse aja tõttu hästi palju .
2. *Kerib esilehe kiiresti umbes keskele ja tagasi üles.*
3. Siis kui olen üldiselt ära vaadanud, lähen algusesse tagasi alati ja siis hakkan nagu põhjalikumalt vaatama, mis mulle kõige rohkem silma jäid.
4. Ee... näiteks hiljuti tulnud euroga seotud, kuna see pakub praegu vist inimestele tunduvalt rohkem huvi.
5. *Avab artikli „Petturid võltsivad agaralt euromünte“, juures foto suurest hulgast euromüntidest.*
6. Hästi palju on praegu võltsitud ka paberraha eurodes.
7. Vaatan üldiselt ära, mis sellest kirjutab. Et siis tutvun sellega, vahest kui viitsimist on, siis loen lõpuni, kui ei ole, siis lihtsalt loen selle pealkirja ära ja juhtlõigu.
8. *Peale juhtlõigu lugemist tagasi esilehele.*
9. Siis loen ka välisuudiseid, kuna tahan ka välismaailmaga mõnikord kursis olla.
10. Ja siis loen ka põhiliselt pealkirju ja neid, mis mulle rohkem nagu tunduvad nagu huvitavad, siis neid loen nagu sügavuti.
11. *Avab artikli „Tüüpiline tules hukkunu: suitsetav meespensionär“, juures foto tuld kustutavast tuletõrjujast.*
12. Ja siis hästi palju loen ka krimiasju, näiteks kui on kuskil maja põlema läinud ja siis nagu, siis ikka huvitab, et kes ja kus ja mis juhtus ja...
13. Siis enamasti ma loen kõik need artiklid läbi ja koolis näiteks klassikaaslastega arutame seda, et kui on mingi tapmisteema või keegi põgenes kuskile ära... et oleks millest koolis rääkida.
14. *Tagasi esilehele, kerib kiiresti üles-alla.*
15. *Küsimus: Kas sa praegu lugesid juhtlõigust edasi ka?*
16. Praegu ma lihtsalt lasin silmadega üle, aga põhiliselt üritan nagu need tähtsamad kohad nagu silmadega hästi kiiresti üle lasta, et midagi meelde jääks sellest.
17. *Avab artikli „Negatiivne reklaam aitas ebaseadusliku hoone maha müüa“, juures foto võtmete ühest käest teise andmisest.*
18. Ja siis loen ka reklaamide kohta, kuna vend tegeleb ise ka reklaamindusega ja see on mind ka iseenesest huvitama hakanud, et siis ma loen ka neid ja...
19. Kõigepealt vaatan siis juhtlõigud ära, et mida üldse see juhtlõik nagu edasi annab, et kas on nagu mõtet siis edasi lugeda või siis mitte, et pigem kui ei ole minu jaoks huvitav, siis ma ei loe seda üldse... lõpuni.
20. Ja vahest lasen ka siis.. vahest mõnikord harva ma vaatan ka neid, mis siin allpool on toodud nagu eelmistest.
21. Et võib-olla kui ma selle teemaga nii tuttav ei ole, siis äkki nagu need teised teemad aitavad alguses nii öelda rööbastesse saada, et ma hakkan paremini aru saama, miks siin mida kirjutatakse niimoodi.
22. *Loeb paar esimest lõiku, laseb silmadega üle seotud teemade, misjärel tagasi esilehele.*

23. Ja kui on selliseid uudised, kui inimesed on kaduma läinud, siis ma neid loen ka , kuna mul endal üks sõber jäi kadunuks ja teda ei leitudki.
24. Ja siis ma loen just neid kommentaare seal, et mida inimesed kirjutavad sealt... nende kohta.
25. Et minu arust nad kirjutavad vahest täitsa ajuvabu asju sinna.
26. *Kerib esilehel kiiresti allapoole.*
27. *Jääb pidama keskmise veeru rubriigile Valimisteemaliste vastusringide sari, mille juures fotod erinevatest tuntud poliitikutest.*
28. *Avab blokist viimase artikli „Poliitikut vestlusringis: töö, mitte puudus“.*
29. Ja siis ka praegusel ajal viimastest uudistest, mis ma olen lugenud, on valimisuudised... Valimisnimekiri, mis oli üleval.
30. Tahtsin... kuna varsti on valimised tulemas, peaks ka nendega ennast kurssi viima, kuna ise tuleb ka valima minna.
31. Ja siis peaks nende erakondadega natuke nagu tutvuma.
32. Ja siis vaatan ka üldiselt läbi need... muidugi kui on väga pikk, siis kõiki teksti ei viitsi läbi lugeda, et mõned lõigud jätan vahel ja siis loen..
33. *Laseb silmadega üle artikli, tagasi esilehele.*
34. *Esilehel umbes poole peal, kerib üles tagasi.*
35. Ja rohkem nagu ma ei vaatagi eriti seda Postimeest, siis ma panen juba kinni ja vaatan Tartu Postimeest, kuna ise... Ise elan siin Tartu vallas ja siis tahaks sellega ka rohkem nagu kursis olla, et mis nagu siinpool toimub ka.
36. *Küsimus: Esilehel on mõnikord Tartu Postimehe uudised ka...*
37. Jah, aga praegu ei ole, selline nagu....
38. *Kerib kiiresti üles tagasi.*

R5, 19.01.2011, kestus 6.38 min.

1. Tavaliselt ma loen siis seda kõige suuremat esimest peauudist, kui see tundub mulle huvitav, siis ma klikin selle lahti ja loen täpsemalt pealõiku, kui seal on midagi huvitavamat, siis ma loen ka edasi... seekord mitte.
2. *Küsimus: See ei tundu sulle huvitav? (esimene uudis-, Eesti elanikud olid seotud terroristide rahastamisega“).*
3. Ei...
4. *Kerib esilehel allapoole.*
5. Nii, siis ma kerin alla edasi, näen siin raha... mmm.
6. *Jääb pidama mündikuhjaga fotoga uudise juurde „Ettevaatust: petturid võltsivad agaralt euromünte“ ja avab selle.*
7. Eee...klikin lahti.
8. *Küsimus: Kas pilt tõmbas su tähelepanu?*
9. Pilt tõmbas ja... Ja siis petturid. See on päevakajaline sündmus, et eurod tulid ja siin ikka juhtub midagi...
10. Tahetakse kas võltsida raha või käibele tuua erinevaid võõraid münte...
11. Okei, loen edasi ka... kommentaare ma tavaliselt ei loe...
12. *Loeb lõpuni (lühike artikkel), tagasi esilehele.*
13. Oih... lasen edasi...
14. Majandusuudiseid vaatan küll- raha kohta ja... Vahepeal valimisi, sest peab ju valima minema...
15. *Kerib esilehel aeglaselt allapoole.*
16. President käis kuskil välismaal, seda ma nägin juba eile...

17. Mhm... siis krimiuudised ka need, et huvitavad noh, et kui on mingid action-sündmused mis juhtuvad ikka...
18. *Jääb pidama pealkirja juures“ Tüüpiline tules hukkunu: suitsetav meespensionär“, siis kerib edasi.*
19. Mmm...
20. *Küsimus: Kas sa vaatad praegu pigem pilte või loed pealkirju?*
21. Loen pealkirju.
22. *Küsimus: Kas su pilk sinna paremasse veergu ka läheb või oled ainult seal keskmises laias veerus?*
23. Need veerud tõmbavad küll tähelepanu, näiteks Valga vahest...
24. Ma olen ise Valgast pärit ja siis, siis ma klikiks selle lahti...
25. *Avab paremast veerust maakondlike uudise juurest Valgamaalase artikli „Raha hoidmine sukasääres maksis valusalt kätte“, juures foto eurokupüüridest.*
26. Vaatame, mis siin ka kirjutatakse, et viide oli sealt... okei.
27. *Peale juhtlõigu lugemist tagasi esilehele, kerib allapoole ja vaatab pealkirju.*
28. *Avab artikli „Südamehaige hädas hambaraviga“, juures foto hambaarstitoolis lebavast inimesest, suures plaanis inimese ketsitallad.*
29. Mmm...
30. *Küsimus: Nii, miks sa selle uudise lahti tegid?*
31. Eee... peakiri tõmbas tähelepanu.
32. *Küsimus: Et tundus lihtsalt huvitav?*
33. Mhmm...
34. *Küsimus: Okei, aga lõpuni sa ei viitsi lugeda?*
35. Ei, põhiline on alati juhtlõigus olemas, siis rohkem... pole vajagi... ei huvita ka...
36. *Tagasi esilehele, avab vasakult veerust rubriigi Välisuudised.*
37. Vaatame ka, mis välismaast kirjutatakse...
38. *Küsimus: Sa oled praegu esimene inimene, kes rubriigi lahti klikib...*
39. Heh...
40. *Kerib aeglaselt allapoole, vaatab pealkirju.*
41. *Küsimus: Kas sa tavaliselt vaatad ka seal vasakus veerus, valid omaile huvipakkuva rubriigi?*
42. No kui ma tean, et selles rubriigis midagi toimub äkki, siis ikka...okei, näiteks...
43. *Avab artikli „Turu politsei uurib kooliõpilaste ähvardamist Facebookis“*
44. *Küsimus: Miks sa selle lahti tegid?*
45. Facebook... kõik kasutavad seda...
46. Ja siis ikka püüab tähelepanu see, millega sa ise seotud oled...
47. *Loeb esimesed paar lõiku läbi, siis tagasi Välisuudiste esilehele, kerib allapoole.*
48. Kuigi ise ma sinna eriti palju ei lisa, et turvalisust säilitada...
49. *Kerib Välisuudiste rubriigi esilehe üles tagasi.*
50. Mai tea... rohkem ma nagu ei vaata...noh võib-olla, kus... majandus...
51. *Valib vasakust veerust rubriiki ja klikib lahti E24 majanduse rubriigi.*
52. Äkki euroga midagi...
53. *Loeb pealkirju, kerib allapoole.*
54. *Küsimus: Kas majandusuudised pigem just sellepärast, et euro puudutab nagu kõiki inimesi või majandus laiemalt huvitab sind?*
55. Rohkem nagu euro...
56. Muidu ma vaatan nagu mingeid muid asju ka... vahest...
57. Kõik.

R6, 05.04.2011, kestus 6.24 min

1. Avab esilehelt uudise „Aastaid suusatajaid aidanud Rannama sõlmis Kanepiga kokkuleppe“, juures suur foto Kaia Kanepist.
2. Võtan selle, kuna olen ise tennisega seotud.
3. Kerib allapoole.
4. Lasen silmadega üle tähtsama...
5. Küsimus: Kas sa juhtlõigu, esimese lõigu lugesid läbi?
6. Jaa, ja tavaliselt loen viimase lõigu.
7. Kerib üles tagasi ja tagasi esilehele.
8. Küsimus: Ütle ka, mida Sa vaatad, kas sa vaatad ainult seda keskmist laia veergu ja neid pealkirju või...
9. Vaatan kogu üldpilti, mis silma haarab- mingi pilt või tekst, et siis ma klikin sinna peale või...
10. Küsimus: Aga kõik pealkirjad käid üle?
11. Jaa.
12. Avab uudise „14-aastane koolitüdruk vahistati süüdistatuna hooramises“, juures foto kaubanduskeskuses viibivatest inimestest.
13. Küsimus: Miks sa selle uudise avasid?
14. Praegu just selle pildi pärast ja 14-aastane koolitüdruk, et just selle pealkirja pärast...
15. Vaatan sissejuhatust, nüüd loen kogu selle ... lõpuni.
16. Küsimus: Kas see pealkiri tõmbas tähelepanu sellepärast, et seal on koolitüdrukust juttu või sellepärast, et teda seal hooramises süüdistatakse?
17. Just nimelt selles hooramises.
18. Küsimus: Said sa üldse aru, mis sellega mõeldakse?
19. Ei...
20. Küsimus: Aga lugesid lõpuni?
21. Jah.
22. Tagasi esilehele, kerib allapoole.
23. Avab uudise „Maailma parim tennisist vaatas Eesti-Serbia jalgpallimatši“, juures foto võidujoovastuses tennisistist.
24. Küsimus: Nii... tennis uudise tegid just...
25. Jah.
26. Küsimus: Enda hobi tõttu?
27. Just.
28. Avab galerii ja vaatab seal olevaid fotosid jalgpallimatšist.
29. Jaa, oma hobist...
30. Tagasi esilehele.
31. Küsimus: Kas sa lugesid selle lõpuni?
32. Jaa.
33. Kerib aeglaselt allapoole.
34. Küsimus: Kas sa seda kitsast küljeveergu ka vaatad?
35. Jaa, ma vaatan kõik ära ja siis ma vaatan, mis mulle silma hakkab ja siis ma klõpsin seal
36. Ja, eriti suurt vist mitte siin...ei ole huvitavat.
37. Kerib lehe allaossa.
38. Avab uudise „Kas keskkonnakriis on keskkonna kriis?“, juures foto üleujutatud linnast.
39. Seda just vaatan pildi pärast, loen sissejuhatust...
40. Lasen korra silmadega üle, kas midagi huvitavat on...
41. Kerib aeglaselt uudise lõppu.
42. Ei ole huvitav, siis lõpuni ei loe...
43. Kerib tagasi artikli algusesse, tagasi esilehele.

44. Avab uudise „Kas piisav uni aitab kaalust alla võtta?“, juures foto magavast naisest.
45. Küsimus: Miks see uudis?
46. Kaaluprobleemid võib-olla huvitavad, et kuidas alla võtta kaalus...
47. Vaatan sissejuhatust ... vaatan ka järgmisi lõike...lugesin lõpuni.
48. Tagasi esilehele.
49. Küsimus: Mulle praegu tundub, et sa neid teemasid, mis sind tõsiselt huvitavad, loed ka nagu lõpuni, aga need, mis lihtsalt pealkirja või pildi pärast huvitavad tunduvad...
50. Jah, mis on... tunduvad...
51. Küsimus: Lihtsalt loed nagu juhtlõigu?
52. Just...
53. Kõik.
54. Kerib esilehe üles tagasi.
55. Kas ma võin kinni panna?
56. Küsimus: Jah.

R7, 05.04.2011, kestus 14.24 min.

1. Avab peauudise „President nimetas valitsuse ametisse“, juures foto presidendist.
2. Võtan kohe siitsamast siis.
3. Küsimus: Miks sa selle uudise lahti tegid?
4. Sest praegu on see valitsuse ametisse nimetamise asi ja üldse valitsus nagu.
5. Valimised olid, sai ka esimest korda ka valima mindud ja üldse, et mis sest saab...
6. Küsimus: Kas sa praegu loed või lased ainult silmadega üle?
7. Loen.
8. Küsimus: Lugesid lõpuni?
9. Mhmm (noogutab peaga).
10. Tagasi esilehele, kerib aeglaselt allapoole.
11. Küsimus: Kas sa vaatad ainult seda keskmist laia veergu või vaatad külgedele ka?
12. Oleneb, praegu ma ei vaatand hetkel.
13. Küsimus: Sa ei pea seda tegema, ma lihtsalt küsin.
14. Avab uudise „Kalmistu lõhutud infotahvlite kohta algatati kriminaalmenetlus“, juures foto, millel silt „Kaitseväge kalmistu“.
15. Siin on midagi kaitseliiduga seoses või kaitseväega, ise olen ka nagu kaitseliidus, siis nagu sellised uudised lähevad peale.
16. Küsimus: Kust sa teadsid, et see on kaitseväega...
17. Nägin pilti siin- kaitseväge kalmistu.
18. Küsimus: Pilt tõmbas siis tähelepanu?
19. Jaa, praegu...
20. Laseb pilguga üle artikli, tagasi esilehele.
21. Küsimus: Kas sa lugesid lõpuni?
22. Ei-ei, ei lugenud, ei olnud nii huvitav lugu, kui alguses arvasin.
23. Avab uudise „Videotõdestus: FB Barcelona peatreener käskis mängijatel kaardid teenida“, juures foto jalgpallikohtunikust.
24. Jalgpall on ka üks selline asi, mis mind huvitab.
25. Küsimus: Kas sport üldiselt huvitab või sa mängid ise ka jalgpalli?
26. Ei mai mängi, aga mind nagu, ma ei tea, huvitab selline asi... hobi korras vahel ikka saab mängitud.
27. Oih (arusaamatu pobin, tagasi esilehele).
28. Küsimus: Lugesid lõpuni?
29. Enam-vähem jah.

30. *Kerib aeglaselt allapoole.*
31. *Avab uudise „Allikas Liibanoni ajalehele: eestlaste röövimise põhjus peitub rahas“*
32. *Küsimus: Miks see uudis?*
33. *Praegu on see, see eestlaste röövimise kammaiaaa seal, tahaks teada, et mis saab sellest... Praegu ei ole nagu väga mingeid märke...*
34. *Loeb.*
35. *Küsimus: Kas sa märkad, et iga artikli all on ka nii-öelda sidusteadvad või artiklid, mis on samal teemal?*
36. *Jah...*
37. *Küsimus: Kas sa kunagi seal ka loed?*
38. *Vahest ikka, aga see, noh, seal nad on vanad juba või vanemad...*
39. *Küsimus: Selle lugemise nüüd lõpuni läbi?*
40. *Jah.*
41. *Tagasi esilehele, kerib allapoole.*
42. *Avab artikli „Medvedjev vallandas veel kümme kindralmajorit“, juures foto Venemaa president Medvedjevist tulistamas.*
43. *Küsimus: Miks just see uudis?*
44. *No kuna ma olen kaitseliiduga seotud, siis venemaa sõjaväelised need... otsused nagu huvitavad...*
45. *Loeb umbes pool artiklit, siis tagasi esilehele.*
46. *Küsimus: Lugesid lõpuni?*
47. *Päris kõike ei lugenud, viskasin silma peale lihtsalt...*
48. *Avab uudise „Riigikogu andis Ansipile volitused valitsuse moodustamiseks“, juures foto Ansipist Riigikogu kõnepuldis.*
49. *Küsimus: Kas poliitika üldiselt ka huvitab sind?*
50. *Varem ei huvitanud, aga nüüd just, kui nüüd ise ka nagu valida sai, siis on rohkem huvitama hakanud...*
51. *Tagasi esilehele.*
52. *Ei viitsi lugeda...*
53. *Küsimus: Juhtlõigu lugemise läbi?*
54. *Jah, enam-vähem viskasin silma peale...*
55. *Kerib aeglaselt allapoole, avab uudise „Peastaap keelas kaitseväes lõhkepakettide kasutamise“, juures foto rivi seisvatest sõduritest.*
56. *Loeb.*
57. *Tagasi esilehele.*
58. *Küsimus: Selle lugemise lõpuni?*
59. *Jah.*
60. *Avab uudise „Emajõgi tõuseb hoogsalt“, esilehel fotot ei ole, artikli juures foto ülejutanud kaldarinnast.*
61. *Kuna ma ise elan Tartus, siis see ... Emajõe tõus ka nagu... mõjutab mind natukene.*
62. *Kerib allapoole, siis tagasi esilehele.*
63. *Küsimus: Selle lugemise lõpuni?*
64. *Jaa, aga vahepeal ei, seal oli nagu mingi muu asi, mis ei huvita eriti...*
65. *Küsimus: Aga lõpu lugemise?*
66. *Lõpu lugemine.*
67. *Kerib esilehel allapoole, avab nõ täiendava uudise „Võit Fäaride üle Uruguay omast tähtsam“, esilehel fotot ei ole.*
68. *Küsimus: Ma saan aru, et sind huvitab igasugune jalgpall, mitte ainult...*
69. *Jah, põhiliselt ikka Eesti oma, aga ka teiste... noh...*
70. *Kuskil siin peab tabel olema...*

71. *Kerib artikli alla, vaatab punkttabelit, tagasi esilehele.*
72. *Ma praegu ei jõua lugeda nii pikka.*
73. *Avab uudise „Uus keskus suurendab kaitseliidu võimekust“, juures foto naiskaitseväelasest valvepostil.*
74. *Küsimus: Sa loed järjest või otsid siukseid [kaitseliiduga seotud] ...*
75. *Järjest loen.*
76. *Loeb lõpuni, tagasi esilehele.*
77. *Siin on juba eilsed uudiseid...*
78. *Kerib esilehel pisut alla, siis tagasi üles.*
79. *Küsimus: Kas sa täna neid küljeveergusid üldse vaatasid?*
80. *Lõpus ei vaatand enam praegu.*
81. *Küsimus: Aga kumb nagu rohkem tähelepanu tõmbab? Kas need, kus...*
82. *Keskmine ikka, suuremad pildid ja pealkirjad...*
83. *Küsimus: Aga küljepealt pigem jääb need, mis pildiga on või...?*
84. *Pildiga ikka jaa.*
85. *Küsimus: Et need, mis seal järjest ajaliselt lähevad, seesama joru seal...*
86. *Ei süvene üldse praegu.*
87. *Kerib esilehel aeglaselt üles.*
88. *Mingit muud lehte võib ka vaadata või?*
89. *Küsimus: Sa võid, aga ma seda siis enam ei filmi.*

R8, 13.04.2011, kestus 4.42 min.

1. *Üldjuhul vaatan pilguga üle, mis siin toimub, loen pealkirju...*
2. *Galeriisid üldjuhul vaadata ei viitsi, kellegi vahi alla võtmine ei huvita, rohkem nagu Eesti teemadel...*
3. *Küsimus: Kas sa praegu loed enam-vähem kõik suured pealkirjad läbi?*
4. *Jah, vaatan siis mis, mis nagu rohkem silma jääb...*
5. *Kerib esilehe umbes poole peale, siis üles tagasi.*
6. *Üldjuhul spordiuudiseid ma postimehest ei loe...*
7. *Küsimus: Miks?*
8. *Neid ma saan mujalt teada, vaatan telekanalitest ja eriti eraldi spordiuudiseid... telekast on mugavam vaadata..*
9. *Hetkel jäi see kõige rohkem silma.*
10. *Avab esiuudise „Globaalne IT raport: Eesti tugevused ja nõrkused“, juures foto istuvast mehest.*
11. *Küsimus: Millega ta silma jäi, kas sellega, et ta esikohal oli või see pealkiri tekitas huvi?*
12. *Pealkiri nagu- IT valdkond, Eesti tugevused ja nõrkused, tahaks just teada, mis Eesti tugevused ja nõrkused on...*
13. *Mhmm... Midagi väga erilist siin ei olnud.*
14. *Tagasi esilehele.*
15. *Küsimus: Kas sa lugesid lõpuni?*
16. *Jah, hetkel küll.*
17. *Nii, riigikogu hakkab valima presidenti augusti lõpus, see on suht oluline minu jaoks.*
18. *Avab uudise „Eesti presidenti hakatakse valima augusti lõpus“, juures foto riigikogu saalis istuvatest saadikutest.*
19. *Küsimus: Miks ta oluline on?*
20. *Eesti presidendi valimine ikka on...*
21. *Tagasi esilehele.*
22. *Küsimus: Kas sa selle lugesid lõpuni?*

23. Ei lugenud, alguses nägin ära, et hakatakse alles valima ja rohkem midagi infot seal ei ole.
24. Mingi hullude päevade sagimist... mind väga ei huvita.
25. *Kerib esilehel allpoole.*
26. Uus bensiin, see on suht oluline...
27. *Avab uudise „Uus E10 bensiin külvab Euroopas segadust“, juures foto Saksamaal toimuvast protestiaktisioonist uue bensiini vastu.*
28. *Küsimus: Kas Sa sõidad ise autoga?*
29. Mmm... suht tihti jah.
30. Mhm... selge.
31. *Tagasi esilehele.*
32. *Küsimus: Selle lugesid lõpuni?*
33. Jaa...
34. *Kerib kiiresti allapoole.*
35. Ega siin väga midagi rohkem ei olegi midagi erilist...mis mind nii väga huvitaks.
36. *Küsimus: Kuidas sa tavaliselt loed, kas sa viitsid seda esilehte kerida lõpuni välja?*
37. Ma üldjuhul ikka jah, ma ikka... Nüüd oleneb ajast ka, kui mul ikka aega, siis ma käin ikka lõpuni...
38. Siuksed nagu noh... olulisemad uudised, muu peale ma ei viitsi väga aega raisata.
39. Nagu ma ei tea... Vaadata, kuidas piimast maitsev juust saab-väga ei muuda mu elus...
40. Vot.
41. *Kerib esilehe kiiresti üles tagasi.*
42. *Küsimus: Kõik?*
43. Jah.

R9, 28.04.2011, kestus 10. 07 min.

1. *Avab ülalt teise uudise „Veerpalu astub FISi komisjoni ette 5. juunil“, juures foto A. Veerpalust, M. Alaverist ja T. Savist pressikonverentsil.*
2. Noo see huvitab mind väga, kuna ma olen Veerpalu fänn, ta on mulle suureks eeskujuks.
3. Kas ma pean artiklit ka kõvasti lugema?
4. *Küsimus: Ei, artiklit ei pea kõvasti lugema.*
5. *Loeb umbes pool, tagasi esilehele.*
6. *Küsimus: Kas sa lugesid lõpuni?*
7. Ei päris lõpuni ei lugenud, sealt juba... info sai kätte juba põhimõtteliselt, lõpus tuli juba midagi muud.
8. *Avab uudise „Swedbank teenis kolme kuuga Eestis 46 miljonit eurot“, juures foto Swedbank Eesti peadirektor Priit Perensist istumas kommikausi taga.*
9. *Küsimus: Miks sa selle avasid?*
10. Sest et Eesti ja... mina ei tea... suured summad ja mina ei oska öelda, nagu et...
11. Huvitav lihtsalt...
12. *Loeb, tagasi esilehele.*
13. *Küsimus: Kas sa selle lugesid lõpuni?*
14. Jah.
15. *Kerib esilehel aeglaselt allapoole.*
16. *Küsimus: Kas sa loed sealt keskelt kõik pealkirjad läbi?*
17. Siit ma muidugi loen jah (osutab keskmise veeru fotodega lugudele...
18. Aga siit neid ei... (osutab majandusuudiste blokile, kus on ilma fotodeta väikese pealkirjas pealkirjad üksteise all rivis).
19. *Küsimus: Neid väikseid ei loe?*

20. Ei neid ma jah, tavaliselt ei loe.
21. *Küsimus: Ei sa ei pea neid lugema, kui sa tavaliselt ei loe.*
22. Ma olen spordiinimene, siis sporditeemad on siuksed nagu südamelähedasemad asjad...
23. *Avab artikli „Eesti rikkaim sportlane pole Klavan, vaid...“, juures foto suurtest eurokupüüridest.*
24. Siis neid ikka...(arusaamatu pobin).
25. *Küsimus: Kas sa ise teed sporti?*
26. Jaa, ikka jah.
27. *Küsimus: Kas sa oled mingi kindla ala fänn?*
28. Ei ma teen nagu... igasuguseid asju...saalihokit mängin, siis purjetamas käin, siis rahvatantsus käin, siis jooksen, suusatan...
29. *Küsimus: Nii et igasugune sport huvitab sind?*
30. Jah.
31. *Tagasi esilehele.*
32. *Küsimus: Kui pikalt sa selle läbi lugesid?*
33. Lugesin selle ee... lõpuni põhimõtteliselt.
34. *Kerib esilehel aeglaselt allapoole.*
35. *Avab artikli „USAs hukkus tüdruktornaado eest kaitsnud politseinik“, juures foto keeristormist.*
36. *Küsimus: Nii, miks see artikkel?*
37. Huvitav teema. Väga siuke... ma ei tea, mis see tornaado (pobin)... et vaadata, mis juhtus.
38. *Avab pildigalerii ja vaatab fotosid tornaadopurustustest.*
39. *Tagasi esilehele.*
40. *Küsimus: Kas pilt tõmbas su tähelepanu või pealkiri?*
41. Pealkiri ikka. Siis alguses vaatasin pealkirja, siis vaatasin pilti ka.
42. *Küsimus: Pikalt sa seda lugesid?*
43. Lõpuni.
44. *Kerib esilehel aeglaselt alapoole.*
45. *Küsimus: Mind lihtsalt huvitab, kas sa paremal seda reklaami ka näed [paremal veerus suur ja silmatorkav reklaam, millel naine jookseb, siis võtab nõ teise reklaambänneri pealt joogipudeli, et janu kustutada].*
46. Seda? Ei, seda ma ei.. üldse.. aa, seda jooksvat naist korra nägin, aga..
47. Ei, ei pannud tähele.
48. *Avab artikli „Otepää kesklinnas leiti korterist tapetud mees“, juures foto sündmuskoha ümber tõmmatud politseilindist.*
49. *Küsimus: Miks see artikkel?*
50. Igaks juhuks, et... ei oska öeldagi.
51. *Küsimus: Kas krimiteemad üldiselt on huvitavad?*
52. Ei no Otepää, selles suhtes et...Otepääl on mul... Mul noh elavad sugulased seal Otepääl. Jaa... Ma ikka satun sinna paar korda ja siis...
53. *Küsimus: Et oleks see kuskilt mujal kohas leitud, kas sa siis oleksid teinud selle lahti?*
54. Ei noh, siis, ma ei tea, kas ma lahti oleks teind aga...siis ma oleks...
55. Aga ma vist ei tea midagi selle kohta.
56. *Tagasi esilehele.*
57. Mõtlesin, et äkki ma tean...
58. *Küsimus: Palju sa lugesid?*
59. Natukene.
60. *Küsimus: Algust?*
61. Algust jah.

62. *Kerib esilehel allapoole.*
63. *Küsimus: Miks sa lõpuni ei lugenud?*
64. Sest ma mõtlesin, et äkki on mingi tuttav või midagi, mul on Otepääl tuttavaid ka...
65. *Küsimus: Kas sa tavaliselt rullid lehe sinna allaserva välja või...*
66. Ei noo oleneb... siis kui...kuidas kunagi, et noh...
67. *Küsimus: Millest see sõltub?*
68. Sõltub ajast, mida mul teha on.
69. Et kui mul nagu midagi pole teha siis...ma tavaliselt käin ära ja siis kui kiire on, siis ma ...või siis kui ma ammu pole lugenud, siis ma ka...vaatan neid vanemaid uudiseid ka sealt.
70. *Küsimus: Et allpool on vanad uudised või vanemad vähemalt?*
71. Mhmm.... Mõnda olen lehest ka lugenud juba, siis ei hakka seda üle ...
72. Rohkem vist ei ole.
73. *Kerib kiiresti esilehe üles tagasi.*
74. *Küsimus: Siis võid kinni panna.*

Lisa 3. Intervjuud

18.01.2011, vastaja poiss, 18 a (R1).

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Korra päevas ikka.

K: Kas loed Postimehe paberlehte? Kui sageli?

V: Paberlehte paar korda nädalas, kui koju ostetakse, nädalavahetusel kindlasti.

K: Milliseid veebilehti veel külastad info ja uudiste otsimiseks?

V: EPL.ee-d kord päevas, siis Vanityfair.com.

K: Mis leht see viimane on?

V: Seal on head persoonilood ja reportaažid.

K: Ja kui tihti sa seda vaatad?

V: umbes kord nädalas.

K: Miks nii harva?

V: Seal ei uuendata neid nii tihti.

K: Kas sa Postimees.ee-s lähed mõnd konkreetset rubriiki lugema?

V: Ei lähe.

K: Kas sa märkasid üldse erinevaid rubriike seal? Kas selline jaotus teeb sinu arust lugemise lihtsamaks, keerulisemaks või pole vahet?

V: Märkasin, ma arvan, et teeb lihtsamaks. Et kui tahad spordiuudised näiteks, siis saab ühest kohast kätte.

K: Kas sa eelistad lugeda pigem seda keskmist veergu suurte pealkirjade ja piltidega või vaatad ka küljeveergusid?

V: Keskmisest veerust loen, kuna seal jääb kõige selgemalt silma. No kui midagi jääb kõrvalt silma, siis ka sealt. Põnev pealkiri ikka tõmbab tähelepanu või kui päeva jooksul on mingi suur asi juhtunud.

K: Mis veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Päevakajalised sündmused, näiteks Monika torm, Tartu või Tartumaaga või õpilastega või lihtsalt huvitav teema.

K: Kas veel midagi-suur pealkiri või foto?

V: Pealkiri eriti ei huvita, nüüd enam ei pööra tähelepanu. Onlines pole piltide olemasolu oluline, paberlehes on küll parem lugeda, kui on pilt juures.

K: Kas sa vaatad ka kommentaaride arvu artikli juures?

V: Ei vaata.

K: Aga kas sa loed kommentaare? Miks?

V: Nii palju, kui olen lugenud, midagi tarka väga ei kirjutata, või kui on, siis ei paista välja, teiste hulgast. Eesti Päevalehes loen alati, anonüümsed kommentaarid ei huvita.

K: Kas oled ise uudiseid kommenteerinud?

V: Ei ole.

K: Kas sinu arust elektroonilises meedias kasutatakse mingeid nõkse lugeja tähelepanu tõmbamiseks? Too näiteid.

V: Jah, näiteks E24-s on üritatud atraktiivsed pealkirjad panna, eriti kui on ropp sõna või ka pildiga tähelepanu tõmmata. Kuigi pealkirjad ei lähe teemaga alati kokku, need on eksitavad.

K: Palju sellele tähelepanu pöörad, kas see häirib sind?

V: Meediateadlikule inimesele see ei mõju, aga ma ei pane seda pahaks, sest neile on oluline klikkide arv.

K: Kas sinu arust su eakaaslased tunnevad ära sellise trikitamise pealkirjade või fotodega?

V: Enamus ei tunneta seda, vähesed, kes on ise meediaga rohkem kursis.

K: Kas sinu arust on uudised, mida online- meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

V: Enam-jaolt jah, va E24s. No need on küll tõesed, aga mitte usaldusväärsed. Online'is on oluline kiirus, kõik faktid ei pruugi olla tõesed ja vajadusel neid muudetakse. See ei häiri, sest üldinfo saab kätte.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Paberleht on kindlasti usaldusväärsem, sest enne ei saa artikkel trükki, kui on faktid kontrollitud.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Jah, Päevalehe ja Ekspressi uudiseid usaldan rohkem, kui Postimehe omasid. EPL ja EE prestiiž on parem.

K: Miks Postimehe prestiiž sinu arust pole nii hea?

V: E24 on usaldusväärsust alla viinud.

K: Kuidas koolis meediatundides õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

V: Õpetaja selgitab online- uudiste loomist ja kuidas see uudiste tegemine käib. Mõistan seetõttu ajakirjanike motive, et kiirus ja...

K: Kas vaatad teise pilguga kujundlikke elemente (pealkirjad, alapealkirjad, fotod, fotode allkirjad), mida artiklite juures kasutatakse?

V: Jah, saad aru, et kui on pandud pilt, mis ei seostu artikli sisuga, siis just selleks, et pilku püüda, kuigi artikkel ei pruugi nii hea olla.

K: Kas sa vaatad kuidagi teise pilguga ka ajakirjaniku tööd ehk artikli sisu? Millele tähelepanu pöörad?

V: Meile on räägitud, et ajakirjanik teeb tööd laua taga ja kiiruga, on näha, et artiklid on kiiruga kokku klopitud ja üles pandud. Loen muidu New York Timesi, kui maailmas midagi juhtub, seal on kvaliteetsemad ja sisukamad artiklid, ja neil on parem ülevaade.

K: Millest neil parem ülevaade on?

V: Eestis on see asi rahas kinni, et pole nii palju väliskorrespondente, neil pole ka aega põhjalikumalt süveneda.

K: Aga Eesti ajakirjanikud saavad ju kasutada üle maailma pärinevat infot, isegi kui endil väliskorrespondente pole.

V: Jah, aga see võtab kauem aega ja pole ikka päris see.

K: Kas te koolis meediatunnis arutate uudiseid? Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid?

V: Jah, kui oli Wikileaksi uudis, kui J.A. kinni võeti, siis arutati, samamoodi Savisaare mõjuagendiks olemist. Vaatasime erinevaid saateid ja analüüsisime ajakirjanike ja Savisaare käitumist.

K: Aga õpilased omavahel, kas räägitakse uudistest väljaspool koolitunde?

V: Skandaalseid kindlasti, näiteks Savisaarest. Siis uuest liiklusseadusest, kuna paljud teevad lube. Samuti välisuudiseid- Koreade konfliktid ja...

K: Kas kodus arutatakse uudiseid?

V: Vahepeal ikka, aga pigem harva.

K: Mida sa internetis veel teed, millega aega sisustad?

V: Facebook on põhiline, vahepeal emaili vaatan, rohkem nagu ei tulegi midagi.

K: No jututoad, piltide jagamine, mängude mängimine, filmide, muusika vaatamine ja kuulamine.

V: Filme vaatan, et mis filmid on välja tulnud ja kui kellelgi on mingi uus lugu välja tulnud, siis üritan kuulata.

K: Palju aega sul kulub internetis hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudisteks?

V: Õppimisega oleneb, tavapäraselt umbes pool tundi, kui ei pea midagi konkreetset otsima, uudiseid vast umbes tund aega, meelelahutus siis umbes kaks tundi.

K: Kui tihti kasutad veebi?

V: Päevas ikka korra.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: On, minu toas.

K: Miks sa asusid õppima meediaklassis?

V: Esimene põhjus see, et tehnoloogiaklassis on liiga palju füüsikat ja matemaatikat. Nüüd juba tahan vist ajakirjanikuks minna õppima, see avaldab ka silmaringi.

K: Kas plaanid siis ka oma tulevikku siduda meediaga?

V: Võimalik, just ajakirjaniku töö huvitab.

K: Ja viimane küsimus, mis su vanus on?

V: 18.

18.01.2011, vastaja poiss, 19 a (R2)

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Peaaegu iga päev korra vaatan.

K: aga Postimehe paberlehte?

V: Ei loe üldse.

K: Milliseid veebilehti veel külastad info ja uudiste otsimiseks?

V: Eesti Päevalehte, Sakalat, Õhtulehte, E24.

K: Aga täna sa E24 uudiseid ei avanud?

V: Täna ei paistnud eriti midagi uut.

K: Kui tihti sa neid teisi veebilehti külastad?

V: Neid paar korda nädalas.

K: Mis põhjusel sa Sakalat loed?

V: Ise elan Viljandimaal, sellepärast vaatan ikka kohalikku lehte.

K: Kas sa nüüd Postimees.ee-s lähed mõnd konkreetset rubriiki lugema?

V: Ei lähe, vaatan kõik üle.

K: Kas sa märkasid üldse erinevaid rubriike seal? Kas selline jaotus teeb sinu arust lugemise lihtsamaks, keerulisemaks või pole vahet?

V: Tean, et on, olen otsinud kunagi sealt midagi. No ma arvan, et kergendab, kui kedagi huvitab mingi konkreetne teema.

K: Kas eelistad lugeda pigem keskmist veergu suurte pealkirjade ja piltidega või küljeveergudest?

V: Küljeveergusid loen väga harva, siis kui väga igav on ja midagi muud pole teha, siis vaatan neid.

K: Mis sind mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Pilt mõjutab kõvasti, pealkiri ka, kui on tabav. Ja siis kui on isiklik huvi, näiteks sport, autoralli. Korvpalli vaatan, rohkem nagu polegi suurt midagi.

K: Kas sa vaatad ka kommentaaride arvu artikli juures?

V: Vaatan siis, kui teema huvitab.

K: Kas kommentaaride arv mõjutab sind mingit artiklit lugema?

V: Kommentaaride arvu järgi küll ei loe.

K: Kas sa loed kommentaare?

V: Väga harva, eriti ei tõmba.

K: Miks?

V: Kui artikkel, see teema huvitab, siis loen kommentaare, aga need on nii jõhkrad, sellepärast enam ei loegi neid.

K: Kas oled ise uudiseid kunagi kommenteerinud?

V: Ei ole.

K: Kas elektrooniline meedias kasutatakse sinu arust mingeid nõkse lugeja tähelepanu tõmbamiseks? Too näiteid.

V: Pilt võib-olla ongi see, mis tõmbab tähelepanu. Kui on suur pilt, siis teed tõenäolisemalt lahti.

K: Palju sellele tähelepanu pöörad, kas selline tähelepanu tõmbamine on sinu arust okei? Kas sinu arust teised eakaaslased pööravad sellele tähelepanu?

V: Oleneb teemast, kui on suur pilt teema juures, mis mulle ei meeldi, siis ei tõmba. Tavaliselt ei tee sellest välja, pilk jääb pidama, aga muidu... ei.

K: Kas sinu arust on uudised, mida online- meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

V: Mitte alati ei ole. Sugulasest tehti kunagi artikkel, seal oli mitu asja muudetud, sõnastust ja asju.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Minu arust ei erine, täpselt samad.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Postimees ja EPL on kindlasti usaldusväärsemad kui Õhtuleht või Elu24.

K: Täna sa E24 uudiseid ei lugenud?

V: Täna ei lugenud jah, kuna polnud tuju.

K: Kunas sa loed siis tavaliselt neid?

V: Enne magamaminekut tavaliselt vaatan läbi.

K: Kuidas koolis õpetatu mõjutab kuidagi sinu uudiste lugemist?

V: Ma arvan küll, et mõjutab, näiteks, mis leht teeb kollaseid asju ja mis on täpsem uudiste poolest.

K: Kas vaatad teise pilguga kuidagi kujundlikke elemente, mida artiklite juures kasutatakse? (pealkirjad, alapealkirjad, fotod, fotode allkirjad)?

V: Ikka jah, tavaliselt vaatangi, et tõmmatakse tähelepanu, et klikke juure saada.

K: Kas vaatad teise pilguga ka ajakirjaniku tööd ehk artikli sisu? Millele tähelepanu pöörad?

V: Vahest ikka vaatan, kuidas tema on neid, noh....

K: No mis aspektid sulle silma jäävad? Tasakaalustatus, lihtsus, keerulisus, allikate arv, objektiivsus, keelekasutus?

V: Keelevärki vaatan, et mismoodi on kirjutatud.

K: Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist? Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid?

V: Ikka oleme. (mõtleb) Oli see, mis ta oligi... See õhtulehe peatoimetaja kommentaar Sami Lotila artiklitele, seda analüüsisime.

K: Kas veel midagi?

V: See oligi vist ainuke, mida me arutasime. Teisi pole nagu rääkind eriti, ma ei mäleta...

K: Mis aspektist te seda arutasite?

V: Et kes mida ütles.

K: Et siis analüüsisite juhtumit ennast, mitte artikleid?

V: Jah.

K: Kas teil kodus arutatakse uudiseid?

V: Ei aruta.

K: Mida internetis veel teed?

V: Facebook, Orkut, meili loen, Postimees ja asjad.

K: Kas veel midagi ? Näiteks mängude mängimine, filmide vaatamine või tõmbamine, muusika?

V: Muusikat vahest tõmban alla, filme ka tõmban alla veebist.

K: Palju aega sul kulub hinnanguliselt internetis kooliga seotud asjadele, meelelahutuseks, uudisteks?

V: Kooliasjadega umbes mingi pool tundi, vahest rohkem ka, kui mingeid referaate on vaja teha, meelelahutuseks mingi kolm tundi- MSNid ja värgid. Uudistele umbes tund või nii, mitte rohkem.

K: Kui tihti üldse kasutad internetti?

V: Eeee... ma ei tea...

K: No kas iga päev?

V: Iga päev jah.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas see on Sinu toas või mujal?

V: On, üks minu toas, teine suure toas.

K: Miks asusid õppima meediaklassis?

V: Sõber läks ette siia, kool on päris hea koha peal. Ja sõbrad, kes siin käisid, said hea koha peale, üks on ETVs, teine teeb reklaame vist.

K: Kas plaanid oma tulevikku praegu siduda meediaga?

V: ma arvan küll, ma tahan fotograafiks minna või filmima, operaatoriks. Täpselt ei tea veel, kuhu lähen.

Ja viimane küsimus, kui vana sa oled?

V: 19.

18.01.2011 vastaja tüdruk, 20 a (R3).

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Tegelt suhteliselt harva, põhiliselt meelelahutuse pärast loen Õhtulehte.

K: Kui tihti loed Postimehe paberlehte?

V: Siis kui kätte juhtub.

K: Milliseid veebilehti veel külastad info ja uudiste otsimiseks?

V: Lisaks Õhtulehele loengi Postimeest, üritan vähemalt korra läbi vaadata, et mis seal on.

K: Kas lähed Postimees.ee-s mõnd konkreetset rubriiki lugema?

V: Ei lähe, selles mõttes kindlat midagi välja mõelnud pole, lihtsalt vaatan, mis seal on.

K: Kas märkasid erinevaid rubriike? Kas selline jaotus teeb lugemise lihtsamaks, keerulisemaks või pole vahet?

V: Ma tean, et on. Oleneb lugejast, minul on see, et ma vaatan terve lehe, et mis seal on, kindlat asja otsima ei hakka. Kui just mingi väga huviäratav pealkiri ei ole, siis vaatan sama rubriiki edasi, aga tavaliselt on need ka esilehel olemas.

K: Kas eelistad lugeda pigem keskmist veergu suurte pealkirjade ja piltidega või küljeveergudest?

V: Põhiline on keskmine, kui on mingi huvitav pealkiri, siis vaatan ka külje peale. Aga seal on puhtalt meelelahutuslikud uudised tavaliselt.

K: Mis veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: No pealkiri, pilt või teema, mis huvitab. Kodukohaga seotud asjad, filmidega seotud uudised.

K: Kas vaatad kommentaaride arvu artikli juures?

V: Arvu ei vaata.

K: Kas loed kommentaare?

V: Väga harva, ainult kui teema on kuidagi seotud, näiteks kodukohaga.

K: Kas oled ise uudiseid kommenteerinud? Milliseid?

V: Ei, sõprade blogide juurde olen kirjutanud.

K: Kas elektrooniline meedias kasutatakse mingeid nõkse lugeja tähelepanu tõmbamiseks? Too näiteid.

V: Pildid just. Ongi hästi aru saada, netilehel on peaaegu kõikide lugude juures pildid, aga paberlehes ei ole. Pealkirjad on ka suured.

K: Palju sellele tähelepanu pöörad, kas Kas sinu arust teised eakaaslased pööravad sellele tähelepanu?

V: Ma olen harjunud.

K: Kas see tuleb pigem kasuks või häirib lugemist?

V: No näiteks Kihnu uudistes oli see jäämägede värk. Esimene pilt oli hea, et need jäämäed tundusid jäämägedena, teiste piltide peal oli näha, et seal pole eriti jäämägesid. Oleneb ka asjast, teeb nalja pigem, millepärast neid vaja on.

K: No aga siis ju tegelikult teised fotod andsid tegelikkust paremini edasi?

V: Oluline on muidugi see, mis tegelikult on, aga siis oleks pidanud ka pealkiri teine olema. Eks see ongi tähelepanu püüdmiseks.

K: Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

V: Mitte kunagi 100%, no selles mõttes, et ajakirjanik paneb kirja info, mis ta saab allikate käest, aga kes ütleb, et allikad alati õigust räägivad.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Enam-vähem samad, paberlehes on ju enamvähem samad lood mis netis. No paberlehes võib-olla kõmu ei ole nii palju, et kes poes käis midagi ostmas...

K: Kas erinevad veebilehed erinevad sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Mingil määral.

K: Kas sa oskad täpsustada?

V: Postimees peaks tõsiste temadega olema usaldusväärsem, Õhtuleht on rohkem kõmu peal, et nagu asjade kajastus on erinev.

K: Kuidas koolis õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

V: Võib-olla selles mõttes, et ma tean nagu, milliste lehtede uudistes on rohkem tõepärasust, et kus nagu kollast värki sees on. Kuna loen lehti puhtalt meelelahutuse pärast, siis on kollased lehed mul ülekaalus.

K: Kas vaatad teise pilguga nõ kujundlikke elemente (pealkirjad, alapealkirjad, fotod, fotode allkirjad)?

V: Peale seda kui olen loo ära lugenud, siis saan aru, et pealkiri on ülepakutud, pealkiri võib hästi hea olla, aga loo sisu on jama, ei anna seda infot, mida pealkiri lubab. Sama asi fotodega.

K: Kas see häirib sind?

V: Natuke häirib, aga kuna loen meelelahutuseks, siis olen ära harjunud. Mõne asja puhul võib olla pettumus, see tuleb eriti välja nende kollaste uudiste puhul.

K: Kas vaatad teise pilguga ajakirjaniku tööd ehk artikli sisu? Millele tähelepanu pöörad?

V: (mõtleb) Niipalju ikka, et kas pealkiri, juhtlõik on, mis see tekst on, läheb pikaks või on paras või on liiga lühike. Võib-olla allikate arv, kas toetub ühele allikale või on neid rohkem.

K: Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Mis aspektist?

V: Meil on ajakirjanduslik osa läbi, aga just neid, mis oli selle 656-ga (allikakitse seadus) seotud, neid sai nagu loetud ja arutatud, et mis siis olema hakkaks,. Ja see, kuidas Peeter Võsa kukkus kisama Sami Lotila asjus.

K: Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid?

V: Omavahel räägitakse võib-olla kõmu- omasid, muud on suht vähe kuulda olnud. Näiteks mis on filmidega seotud, et mingi film tuleb välja või raamatuid- põhiliselt meelelahutusega seoses.

K: Kas kodus arutatakse uudiseid?

V: (mõtleb) Suhteliselt vähe.

K: Mida internetis lisaks otsid/teed

V: Olen suhtlusportaalides, vaatan mingeid seepe.

K: Mida veel, näiteks jututoad, piltide jagamine, mängud, filmide vaatamine, muusika kuulamine?

V: Youtube´ist vaatan vahel muusikat.

K: Palju aega kulub sul veebis hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudisteks?

V: Kooliga seotult suht vähe, võib-olla pool tundi heal juhul päevas, meelelahutus oleneb, kuidas ma viitsin arvutis istuda. Kui ma vaatan seepe, siis näiteks õhtul kella 11-3ni. Oleneb mitut lehte loen, uudiseid suhteliselt vähe, praegu on palju juttu poliitikast ja spordist, need valdkonnad mind ei huvita. Võimuvõitlused ja värgid.

K: Kui tihti kasutad veebi?

V: Iga päev.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: Alaliselt ei ole, oleneb, kelle käes on netipulk. .

K: Miks asusid õppima meediaklassis?

V: Mul on just selle filminduse pärast, et huvi filminduse pärast, käisin Kesk-Eesti Noorte Keskuses. Sel sai nagu filme tehtud ja. Ja Lähtest sain teada ja kes mind pani siia katsetele kirja, oli minu põhikooli eesti keele õpetaja, kes on ise selle kooli vilistlane.

K: Kas plaanid tulevikku siduda meediaga õppimise või töötamise mõttes?

V: Ma ei tea, kui palju filmitegemine selle alla läheb. Peamiselt tahaks mingeid mängufilme teha, välistada ei saa, äkki kohalikus lehes kirjutan kunagi midagi.

K: Sinu vanus?

V: 20.

19.01.2011, vastaja tüdruk, 19 a (R4).

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Iga päev üritan niipalju kui võimalik, vahest hommikul , vahest õhtul.

K: Aga Postimehe paberlehte?

V: Nädalas korra, kui kodus käin.

K: Milliseid veebilehti veel külastad info ja uudiste otsimiseks?

V: Delfi, Tartu Postimees, tarbija 24, E24. Kui on midagi huvitavat, siis loen.

K: Kui tihti sa neid teisi külastad?

V: Nädalas korra, kõige rohkem loen ikkagi Postimeest.

K: Millest sõltub, milliseid lehti sa just vaatad?

V: Ühes ajalehes on asju ühtmoodi käsitletud, teises teistmoodi. Siis vaatangi erinevust ja teise inimese mõtteid, kuidas ühes ja kuidas teises artiklis kajastatud.

K: Kas sa Postimehe lehel lähed mõnd konkreetset rubriiki lugema?

V: Mõnikord Tarbija 24, E24, Tartu Postimeest.

K: Kas märkasid ka teisi rubriike?

V: Ei ole tähele pannud, eriti ei puuduta. Mis esilehelt silma hakkab, seda loen.

K: Kas eelistad lugeda pigem keskmist veergu suurte pealkirjade ja piltidega või küljeveergudest? Miks?

V: Vaatan keskmist, küljeveerud jäävad silma küll, aga eriti ei süvene.

K: Mis sind mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Õnnetuste puhul või kui on tuttavatega juhtunud. Huvi mingit teema vastu, näiteks euro tulek, siis ikka inimesi huvitab, et kuidas see käib.

K: Kas vaatad kommentaaride arvu artikli juures?

V: Ei vaata.

K: Aga kas sa loed kommentaare?

V: Jah, oleneb uudisest.

K: Too näiteid, milliste uudiste juures sa kommentaare loed.

V: Näiteks kui mõni noor on kaduma läinud, siis ikka huvitab, et mida teised arvavad.

K: Kas oled ise uudiseid kommenteerinud?

V: Ei.

K: Kas elektroonilises meedias kasutatakse sinu arust mingeid nõkse lugeja tähelepanu tõmbamiseks? Too näiteid.

V: Ma ei tea...

K: No näiteks suuremate või teist värvi pealkirjade või fotodega?

V: Ei usu, et need mõjutavad, pole isegi tähele pannud, et need on erinevad.

K: Aga kas ajakirjanduses pealkirjaga manipuleeritakse, et püüda lugu huvitavamana näidata?

V: Ma arvan, et mõnikord küll, mind see ei häiri.

K: Kas sinu arust on uudised, mida elektrooniline meedia kajastab, on tõesed ja usaldusväärsused?

V: Ma ei usu, et need on väga usaldusväärsed.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Ma arvan, et pigem on usaldusväärne see, mis paberil on, kuna internetis muudetakse neid uudiseid, täiendatakse.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Ei erine. Või no Postimees on usaldusväärsem kui Õhtuleht, aga ma ei pööra sellele tähelepanu.

K: Kuidas koolis meediatundides õpetatu mõjutab sinu uudiste lugemist?

V: See ei mõjuta uudiste lugemist.

K: Kas sa vaatad kuidagi teise pilguga artiklite juures kasutatud kujundlikke elemente (pealkirjad, alapealkirjad, fotod, fotode allkirjad)?

V: Ei.

K: Aga ajakirjaniku tööd ehk artikli sisu? Millele tähelepanu pöörad?

V: Kui ma lahti võtan, siis ma nagu tean, et kuidas see on kokku pandud, aga muudele asjadele ei pööra tähelepanu.

K: Mis mõttes tead, kuidas see on kokku pandud?

V: Noh, et on pealkiri ja juhtlõik ja...

K: Kas te koolis meediatundides ka arutate uudiseid? Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid?

V: Näiteks kui oli lennuõnnetus, siis pidime kirjutama ise sellest uudise.

K: Mis aspektist te uudiseid arutate?

V: Mis selle sündmuse tagamaad on, millest see võib tingitud olla.

K: Seega te analüüsite juhtumit ennast?

V: Jah, uudiseid me ei ole niimoodi eriti analüüsinud.

K: Kas sul kodus arutatakse uudiseid?

V: Mitte eriti.

K: Mida internetis veel teed?

V: Külasthan meilipostkasti, käin suhtlusportaalides, Orkutis ja Facebookis.

K: Kas veel midagi, näiteks mängud või filmide vaatamine või muusika kuulamine?

V: Muusikat kuulan.

K: Palju sul keskmiselt päevas kulub internetis aega õppimiseks, meelelahutuseks, uudiste lugemiseks?

V: Uudiseid loen pool tundi maksimaalselt, õpin tund-poolteist ja meelelahutus- kui siis ka võib-olla pool tundi, aga mitte eriti palju.

K: Kui tihti kasutad veebi?

V: Iga päev.

K: Kas sul kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: On, minu enda toas.

K: Miks sa asusid õppima just meediaklassis?

V: Kuna mulle tundus hästi huvitav ja sain mõjutusi oma vennalt, kes õppis ka meediasuunal.

K: Mis sulle just huvitav tundus, kas ajakirjandus või fotograafia/filmindus?

V: Mulle tundus huvitav see teine pool, eriti fotograafia.

K: Kas sa plaanid praegu ka oma tulevikku siduda meediaga?

V: Kindlat plaani sellist ei ole. Pildistamine meeldib küll väga, aga otseseid plaane hetkel ei ole.

K: Kõige viimane küsimus, kui vana sa oled?

V: 19.

19.01.2011, vastaja tüdruk 17 a (R5)

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Iga päev korra.

K: Aga paberlehte?

V: See juhtub kätte väga harva, kui näiteks just kooliraamatukogus ei vaata seda, kodus ei käi.

K: Milliseid veebilehti sa veel külastad info ja uudiste otsimiseks?

V: EPL, Delfit, Majandus 24.

K: Kui tihti?

V: Paar korda nädalas.

K: Millest sõltub see, mitu erinevat uudistelehte sa päeval külastad?

V: Kui midagi täpsemalt on vaja teada, siis võtan mujalt ka informatsiooni, vaatan, mida teised kirjutavad.

K: Kas lähed Postimehes mõnd konkreetset rubriiki lugema?

V: Majandust, välismaad, Eesti uudised, Valga uudised.

K: Sina siis tead hästi, et seal on erinevaid rubriigi. Kas selline jaotus teeb sinu arust lugemise lihtsamaks, keerulisemaks või pole vahet?

V: Teeb küll lihtsamaks, kui inimene just seda valdkonda tahab lugeda, mitte et ei tule kõik kohe ette, siis ta ei pea sealt otsima.

K: Kas sa Postimehes esilehel ja ka rubriikides eelistad lugeda pigem keskmist veergu suurte pealkirjade ja piltidega või küljeveergusid

V: Põhiliselt loen ikka keskmist, aga kui ääreveerus midagi silma jääb, siis vaatan sinna ka.

K: Mis sind veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Pilt või huvitav pealkiri, enda huvi selle teema vastu.

K: Kas vaatad kommentaaride arvu artikli juures?

V: Ei vaata.

K: Kas loed kommentaare?

V: Ei või väga harva, üldiselt ei loe.

K: Miks mitte?

V: Pole harjunud, mai tea.

K: Kas oled ise kunagi uudiseid kommenteerinud?

V: Ei.

K: Kas sinu arust elektrooniline meedias kasutatakse mingeid nõkse lugeja tähelepanu tõmbamiseks? Too näiteid.

V: Ehk nad muudavad pealkirja sisu uudise üldisest sisust erinevaks.

K: Palju sa sellele tähelepanu pöörad, kas see häirib sind, selline muutmine?

V: Kui pealkiri on huvitav, siis ma lähen vaatan seda uudist. Ja kui avastan uudise tegeliku sisu, siis ma pettun, et ei saanud vastavat infot.

K: Kas sinu arust on uudised, mida elektrooniline meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

V: Ma arvan, et on küll.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Paberleht on nagu usaldusväärsem, seal on tähtsamad asjad ära trükitud, aga elektroonilises uuendatakse ju pidevalt, täiendatakse. Paberlehe uudised on rohkem analüüsitud, kas nad on nii tähtsad ja vajalikud, et kõik inimesed neid loeksid.

K: Aga see, kui veebiuudiseid pidevalt täiendatakse, on ju hea, siis saavad faktid selgemaks?

V: No, vist jah.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Jah, näiteks Postimees ja EPL võrreldes Õhtulehega, üks on kollane ja teine on valge.

K: Kuidas koolis meediatundides õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

V: Ma tean paremini, kust ma põhiinformatsiooni leia, kui ma midagi kiiresti leida tahan, näiteks juhtlõigus on põhiline info ja lõikude alguses ja lõpus on juba vähem oluline.

K: Kas vaatad kuidagi teise pilguga neid kujundlikke elemente artiklite juures- pealkirjad, alapealkirjad, fotod, fotode allkirjad?

V: Kui ma uudise läbi loen, siis ikka analüüsin, kuidas ta on tehtud, kui aega on.

K: Aga igapäevasel lugemisel?

V: Igapäevaselt pigem mitte.

K: Kas sa vaatad teise pilguga ka ajakirjaniku tööd ehk artikli sisu? Millele tähelepanu pöörad?

V: Üldiselt ei vaata.

K: Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist?

V: Näiteks päevakajalisi sündmusi, näiteks rääkisime Wikileaksist, mida see põhjustab ja kuidas inimesi selle läbi tapetakse. Näiteks vaatame, mis allikaid on kasutatud.

K: Kas teil kodus arutatakse uudiseid?

V: Üldiselt mitte.

K: Mida internetis lisaks veel otsid või teed?

V: Oma meilipostkasti vaatan, Facebooki.

K: Veel midagi- näiteks suhtlus, jututoad, mängud, filmid, muusika?

V: Youtubest kuulan ehk muusikat, Skype'is ja MSNis suhtlen.

K: Palju aega kulub sul päevas internetis hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudisteks?

V: Uudistele mingi pool tundi ehk, kooliga seotud – oleneb- pool tundi ja rohkem, kui on vaja mingit infot otsida või analüüsida, meelelahutusele mingi kaks tundi päevas.

K: Kui tihti kasutad üldse veebi?

V: Iga päev.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: On, üks on elutoas, enda toas on läptop.

K: Miks asusid õppima meediaklassis?

V: Tundus huvitav suund võrreldes ühiskonna ja tehnoloogiaga, näiteks fotograafia ja ajakirjandus, nendest rohkem teada saada ja praktiseerida. Ja kodust eemale saada ja kogemust omandada.

K: Kas plaanid kuidagi oma tulevikku siduda meediaga? Minna edasi õppima seda?

V: Näiteks pildistada, fotograafiaga tegeleda tahaks edasi.

K: Kas ajakirjandusfoto või kunstifoto pakub huvi?

V: Hetkeseisuga pigem kunstilises mõttes.

K: Ja ongi viimane küsimus, kui vana sa oled?

V: 17.

05.04.2011, vastaja tüdruk 18 a (R6)

K: Milliseid veebilehti külastad päevakajaliste ja nn tõsiste uudiste lugemiseks? Kui tihti?

V: Publik. ee, vaatan iga päev.

K: Aga milliseid veebilehti külastad meelelahutuslike uudiseid lugemiseks? Kui tihti?

V: Elu24, Naistekas ja Õhtuleht, põhimõtteliselt ka iga päev.

K: Kui tihti loed Postimees.ee-d?

V: Korra kuus satun käima sinna.

K: Kui tihti loed Postimehe paberlehte?

V: See käib mulle koju, sealt vaatan horoskoopi ja spordiveergu põhimõtteliselt iga päev.

K: Aga räägime siiski Postimees.ee-st, kui sa sinna satud, kas sa loed mingi kindla teema uudiseid, näiteks sport, majandus vmt?

V: Sporti küll, kui ma lähen vaatama ja kui veel midagi silma jääb.

K: Kas oled üldse märganud erinevatesse rubriikidesse kaotust? Kas selline jaotus on Sinu arust lugejale abiks?

V: Olen märganud, ma arvan, et see lihtsustab. Ise vaatan kogu seda lehte, kui on midagi huvitavat, siis klõpsin.

K: Kas loed pigem keskmist laia veergu või küljeveergusid?

V: Ma lasen kõikidest üle, nii keskelt kui servadest.

K: Kas vaatad ka seda väikest ilma piltideta lugude nimekirja seal paremal?

V: Pildiga on ikka pilkupüüdavam, ilma ei jää silma sealt.

K: Kas sa loed avalehe keskmises veerus enamuse pealkirjadest läbi?

V: Jah, samuti pildid ka.

K: Millised pildid tõmbavad tähelepanu?

V: Jah vaatan, no ikka värvikirevad, kus mingi tegevus toimub, see on pilkupüüdev. Vaatan mõnikord uudist ainult pildi pärast või uudiste juhtlõiku.

K: Mis veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Ei oskagi öelda... võib-olla mingi selline pealkiri, mis tundub huvitav mulle.

K: Kas sa loed artiklid enamasti lõpuni?

V: Spordi omad küll, aga teisi, vist nii ei loe, algus ja lõpp.

K: Kas loed kommentaare ja miks?

V: Jah, tahan teada, mis teised sellest arvavad, võib-olla on kellelgi sama mõttelaad.

K: Mis laadi artiklite juures sa loed kommentaare?

V: Sport, kõmu, siis võib-olla majandus.

K: Kas oled ise kunagi uudiseid kommenteerinud?

V: Ei ole.

K: Kas meedia kasutab sinu arust lugeja tähelepanu tõmbamiseks mingeid võtteid? Too näiteid.

V: Jah, pannes nagu vale pealkirja, just nimelt kõmu puhul ma olen aru saanud, et puhutakse suureks.

K: Kas oled selle tõttu artiklis pettunud? Kas see häirib sind?

V: Mind see häirib tõsiselt.

K: Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, üldiselt tõesed ja usaldusväärsused?

V: Ma arvan küll.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Ma usun, et paberleht tekitab kindlama tunde, usaldusväärsema.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Jah, äkki ongi Õhtuleht ja Postimees erinevad. Aga ikkagi loen, mind huvitab just see kõmu, teiste tegemistest, staaridest.

K: Kas koolis õpetatu mõjutab kuidagi sinu uudiste lugemist?

V: Vahel ikka mõtlen, et on väga raske mingist teemast head lugu teha. Et väga head lugu saada, peab väga palju vaeva nägema.

K: Kas igapäevaelus pöörad tähelepanu ajakirjaniku tööle? Näiteks, kuidas lugu on tehtud ja...

V: Ei, ma suurt tähelepanu ei pööra sellele.

K: Kas koolis meediatunnis või mõnes muus tunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist?

V: Ühiskonnatunnis küll arutame, majandusest ja siis üldiselt ka, mis on riigikogus toimunud ja tööpuudusega seoses. Me avaldame oma arvamust, mis me sellest arvame ja kas see mõjutab meid.

K: Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid? Milliseid?

V: Jah, näiteks meie klassi poisid arutavad sõjauudiseid, tüdrukud kõmuuudised ja üldse kooliga seotud asju ja haridusega. Ikka vahepeal arutame.

K: Kas sul kodus arutatakse uudiseid?

V: No natuke vist, mitte eriti palju.

K: Miks sa tulid õppima meediaklassi?

V: Sest mind huvitab fotograafia.

K: Aga kas sa plaanid oma tulevikku siduda meediaga kuidagi? Edasi õppida seda või töötada selles vallas?

V: Alguses oli see mõte, aga nüüd enam mitte, nüüd tuli teine soov, aga fotograafiaga kavatsen küll edasi tegeleda.

K: Nüüd mõned üldisemad küsimused. Kui tihti sa kasutad veebi?

V: Iga päev.

K: Mida sa internetis veel teed? (suhtlus, jututoad, piltide jagamine, meelelahutus, mängud, filmid, muusika, uudised, info otsimine)

V: Vaatan sõprade pilte, räägin suhtlusportaalides, filme vaatan, mängusid mängin, muusikuta kuulan ka.

K: Palju aega sul kulub hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudiste lugemiseks/vaatamiseks?

V: Tund õpin, kolm tundi läheb meelelahutusele, uudiste lugemiseks läheb ca 40 min.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: Jah, minu toas.

K: ja viimane küsimus, kui vana sa oled?

V: 18.

05.04.2011, vastaja poiss 18.a (R7)

K: Milliseid veebilehti külastad päevakajaliste ja nn tõsiste uudiste lugemiseks?

V: Postimees, EPL, rohkem nagi ei külastagi.

K: Kui tihti sa neid vaatad?

V: Hommikul ja õhtul, ikka mitu korda päevas.

K: Milliseid veebilehti külastad meelelahutuslike uudiseid lugemiseks? Kui tihti?

V: Õhtulehte ja siis Elu24. Neid ma loe üldse eriti, väga harva, nädalas kaks korda võib-olla.

K: no seda sa juba ütlesid, kui tihti sa loed Postimees.ee-d, aga Postimehe paberlehte?

V: Meil käib küll leht, aga seda on ikka väga harva, nädalas korra vast näen.

K: Kas loed Postimees.ee-s mingi kindla teema uudiseid, näiteks sport, majandus vmt?

V: Ma võtan järjest, mis silma jääb, seda vaatan.

K: Kas sa oled märganud seal vasakaul veerus erinevaid rubriikide? Ja kas selline jaotus on sinu arust lugejale abiks?

V: Üleval reas on ka erinevad asjad, aga nii ma seda küll ei loe.

K: Kas sa loed pigem seda keskmist laia veergu või vaatad ka küljeveergusid?

V: Keskmine jääb paremini silma, suuremas pealkirjad ja pildid. Külje pealt ka vaatan, aga pigem piltidega asju.

K: Kas sa loed avalehe keskmises veerus enamuse pealkirjadest läbi?

V: Pealkirjad lähevad ikka kõik jah põhimõtteliselt.

K: Kas sa vaatad ka esilehel olevaid pilte? Millised pildid tõmbavad tähelepanu?

V: Jäävad ikka silma jah. Kaitseväega seotud pildid, valitsuse teema, spordi teema, võib-olla Tartuga seotud.

K: Kas sa loed ka näiteks Tartu Postimeest?

V: Eraldi seda küll ei vaata.

K: Mis mõjutab veel konkreetsele uudisele klikkima?

V: Mõni huvitav pilt või pealkiri näiteks. Üldiselt huvialadega seotud uudiseid.

K: Kas sa loed artikkelid enamasti lõpuni?

V: Oleneb teemast, huvialadega seotud teemades, osades kohtades ma juba tean, mis tuleb.

K: Kas sa loed kommentaare?

V: Väga harva, siis kui midagi isiklikumat on, mis nagu minusse puutub. Näiteks on mingi õppus Tartus või midagi.

K: Kas sa oled ise kunagi uudiseid kommenteerinud?

V: Ühe korra vist, muidu mitte, Eest i ja Uruguai mäng oli, siis vastasin teravalt, et Eesti pole mõttetu.

K: Kas meedia kasutab lugeja tähelepanu tõmbamiseks veel mingeid võtteid? Too näiteid.

V: Pildid ja pealkirjad ongi vist, rohkem nagu pole...

K: Kas oled sellise tähelepanu tõmbamise pärast kunagi artiklis pettunud? Kas see häirib sind?

V: Jah, kuskil Elu24 on ikka eriti mõttetud pealkirjad, sisus ainult paar rida teksti.

K: Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärased?

V: Enam-vähem vast on.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Paber on vast natuke usaldusväärsem.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Kindlasti, no näiteks Postimees ja Elu24, seal on ikka igast jama.

K: Kas ja kuidas koolis õpetatu mõjutab sinu uudiste lugemist?

V: Natuke ikka, no siis kui see Wikileaks jama oli, siis ma teadsin rohkem sellest, et õpetaja rääkis sellest.

K: Aga kassa igapäevaelus pöörad tähelepanu ajakirjaniku tööle?

V: No kui mingi arvamslugu on.. Väga ei pööra tähelepanu, kui mingid kirjavead just on.

K: Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist täpsemalt?

V: Vaatasime arvamslugusid. Õpetaja võrdles erinevaid artikleid.

K: Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid? Milliseid?

V: Mina küll arutan vahepeal. No rohkem kaitsevägega seoses, kuna klassis on veel üks poiss kaitseliidus.

K: Kas kodus ka arutatakse uudiseid?

V: Suht harva.

K: Miks sa asusid õppima just meediaklassis?

V: Mind huvitas just see pildistamine ja filmimine, ajakirjanduse pool väga ei huvitanud.

K: Kas sa plaanid kuidagi oma tulevikku siduda meediaga?

V: Pilte teen kindlasti edasi, muud ei tea.

K: Nüüd mõned üldisemad küsimused. Kui tihti sa kasutad veebi?

V: Iga päev.

K: Mida internetis veel teed peale uudiste lugemise? (suhtlus, jututoad, piltide jagamine, meelelahutus, mängud, filmid, muusika, uudised, info otsimine)

V: Maili vaatan, e-kooli, uudiseid, sõpradega suhtlen, autokuulutusi vaatan, filme olen vaatand Youtube'ist, raadiot kuulan ka.

K: Palju aega kulub sul hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks ja uudiste lugemiseks/vaatamiseks?

V: Õppimisele läheb mingi tund maksimum, internetis kaks tundi, uudiseid pool tundi. Teen kõike korraga.

K: Kas sul kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: Jah, oma toas.

K: Viimane küsimus, kui vana sa oled?

V: 18 .

13.04.2011, vastaja poiss 18 a (R8)

K: Milliseid veebilehti külastad päevakajaliste ja nn tõsiste uudiste lugemiseks? Kui tihti?

V: Postimees külastangi uudiste lugemiseks, kord päevas ikka.

K: Milliseid veebilehti külastad meelelahutuslike uudiseid lugemiseks? Kui tihti?

V: Elu24, aga vähem- mingi mõni kord nädalas.

K: Kui tihti loed Postimehe paberlehte?

V: Ülepäeviti sirvin, on kodus olemas, kui kodus olen, vaatan ikka üle.

K: Tuleme tagasi Postimehe veebiversiooni juurde- kas loed Postimees.ee-s mingi kindla teema uudiseid, näiteks sport, majandus vmt?

V: Ei, vaatan kõik üle.

K: Kas oled üldse märganud erinevatesse rubriikidesse kaotust? Kas selline jaotus on sinu arust lugejale abiks?

V: Ma tean küll, et sport, et kõik on eraldi. Üldjuhul ise lugedes ei hakka küll eraldi rubriike lugema.

K: Kas loed pigem keskmist laia veergu või küljeveergusid? Miks?

V: Keskel on ikka rohkem silmapaistev, kui harva aega üle jääb, siis vaatan küljepealt, kas jääb silma midagi.

K: Mis see on, mille pärast midagi silma jääb?

V: Vaatan pildiga asju, see annab palju juurde.

K: Kas sa loed avalehe keskmises veerus enamuse pealkirjadest läbi?

V: Jah.

K: Kas vaatad esilehel olevaid pilte? Millised pildid tõmbavad tähelepanu?

V: Jah. Pildid otse sündmuspaigalt näiteks, mitte väga illustreerivad... Kui on mingi action, see tõmbab tähelepanu.

K: Mis veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V: Kui ma olen ise seotud mingitmoodi, kui on kütusehindade tõus näiteks.

K: Kas sa poliitikast huvitud?

V: Pean ikka poliitikat ka vahel uurima, aga üldjuhul nii tähelepanelikult ei uuri.

K: Kas loed artiklid enamasti lõpuni?

V: Oleneb artiklist, üldjuhul vaatan alguse, kui on väga oluline teema, siis üritan lõpuni lugeda.

K: Kas loed kommentaare? Miks?

V: Väga harva, pigem kui keegi millegagi hakkama on saanud või kui mingi suurem sündmus on. Tahan oma arvamust võrrelda teistega.

K: Kas oled ise uudiseid kommenteerinud? Milliseid?

V: Ei ole.

K: Kas meedia kasutab lugeja tähelepanu tõmbamiseks mingeid võtteid? Too näiteid.

V: Ikka jah, üldjuhul pealkirjad on suht ülepaisutatud, pärast hakkad lugema, et nii hull polegi.

K: Kas oled selle tõttu artiklis pettunud? Kas see häirib?

V: Siinemaani ei ole väga. Alguses nagu üllatud, siis loed läbi ära ja saad aru, et lihtsalt paisutati jälle üle.

K: Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, tõesed ja usaldusväärsused?

V: Ei, üldjuhul ei ole, sest tuttavad on ajakirjandusega seotud ja neist on kirjutatud ja siis nad on öelnud, et suht palju on moonutatud, mingid asjad kindlasti vastavad tõele, aga ...

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: Mul ei ole väga vahet, uudised on suht samad.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Noh seda tõesust ei saagi ise kontrollida, kui sul mingeid kindlat tõestust ei ole, siis ei saagi kindel olla, ei saa hinnata, kes räägib tõtt, kes mitte.

K: Kas ja kuidas koolis õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

V: Jah, ajakirjanduses tegime kõvasti aramuslugude uurimist, lugesime uudiseid rohkem kui tavaliselt.

K: Aga kas igapäevaelus pöörad tähelepanu ajakirjaniku tööle?

V: Mitt eriti.

K: Kas koolis muudes tundides arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist?

V: Vahel kindlasti, näiteks ühiskonnatunnis on suht tihti, loeme isegi koos uudiseid ja kui mingi suurem sündmus on olnud.

K: Kas arutate siis juhtumit või selle kajastust?

V: Pigem juhtumit, ajakirjandus ei huvita kedagi.

K: Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid? Milliseid?

V: Kindlasti, mingit... ma ei tea, maksude tõus, et asjad lähevad kallimaks, kui midagi toimub, siis tuleb teemaks küll.

K: Kas kodus arutatakse uudiseid?

V: Mingeid suuremaid sündmusi kindlasti.

K: Mis oli viimane suurem sündmus?

V: Valimised olidki vist.

K: Miks asusid õppima meediaklassis?

V: Sellesärast, et meeldib tegeleda - kõik siuke operaatoritöö, kaameratöö, mitte nii väga see ajakirjanduslik pool.

K: Kas plaanid oma tulevikku siduda kuidagi meediaga? (edasiõppimine, töötamine)

V: Hetkel ei oska öelda, mis tulevik toob, hetkel ei ole plaanis.

K: Mõned üldisemad küsimused ka. Kui tihti kasutad veebi?

V: Iga päev.

K: Mida internetis lisaks otsid/teed? (suhtlus, jututoad, piltide jagamine, meelelahutus, mängud, filmid, muusika, uudised, info otsimine)

V: Käin suhtlusvõrgustikes, filme vahepeal vaatan.

K: Palju aega kulub sul hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudiste lugemiseks/vaatamiseks?

V: Uudiste peale maksimum 10 minutit, meelelahutuse peale mingi kolm tundi ikka tuleb ära ja mingi pool tundi õppimisele.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: Jah, minu toas.

K: Kui vana sa oled?

V: 18.

28.04.2011, vastaja poiss 18 a (R9)

K: Milliseid veebilehti külastad päevakajaliste ja nn tõsiste uudiste lugemiseks? Kui tihti?

V: Ainult Postimeest, no ütleme nii, et korra päevas või teelt ülepäeviti.

K: aga milliseid veebilehti külastad meelelahutuslike uudiseid lugemiseks? Kui tihti?

V: No Elu24 satub vahepeal, seal [Postimehes] on reklaamid Elu24 kohta ja siis ma vahepeal klikkan sinna.

K: Kui tihti loed Postimehe paberlehte?

V. Eee... hea küsimus, korra nädalas võibolla, siis kui kätte satub, siis loen.

K: Tuleme tagasi Postimehe veebiversiooni juurde. Kas loed Postimees.ee-s mingi kindla teema uudiseid, näiteks sport, majandus vmt?

V: No rohkem sporti, aga üldiselt kõiki, ma olen rohkem spordi peal, aga täna ei näinud mingeid spordiuudiseid.

K: Ja spordi all sa mõtled tulemusi või...?

V: Mhm... nagu kuulsamate sportlastega seotud asju.

K: Kas oled märganud üldse erinevatesse rubriikidesse kaotust? Kas selline jaotus on lugejale abiks?

V: Ei ole, ma ei ole nii vaadanud, ma ei ole surfand ringi sellel Postimehe lehel.

K: Kas loed pigem keskmist laia veergu või küljeveergusid? Miks?

V. Laia keskmist veergu, kui vahepeal hakkab silma, siis vaatan veergu ka.

K: Kas sa loed avalehe keskmises veerus enamuse pealkirjadest läbi?

V: Jah, kõik.

K: Kas vaatad esilehel olevaid pilte? Millised pildid tõmbavad tähelepanu?

V. Jah. Hea küsimus- huvitavad, kus on nagu jah... nagu mingi tuntud sportlase nägu või ma ei tea..

K: Aga mis veel mõjutab konkreetsele uudisele klikkima?

V. Mmm... geograafiline lähedus, kui on mõni tuttav isik või kui on mõni minu eeskuju sportlane või muu tuntud inimene, kes on meelt mööda.

K: Raha teema ka huvitas täna vaatluse ajal?

V: Jah, kui on summad välja toodud, suured summad, muidu noh...

K: Kas loed artiklid enamasti lõpuni?

V: Oleneb artiklist, aga ei tavaliselt ma täiesti lõpuni ei loe, info saan kätte, siis tavaliselt rohkem ei loe, tavaliselt lõpus vajub ära see teema.

K: Kas loed kommentaare? Miks?

V. Harva. No et teada, mis inimesed arvavad, aga no see on teada, et nad sõimavad ja kritiseerivad seal.

K: Kas oled ise kunagi uudiseid kommenteerinud?

V. Ei ole, kunagi ei ole.

K: Kas meedia kasutab sinu arust lugeja tähelepanu tõmbamiseks mingeid võtteid? Too näiteid.

V: Jah, näiteks pilte, panevad ülepingutatud pilte või teevad pealkirjad hästi intrigeerivaks, et saada klikke juurde.

K: Kas oled selle tõttu artiklis pettunud? Kas see häirib?

v. No harva, praegu ei tule ette, aga on ette tulnud. Ma vahel ei kliki ka, et saan aru, et on nii...

K: Kas sinu arust on uudised, mida meedia kajastab, üldiselt tõesed ja usaldusväärsused?

V: No üldiselt küll.

K: Kas sinu hinnangul elektrooniline ja paberleht on selles osas pigem sarnased või erinevad?

V: No ma arvan, et paberil on usaldusväärsem natuke kui see internet.

K: Kas erinevad veebilehed erinevad Sinu arust uudiste usaldusväärsuse poolest?

V: Jah ma usun küll. No Elu 24 ja Postimees on erinevad.

K: Kas koolis õpetatu mõjutab uudiste lugemist?

V: Jah.

K: Kuidas täpsemalt? Millele sa igapäevaelus pöörad tähelepanu uudiste lugemisel?

V: No kuidas ära tunda seda, et on üritatud pealkirjaga manipuleerida või midagi.

K: Kas koolis meediatunnis arutatakse uudiseid? Milliseid ja mis aspektist?

V: Ajakirjandustunnis arutasime kogu aeg. Kõike- nii juhtumit ennast kui uudise esitamist.

K: Kas õpilased omavahel arutavad meedias ilmunud uudiseid? Milliseid?

V: Väga harva, olen kuulnud, aga mitte eriti. No näiteks Andrus Veerpalu teema, siis oli nagu...

K: Kas kodus arutatakse uudiseid?

V: Ei, sest mul on isa kogu aeg tööl, me ei ole eriti tihti koos.

K: Miks asusid õppima meediaklassis?

V: Sest meedia huvitas mind.

K: Kas plaanid tulevikku siduda meediaga? (edasiõppimine, töötamine)

V: Eks ma lähen proovin Viljandi kultuuriakadeemiasse.

K: Mis seal meediaga seoses õpetatakse?

V: See on mingi see... näitlemisega midagi.

K: Otseselt ajakirjandusega pole ju seotud?

V: No jah...

K: Mõned üldisemad küsimused ka. Kui tihti kasutad veebi?

V: Kogu aeg, iga päev.

K: Mida internetis lisaks otsid/teed? (suhtlus, jututoad, piltide jagamine, meelelahutus, mängud, filmid, muusika, uudised, info otsimine)

V: Facebook näiteks, MSN, siis Orkut vahepeal, siis mõned veebipõhised mängud ja siis uudiseid vahepeal loen.

V: Palju aega kulub sul päevas hinnanguliselt õppimiseks, meelelahutuseks, uudiste lugemiseks/vaatamiseks?

K: Õppimiseks noh maksimaalselt pool tundi, meelelahutuse jaoks, noh internetis mingi viis tundi äkki, uudiste lugemise jaoks, 15 min kuni pool tundi äkki.

K: Kas kodus on internetiühendusega arvuti? Kas Sinu toas või mujal?

V: Ikka on, minu toas ka.

K: Ja viimane küsimus. Kui vana sa oled?

V: 18 .

Lisa 4. Meediapäevik

1. Palun märgi tabelisse pooltunni täpsusega, mis ajal Sa tegid mõnda nimetatud tegevustest vähemalt 10 minutit. Tee vastavasse ruudukesse rist.

Meediakasutus kell 6.00-18.00 hommik- päev

[illegible]

Meediakasutus kell 18.00-6.00 õhtu-öö

	18.00-18.30	18.30-19.00	19.00-19.30	19.30-20.00	20.00-20.30	20.30-21.00	21.00-21.30	21.30-22.00	22.00-22.30	22.30-23.00	23.30-24.00	24.00-00.30	00.30-1.00	1.00-1.30	1.30-2.00	2.00-2.30	2.30-3.00	3.00-3.30	3.30-4.00	4.00-4.30	4.30-5.00	5.00-5.30	5.30-6.00
Ajalehe lugemine																							
Ajakirja või raamatu lugemine																							
Uudiste lugemine veebis																							
Uudiste vaatamine TV-st																							
TV vaatamine																							
Filmide vaatamine (välja arvatud TV)																							
Raadio mängis taustaks																							
Raadio kuulamine põhitegevusena																							
Muusika kuulamine (va raadio)																							
Õppimine																							
Suhtlemine sõpradega MSNs vm																							
Arvutimängude mängimine																							
Muud tegevused internetis (märgi ise)																							

2. Palun nimeta konkreetset lood või uudised, mida veebist lugesid:

Lugemise põhjus märgi järgnevalt- näiteks: tegelen ise spordiga, sport, krimi vmt huvitab, kodukandis juhtunu huvitab, eestlaste käekäik huvitab, koolis/kodus arutati sel teemal, raha teema puudutab kõiki, hetkel päevakajaline teema, pealkiri tundus huvitav, foto tundus huvitav jmt.

nr	Artikli pealkiri	Veebileht	Artikli asukoht (märgi x-ga)			Rubriigi nimi	Foto (märgi x-ga)			Artikli lugemine (märgi x-ga)			Lugemise põhjus
			avaleht	avalehe küljeveerg	sisu-rubriik		esilehel	suur	väike	ainult juhtlõik	osaliselt	lõpuni	
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													

	Artikli pealkiri	Veebileht	Artikli asukoht (märgi x-ga)			Rubriigi nimi	Foto (märgi x-ga)			Artikli lugemine (märgi x-ga)			Lugemise põhjus
			avaleht	avalehe küljeveerg	sisu-rubriik		esilehel	suur	väike	ainult juhtlõik	osaliselt	lõpuni	
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													

Kas loed tavaliselt kommentaare? Milliste artiklite juures?

Kas oled ise kirjutanud kommentaare? Milliste artiklite juurde?

3. Märki tabelisse, milliseid rubriike ja valdkondi loed, samuti märki iga rea juurde, kas loed sedalaadi uudiseid paberlehest ja/või veebiuudistes?

Rubriik	Loen enamasti	Loen mõnikord	Loen harva	Ei loe	Loen ainult veebis	Loen ainult paberlehest	Loen nii veebis kui paberlehest
Uudised Eestist							
Uudised välismaalt							
Sisepoliitika							
Arvamused ja kommentaarid							
Olemuslood, reportaažid							
Oma linna, valla, maakonna uudised							
Sport							
Majandus, ettevõtlus							
Välispoliitika							
Kuritegevus, politsei, pääste							
Kool, haridus, õppimine							
Loodus, keskkond							
Teadus							
Kinnisvara							
Mood							
Autod, tehnika							
Arvutid, IT							
Meditiin, tervis							
Muusika, filmid							
Seltskonnakroonika, kõmu							
Huumor, koomiksid							
Surmakuulutused							
Kuulutused (ost-müük jmt)							
Reklaam							
Horoskoop							
Ilmateade							
Muu (märki ise)							

1. Kas eri meediakanalitest jälgid erinevaid teemasid või pigem samu huvipakkuvaid teemasid erinevates kanalites?
2. Kas meedias kajastatud uudiseid arutatakse koolis (nt meediatundides)?
3. Kas meedias kajastatud uudiseid arutavad õpilased omavahel? Milliseid?
4. Kas kodus arutatakse uudiseid ja päevakajalisi sündmuseid? Milliseid ja kui tihti?
5. Kas uudised, mida meedia kajastab, on tõesed ja usaldusväärsused? Kas paberil ajaleht ja veebiuudised on võrdselt usaldusväärsed?
6. Kas ja milliseid aspekte jälgid uudiste juures meediatundides õpitu mõjul?
7. Miks asusid õppima meediaklassis?
8. Sinus sugu ja vanus

Lisa 5 Kokkuvõtete tabelid

	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Postimehe lugemine	paar korda nädalas	ei	kui kätte juhtub	harva	harva	iga päev	harva	ülepäeviti sirvin	harva
Postimees.ee lug.	iga päev	iga päev	harva	iga päev	iga päev	harva	iga päev	iga päev	ülepäeva
muude veebilehtede lug.	EPL iga päev, Vanityfair harva	p.EPL, ÕL, Sakala paar k.,	ÕL iga päev	TPM, E24, T24 paar, Delfi harva	EPL, M24 iga p., Delfi paar k.	Publik, E24, Naistekas, ÕL iga p.	EPL iga p, ÕL, E24 paar k.	E24 paar k.	E24 paar k.
avatud artikleid	7	11	7	4	4	5	10	3	5
artikli asukoht	avaleht	avaleht	avaleht	avaleht	välis, avalaht	avaleht	avaleht	avaleht	avaleht
rubriik	0	0	0	0	majandus, välis	0	0	0	0
rubriigi				vaatan kindlaid					
teadvustamine	tean, ei kasuta	ei tea	tean, ei kasuta	asju	kasutan	tean, ei kasuta	tean, ei kasuta	tean, ei kasuta	ei ole märganud
foto	esilehel	esilehel	esilehel	esilehel	esilehel	esilehel	va 2 artiklit	esilehel	esilehel
artiklite lugemine	5-1, 2-2	2-1, 1-2, 8-3	5-2, 2-3	1-1, 3-2	2-1, 1-2, 1-3	2-2, 3-3	1-1, 4-2, 5-3	1-1, 2-3	1-1, 1-2, 3-3
esilehe pealkirjad	jah	jah	jah	pooleni	pooleni	jah	jah	pooleni	pooleni
esilehe fotod	pole oluline	jah	jah	jah	vähe	jah	jah	jah	jah
ääreveergude vaatamine	vahel, kui jääb silma	kui igav on	kui jääb silma	ei süvene	kui jääb silma, rubriike	kui silma hakkab	pilt tõmbab tähelepanu	kui aega on, pilt tõmbab tähelepanu	kui jääb silma
pildigaleriide									
avam.	0	0	1	0	0	1	0	0	1
seotud artiklite lug.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
peauudise lugemine	0	1	0	0	0	0	1	1	0
komm. Lugemine	0	kui teema huvitab	kodukohaga seotuid	vaatan üle kadunud inimesed	0	0	kui teema huvitab	harva, kui suurem sündmus	harva
komm. Kirjutamine	0	0	0	0	0	0	üks kord	0	0
koolis arutamine	päevakajalisi	vahel	vahel	vahel	päevakajalisi	päevakajalisi	arvamuslugusid huvialadega	arvamusl, päevakaj.	vahel
õpilased omavahel	skandaalseid	ei	skandaalseid	ei	ei	kõmu, haridus	seoses	päevakajalisi suuremaid sündmusi	harva, skandaalseid
kodus arutamine	harva	ei	vähe	ei	ei	harva	harva	ei	ei

veebi usaldusv. paberlehe usaldusv.	enam-vähem	mitte alati	mitte 100%	mitte eriti	üsna	üsna	enam-vähem	ei ole (tuttav)	üldiselt küll
aspektide jälgimine	usaldusväärsem uudiste tegemine (kiirus, pealiskaudsus, pealkiri)	sama	sama veebiga	usaldusväärsem	usaldusväärsem	usaldusväärsem	usaldusväärsem	sama	usaldusväärsem
tähelepanu tõmbajad trikitamises pettumine veebi kasutamine	pealkiri, foto ei pööra tähelepanu iga päev	kollane/valge leht	kollane/valge leht, allikate arv, pealkiri	uudise ülesehitus, ei jälgi	uudise ülesehitus, ei jälgi	hea loo tegemine raske, ei jälgi	ei pööra tähelepanu	ei pööra t.panu	pealkirjaga manipuleerimine
		suur foto, pealkiri ei pööra tähelepanu iga päev	suured pealkirjad, fotod	pole tähele pannud	pealkiri	foto, pealkiri	foto, pealkiri, huviala jah, kui sisu polegi iga päev	seotus, foto, pealkiri	Tuntud isik, pilt, pealkiri
			on harjunud iga päev	ei häiri iga päev	mõnikord iga päev	häirib iga päev	ei ole iga päev		harva iga päev
									Suhtlus, mängud, FB, uudised
muud tegevused veebis	FB, meil, film, muusika	FB, Orkut, meil, lehed, muusika	suhtlus, muusika, filmid jah (netipulgaga)	meil, suhtlus, muusika	suhtlus, meil, muusika	suhtlus, filmid, muusika, pildid, mängud	meil, suhtlus, kuulutused, raadio, filmi	filmid, suhtlus	
kodus arvuti	jah vähem	jah		jah	jah	jah	jah	jah	jah
meediklassis õppimine vanus sugu	reaalaineid, silmaring	sõbrad soovitasid	õpetaja soovitas, filmid	vend õppis, fotograafia	kodust ära, huvitav	fotograafia	fotograafia, film	filmimine	huvitab
	18	19	20	19	17	18	18	18	18
	P	P	T	T	T	T	P	P	P

	M1	M2	M3	M4	M5	M6
Postimehe lugemine						
Postimees.ee lug.	jah	jah	jah	jah		
muude veebilehtede lug.		EPL	ÕL	ÕL, E24, TPM		
avatud artikleid		0	2	5	3	0
artikli asukoht		0	avaleht	2	avaleht, 1 küljeveerg	
rubriik		0		0	0	
rubriigi teadvustamine				0		
foto		esilehel, va 1				
artiklite lugemine		sisurubriigi uudis	esilehel			
		1-2, 1-3	3-2, 2-3	2-2, 1-3		
komm. Lugemine	harva, kui teema	päevakajalised	kui teema huvitab	kui teema huvitab		0
	huvitab		jah, arvustavate			
komm. Kirjutamine		0	artiklite juurde	kus oskan kaasa rääkida		0
koolis arutamine	vahel	päevakajalised	jah	jah	vahel	harva
õpilased omavahel	päevakajalisi,	noori puudutavaid	päevakajalisi	kõmu	noortega seonduv	harva, päevakajalisi
kodus arutamine	kõmu	vähe	päevakajalisi	päevakajalisi	harva, päevakajalisi	päevakajalisi
	kodukoha kohta		usaldusväärsed, va			
veebi usaldusv.	manipuleerimine	ei tea	kõmu	nii ja naa, müüv		oleneb kanalist
paberlehe usaldusv.	usaldusväärsem	ei tea	sama	usaldusväärsem	usaldusväärsem	usaldusväärsem
aspektide jälgimine	ülesehitus,	uudise kirjutamise				
	sõnakasutus	reeglid	ei jälgi	ei saa aru küsimusest	ei jälgi	stander?
tähelepanu tõmbajad						
trikitamises pettumine						
veebi kasutamine	jah	jah	jah	jah	jah	
		audiovisuaalne				
meediklassis õppimine		meedia	meeldis	huvitab	silmaring, huvitab	fotograafia, video
vanus		17	18	17	18	17
sugu	T	T	P	T	T	T

Koondtabel: artiklite avamise põhjused

Uudised, mida avati	kordade arv	põhjus
Petturid võltsivad agaralt euromünte	2	euro tulek/võltsingud- päevakajaline, puudutab kõiki, pilt tõmbas tähelepanu, pealkiri tõmbas tähelepanu
Tüüpiline tules hukkunu: suitsetav meespensionär		krimiuudised- huvitav
Negatiivne reklaam aitas hoone maha müüa		seotus vennaga, huvialaga
Poliitikud vestlusringis: töö, mitte puudus.		huvi, kuna tuleb ise valima minna
Raha hoidmine sukasääres maksis valusalt kätte		kodukohaga seotus
Südamehaige hädas hambaraviga		huvitav, pealkiri tõmbas tähelepanu
Turu politsei uurib kooliõpilaste ähvardamist Facebookis		kõik kasutavad Fbi, seotus enda ja eakaaslastega
Tänavapuhastajat tabas ebameeldiv üllatus	2	tänavu palju lund
Esimese presidendi viimne teekond kodumulda algas usumatult		pealkiri tekitas huvi
Moskva miilitsatöötaja tulistas 15 lasku põgeneva Toyota pihta		erakordne, krimi
Kihnu väinas kõrguvad jäämäed		erakordne, pealkiri, pilt
Tallinna ringteel nelja sõidukiga juhtunud avarii hukkus inimene	2	raadios kuulnud, isa tuttavaga juhtus sarnane avarii
Libe tee pillutas bussid kraavi	3	kodukant, varasem mälestus sarnasest juhtumist, sõidab ise palju bussidega
Euroopas võetakse kasutusele ühtne akulaadija		juhtus meie koolibussiga
Kiiruskaamerad tegid mullu trahvi 600 000 euro eest		huvitav, kuna mujal pole
Bärengrub võib Inglismaale siirduda		uued asjad, nii palju tehti trahvi
Horvaatia Berliini saatkonna juurest leiti pakk käsigranaadiga		ise mängib jalgpalli, eestlase käekäik maailmas
Baruto sai Hatsu-basho'i teise kaotuse		on ise kokku puutunud
Eesti kahandas võlga välismaailma ees	2	Baruto välismaal kuulus
Vangid ründasid mitmel korral valvureid		Eesti käekäik huvitab, käimas diskussioon heaoluriigi üle
Korvpallur Kati Rausberg purustas USAs ülikooli rekordi	2	ründemoment
Eestisse luuakse kindlustuse lepitusorgan		tegeleb ise korvpalliga, korvpall (sport) huvitab, eestlase käekäik maailmas
Arstid hoiatavad viina ja rohtude eest		huvitab, millega tegu
Sveitsi pankur andis Wikileaksile üle salajased pangaandmed		noortega seonduv on huvitav
Lumi: uusi tulijaid on erakondades väga palju		wikileaksiga seonduv huvitab, koolis on räägitud
Tallinn koostab lisaeelarvet		ise tuleb valima minna
Aastaid suusatajaid aidanud Rannama sõlmis Kanepiga kokkuleppe		Tallinn võlgades- pealinna käekäik
14-aastane koolitüdruk vahistati süüdistatuna hooramises		ise tennisega seotud
Maailma parim tennisist vaatas Eesti-serbia jalgpallimatši		pilt ja pealkiri tõmbasid tähelepanu
		tennis on hobi, so huvitab

Kas keskkonnakriis on keskkonna kriis?
 Kas piisav uni aitab kaalust alla võtta?
 President nimetas valitsuse ametisse
 Kalmistu lõhutud infotahvlite kohta algatati kriminaalmenetlus
 Videotõestus:FB Barcelona peatreener käskis mängijatel kaardid teenida
 Allikas Liibanoni ajalehele: eestlaste röövimise põhjus peitub rahas
 Medvedjev vallandas veel kümme kindralmajorit
 Riigikogu andis Ansipile volitused valitsuse moodustamiseks
 Peastaap keelas kaitseväes lõhkepakettide kasutamise
 Emajõgi tõuseb hoogsalt
 Võit Fääride üle Uruguay omast tähtsam
 Uus keskus suurendab kaitseliidu võimekust
 Globaalne IT raport: Eesti tugevused ja nõrkused
 Eesti presidenti hakatakse valima augusti lõpus
 Uus E10 bensiin külvab Euroopas segadust
 Veerpalu astub FISi komisjoni ette 5. juunil
 Swedbank teenis kolme kuuga Eestis 46 miljonit eurot
 Eesti rikkaim sportlane pole Klavan, vaid...
 USAs hukkus tütar tornaado eest kaitsnud politseinik
 Otepää kesklinnas leiti korterist tapetud mees
 Politsei tegevusetus annab Alatskivi vargajõugule tuult tiibadesse
 Anna teada, millised on olnud sinu kokkupuuted politseiga
 Ilm püsib päikseline, kuid jahe
 Ühiskonnaõpetuse eksamil eksitakse lihtsates küsimustes
 Riigi Kinnisvara As kasum kasvas aastaga 55%
 Tartu linna volikogu sai uue esimehe I katsel
 Soomaa suurvesi hakkab vaikselt taganema
 Alonso:Vettel on praegu püüdmatu
 Toyota ja teised sulgevad tehaseid
 Rakvere tänavune suurlavastus räägib „Siuru“ sünnist
 Eesti osa Liibüa operatsiooni kuludest või ulatuda 77000€

Üldised nimetatud põhjused

Tartu Postimees, gograafiline lähedus
 kadunud inimesed

foto tõmbas tähelepanu
 huvitab, kuidas kaalust alla võtta
 päevakajaline, ise käis esimest korda valimas
 pilt tõmbas tähelepanu, ise Kaitseliidus
 jalgpall (sport) huvitab
 päevakajaline teema eestlaste röövimine
 ise kaitseliidus, seetõttu huvitab
 ise käis esimest korda valimas
 ise kaitseliidus, seetõttu huvitab
 elab Tartus, mõjutab elu
 jalgpall (sport) huvitab
 ise kaitseliidus, seetõttu huvitab
 Eesti tugevused ja nõrkused huvitavad
 Eesti president on oluline isik
 oluline, erakordne
 Veerpalu on eeskujuks, ise suusatab
 huvitav, suured summad pakuvad huvi
 sport huvitab, ise teeb sporti
 huvitav, erakordne
 endal tuttavaid Otepääl
 kodukandis juhtunu huvitab
 seotud kodukohaga
 huvitav
 õpilaste hulgas aktuaalne teema
 huvitav
 elab Tartumaal
 loodusehuviline
 vormelifänn
 autode fänn
 kooli kirjandustunnis aktuaalne teema
 Eesti käekäik huvitab

2 huvi kodukandi uudiste vastu
 tuttav jäi kadunuks

spordiuudised	2	ise tegeleb
autoõnnetustest		üldine huvi
majandus	3	raha teema, päevakajalisus, puudutab kõiki
välisuudised		soov kursis olla
valimistega seonduv		ise tuleb valima minna
krimiuudised		huvitav
eeskuju või tuntud inimene		huvitav

Tabel: Artiklite avamise üldistatud põhjused

	Päeva- kajalisus	seotus/ lähedus	foto	pealkiri	huvitav	Erakord- sus	varem kokku puutunud	eestlase käekäik maailmas	Eesti käekäik
euro tulek/võltsingud- päevakajaline, puudutab kõiki,									
pilt tõmbas tähelepanu, pealkiri tõmbas tähelepanu	1	1	1	1					
krimiuudised- huvitav						1			
seotus vennaga, huvialaga		1							
huvi, kuna tuleb ise valima minna		1							
kodukohaga seotus		1							
huvitav, pealkiri tõmbas tähelepanu					1	1			
kõik kasutavad Fbi, seotus enda ja eakaaslastega		1							
tänavu palju lund	1						1		
pealkiri tekitas huvi					1				
erakordne, krimi						1	1		
erakordne, pealkiri, pilt				1	1		1		
raadios kuulnud, isa tuttavana juhtus sarnane									
avarii		1						1	
kodukant, varasem mälestus sarnasest juhtumist,									
sõidab ise palju bussidega, juhtus meie									
koolibussiga		3							
huvitav, kuna mujal pole (uus asi)						1			
uued asjad, nii palju tehti trahvi	1						1		
ise mängib jalgpalli, eestlase käekäik maailmas		1							1

on ise granaatidega kokku puutunud	1				
Baruto välismaal kuulus				1	
Eesti käekäik huvitab, käimas diskussioon					
heaoluriigi üle	1				2
ründemoment erakordne			1		
tegeleb ise korvpalliga, korvpall (sport) huvitab,					
eestlase käekäik maailmas	2			1	
huvitab, millega tegu			1		
noortega seonduv on huvitav	1				
wikileaksiga seonduv huvitab, koolis on räägitud				1	
ise tuleb valima minna	1				
Tallinn võlgades- pealinna käekäik					1
huvi kodukandi uudiste vastu	2				
tuttav jäi kadunuks	1				
ise tegeleb	2				
üldine huvi autoõnnetuste vastu			1		
raha teema, päevakajalisus, puudutab kõiki	1	1	1		
soov kursis olla välisuudistega			1		
ise tuleb valima minna	1				
krimiuudised huvitavad			1		
tuntud inimene, eeskuju huvitab			1		
ise tennisega seotud	1				
pilt ja pealkiri tõmbasid tähelepanu		1	1		
tennis on hobi, so huvitab	1				
foto tõmbas tähelepanu		1			
huvitab, kuidas kaalust alla võtta	1				
päevakajaline, ise käis esimest korda valimas	1	1			
pilt tõmbas tähelepanu, ise Kaitseliidus	1	1			
jalgpall (sport) huvitab	1				
päevakajaline teema eestlaste röövimine	1				
ise kaitseliidus, seetõttu huvitab	1				
ise käis esimest korda valimas	1				
ise kaitseliidus, seetõttu huvitab	1				

elab Tartus, mõjutab elu		1							
jalpall (sport) huvitab		1							
ise kaitseliidus, seetõttu huvitab		1							
Eesti tugevused ja nõrkused huvitavad, pealkiri					1				1
Eesti president on oluline isik									1
uus bensiin on oluline							1		
Veerpalu on eeskujuks, ise suusatab	1	1							
huvitav, suured summad pakuvad huvi							1		
sport huvitab, ise teeb sporti		1							
tornaadis hukkunud politseinik huvitav, erakordne, pealkiri, pilt				1	1			1	
endal tuttavaid Otepääl		1							
kodukandis juhtunu huvitab		1							
seotud kodukohaga		1							
ilm huvitab	1								
õpilaste hulgas aktuaalne teema		1							
üldhuvitav							1		
elab Tartumaal		1							
loodusehuviline		1							
vormelifänn		1							
autode fänn		1							
kooli kirjandustunnis räägitud								1	
Eesti käekäik huvitab									1